

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "КИЇВСЬКИЙ
АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ"
(Україна)**

**UNIVERSITY OF GÄVLE
(Sweden)**

**GESELLSCHAFT FÜR DEUTSCHE SPRACHE [GfDS]
(Deutschland)
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
(Republika Hrvatska)**

**ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА
КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ: ОСВІТА,
НАУКА, КУЛЬТУРА**

Збірник наукових праць

Київ 2024

УДК 378.14 - 057.4:009(063)
ISBN 978-617-7990-01-6

*Рекомендовано до друку НМРР факультету
лінгвістики та соціальних комунікацій Державного
університету «Київський авіаційний інститут»
(Протокол №9 від 5 листопада 2024 р.)*

Рецензенти:

Наталія Пазюра   доктор педагогічних наук,
професор,   Державний
університет   «Київський
авіаційний інститут»

Олена Ковшар   доктор педагогічних наук,
професор,   Криворізький
державний педагогічний
університет

Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Ковтун. Київ: ДУ «КАІ», 2024. 276 с.

Збірник містить матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура», що відбувалася 15-16 листопада 2024 року на кафедрі іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут». Автори несуть персональну відповідальність за наукову вірогідність і коректність розміщених у збірнику матеріалів.

© Колектив авторів, 2024
© Державний університет
«Київський авіаційний інститут», 2024

ЗМІСТ	3
V. Vazova <i>Linguistic and stylistic analysis of a literary text</i>	10
Н. Березнікова <i>До питання підходів сучасної імерсії у вивченні фахової англійської мови здобувачами спеціальності «ІТ Дизайн»</i>	14
Г. Білоконь <i>Особливості викладання фахової іноземної мови для майбутніх фахівців у галузі хімічних технологій та інженерії</i>	18
А. Білоусов, В. Глазкова <i>Існуючі проблеми теорії та методики під час викладання викладання іноземних мов за професійним спрямуванням</i>	21
О. Борисова <i>Використання підручника “Life Vision. Pre-intermediate level” під час застосування методики CLIL з метою формування комунікативної компетенції учнів на середньому етапі навчання.</i>	28
О. Buhaichuk <i>Transformational changes in the public management system of educational services in EU countries</i>	37
А. Vlasiuk <i>Interactive learning in the process of studying English language</i>	44

О. Вознюк <i>Інфантилізація як продуктивний ресурс іношомовної освіти</i>	47
Т. Гринькова <i>Англомовні метафоричні терміни сфери бізнесу: особливості та переклад</i>	51
А. Давиденко <i>Застосування сучасних Інтернет-ресурсів у процесі вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова»</i>	54
S. Denisova <i>Organising the teaching of aviation English using technology to make aviation professionals aware of the different accents in radio communications</i>	57
S. Dyshleva <i>Training of economic specialties students of the English language for help “Diving” technologies</i>	60
Г. Євсєєва, Л. Михайлова <i>Військове мистецтво українців: спроба лінгвістичного аналізу</i>	64
А. Заслужена <i>Розвиток гнучких навичок й іношомовної комунікативної компетентності при підготовці майбутніх соціальних працівників у ЗВО</i>	70
А. Заслужена <i>Специфіка імплементації стратегії розвитку віртуальної інтернаціоналізації</i>	77
Є. Іванов <i>Обґрунтування змісту та структури складових формування іношомовної компетентності майбутніх психологів засобами мультимедійних технологій</i>	81

Ж. Іванова <i>Особливості прояву денглішу в сучасній німецькій мові</i>	88
М. Ірі, А. Щербина <i>Проблематика перекладу гастрономічної лексики</i>	91
T. Ishchenko <i>The Influence of Artificial Intelligence on the Roles of Participants of the Educational Process</i>	95
N. Khaidari, Y. Vorobkalo <i>Internet platforms for studying languages as a means of expanding students` vocabulary</i>	98
T. Кірик <i>Про три сучасні мегареволюції і переваги ноогуманізму над трансгуманізмом</i>	102
O. Kovtun, N. Melnyk <i>Teaching English for scientific purposes to PhD candidates</i>	107
Л. Кондратюк <i>Іноваційні тенденції у викладанні іноземної мови на основі науково-навчальних текстів</i>	112
L. Koporlianyuk <i>Integrating AI Technologies in ESP Teaching</i>	118
К. Корсак <i>Критичний аналіз ідеї «самітів миру» й умови їх корисності для планети</i>	124
Ю. Корсак <i>Про відкриття глибинних засад поведінки Ното та їх використання для підвищення стійкості молоді</i>	130

В. Кочин, О. Гончарук	136
<i>Сучасні тенденції у викладанні англійської мови для майбутніх поліцейських</i>	
Т. Крутько	139
<i>Особливості функціонування номінативних речень у повідомленнях соціальних мереж</i>	
V. Kultschyzki, A. Strilchuk	142
<i>Lehnwörter im Fußballbereich im Schwedischen</i>	
V. Kuznetsov, V. Shataliuk	147
<i>Functions of Mathematical Languages in Physical Theories</i>	
О. Ляліна	152
<i>Нова гіпотеза появи Гіппократа та його професійного і світоглядного вчення</i>	
Л. Ляшенко	157
<i>Про нові дослідження науковцями Заходу походження і поширення індоєвропейських мов</i>	
Л. Мазуренко	162
<i>Особливості формування соціокультурного середовища закладів вищої освіти</i>	
А. Максимова	166
<i>Американська англійська та світові тенденції розвитку мов</i>	
В. Мельник	171
<i>Сутність поняття інформаційно-цифрова компетентність майбутніх фахових бакалаврів філологічних спеціальностей</i>	
С. Мірошник	176
<i>Сучасний сленг іспанської мови</i>	

Д. Надточій, А. Щербина	182
<i>Особливості та виклики перекладу в юридичній галузі</i>	
В. Ольховик	185
<i>Ефективність моделі реалізації медіаосвіти засобами інтерактивних технологій майбутніми учителями іноземних мов</i>	
С. Османов	189
<i>Деякі проблеми тривожності під час вивчення другої іноземної мови</i>	
О. Пасічна, А. Капелюшна	191
<i>Перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат як головний критерій дотримання здобувачами освіти академічної доброчесності</i>	
В. Побережна	196
<i>Методика вивчення німецької мови на базі навчальної лабораторії плюрилінгвальної мовної підготовки</i>	
Н. Попова	200
<i>Методи підготовки філологів-дослідників у галузі іспаністики за освітньо-науковою програмою магістерського ступеня</i>	
I. Powkh	204
<i>Domestic Space in the Irish Female Poetry of the Late 20th Century</i>	
Yu. Pryshupa	207
<i>The Role of Communication Culture in Enhancing Interaction Skills</i>	
N. Pustovit	211
<i>Challenges for language learners in digital communication: rethinking media terrorism</i>	

М. Радецька, Н. Яковенко <i>The role of multilingual language policy in foreign language acquisition</i>	217
М. Рудіна, Я. Стригун <i>Теоретичні засади дослідження жанру психологічного трилера в літературі: перекладацький аспект</i>	219
A. Sabitova <i>Verwendung von ChatGPT im Deutschunterricht</i>	224
A. Сабітова, Н. Біюн <i>Змінений словник неологізмів німецької мови</i>	228
K. Tuliakova <i>Teaching Ukrainian through mistakes as an effective way of successful learning</i>	233
О. Федоренко <i>Особливості перекладу рекламних текстів</i>	237
Н. Хайдарі, С. Царук <i>Використання методу кейс-стаді у викладанні англійської мови</i>	241
О. Шаміч, Ю. Човнюк <i>Особливості психолого-педагогічної підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання і спорту</i>	245
Т. Шундель <i>Віртуалізація освітнього середовища в рамках іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти</i>	252
A. Щербина, С. Коваленко <i>Використання алфавіту ІКАО в мові радіообміну між авіадиспетчером та пілотом</i>	257

<i>O. Shcherbyna, I. Nikitina</i>	260
<i>How social media shapes and challenges gender identity among adolescents</i>	
<i>Н. Юхновець</i>	265
<i>Гендерна чутливість у німецькій мові: виклики, інклюзивність та майбутні зміни</i>	
НАШІ АВТОРИ	255

Linguistic and stylistic analysis of a literary text

Abstract. *A literary text contains a special, extraordinary artistic world. It simultaneously reflects reality and the fictional world of the author. In the field of modern linguistics, there is no single generally accepted scheme that would serve as a model for a linguistic and stylistic analysis of literary texts. Generally, a linguistic and stylistic analysis of a literary text is an in-depth analysis of all constituent parts of an artistic work, which determines its subject matter, and reveals artistic and figurative means, as well as the author's features of the text.*

Keywords: *a literary text, linguistic stylistics, linguistic studies*

Linguistic stylistics is a special complex scientific linguistic discipline that studies the expressive means of language and the regularities of the functioning of language in various spheres of social activity and communication situations. Linguistic stylistics encompasses several areas of research, namely: descriptive linguistic stylistics, functional linguistic stylistics, pragmatic linguistic stylistics, textual linguistic stylistics, fiction linguistic stylistics [5].

Based on the linguistic and stylistic studies of the language of fiction, it is possible to single out a number of certain features that distinguish a fictional text from other types of texts, namely: conventionality; synergistic complexity; the relationship of all elements of the text at all its levels; reflexivity of the poetic word; the presence of implicit meanings; intertextuality [3].

A literary text appears as a linguistic phenomenon, it contains a special, extraordinary artistic world. A literary text simultaneously reflects reality and the fictional world of the author [2, p. 94]. Any text, including a literary one, always

appears as a multi-level content integrity, an individual and authorial, cultural and informational, independent phenomenon of the intellectual and creative activity of the speaker, who captures and preserves information encoded in various forms of verbal creativity with the help of language signs. In modern linguistic studies, the perception and understanding of the text is one of the most important issues. Due to this fact, the problem of using various approaches to text analysis seems urgent [1, p. 239].

Linguistic and stylistic analysis of the literary text appears to be one of these approaches. It should be taken into account that only the linguistic aspects of the study of a literary text cannot independently reveal its essence and figurative semantics. Therefore, according to T. Betsenko [1, p. 240], in the process of analyzing a literary text, it is necessary to combine the study of its linguistic aspects with stylistic ones.

In the field of modern linguistics, there is no single generally accepted scheme that would serve as a model for a linguistic and stylistic text analysis. In general, a linguistic and stylistic analysis of a literary text is an in-depth, thorough analysis of all constituent parts of an artistic work, which determines its subject matter, reveals artistic and figurative means, as well as author's individual features of the text, which, in turn, helps to reveal the author's ideological intention [1, p. 240]

Carrying out a linguistic and stylistic analysis always requires a literary analysis of a work of art (the study of a work of art as an aesthetic fact as well as a fact of public opinion), stylistic analysis (identification of individual and authorial means of artistic writing), and linguistic analysis (observation of the use of lexical, phonetic, morphological, syntactic, and word-making tools that contribute to the full and deep disclosure of the ideological and thematic content of the artistic text [5]. However, the literary analysis is mainly devoted to the study of the figurative and ideological aspects of the text and determines the characteristic features of its interaction with the cultural and historical context. Some scientists point out that the linguistic organization of the text creates the aesthetic

concept of the work [4, p. 136]. The linguistic and stylistic analysis of a literary text includes the study of the following components: archaisms and historicisms; individually authored language innovations; dialectics, professionalisms, slang; jargon; terms that may be unclear to the reader; use of tropes; specifics of the syntax of a literary text; the originality of the composition; specifics of the use and combination of neutral and stylistically coloured language elements and structures; specifics of the linguistic organization of a subtext; specifics of the selection and organization of language material; speech systemacy, etc.

When carrying out linguistic and stylistic analysis, the text is considered as a certain multi-level system, in which all levels can serve as material for autonomous research, but at the same time they are closely related to each other. In this case, the text is not considered as the complex of its separate constituent elements, each of them is implemented only in combination with other elements [6, p. 290]. The main task of linguistic and stylistic analysis of a literary text is to study the visual means of such a text, as well as the aesthetic effect created by their synthesis. It is very important to find key figures in the text that help realize the author's idea. Such figures carry the stylistic function of the text and ensure the transmission of the expressive, emotional, evaluative, and aesthetic information inserted in it along with the subject-logical content of the text [5].

It is impossible to find a universal method of analysis that would correspond to any text. Each work has its specifics, so each individual case requires its own methods. However, some researchers agree that a one-sided analysis of the text is impossible, it should be considered from different literary and linguistic positions and generalize the results obtained.

Therefore, the linguistic and stylistic analysis of the text is one of the most important methodological and linguistic problems of modern linguistic studies. The ability to understand a text and work with it develops a sense of language in the recipient of a literary text and develops analytical and creative abilities, namely at the level of content and at the level

of linguistic means. Carrying out a linguistic and stylistic analysis allows one to achieve the most detailed interpretation of the literary text and realize the true value of the author's work.

References

1. Беценко Т. Види аналізу художнього тексту. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2017. Вип. 64. Ч. II. С. 239–244.

2. Губа Л. В. Художній текст як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія Філологічна*. 2015. Вип. 58. С. 93–96.

3. Alatawi M. Linguistic Stylistics and Literary Stylistics: a Comparative Study. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/350845452_Linguistic_Stylistics_and_Literary_Stylistics_a_Comparative_Study (date of reference: 12.10.2024).

4. Babiker M. M., Bakheet S. A. Linguistic Stylistic Analysis of Lexical and Grammatical Categories in Things Fall Apart. *International Journal of Innovative Science, Engineering & Technology*. 2023. Vol. 10. Issue 04. Pp. 132–144.

5. Linguistic and Stylistic Analysis of Texts. URL: <https://old.mu.ac.in/wp-content/uploads/2021/05/M-A-I-Linguistic-and-Stylistic-Analysis-of-Texts.pdf> (date of reference: 20.10.2024).

6. Orebe O. O. A Linguistic-stylistic Analysis of Selected Aspects of Minutes of Meeting. *Journal of Language Teaching and Research*. 2021. Vol. 12. No. 2. Pp. 286–292.

Наталія Березнікова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ, Україна

**До питання підходів сучасної імерсії у вивченні
фахової англійської мови здобувачами
спеціальності «ІТ Дизайн»**

***Анотація.** Стаття акцентує увагу щодо сучасних технологій, як імерсія, що застосовується в технічних університетах для вдосконалення викладання та вивчення іноземних мов. Пошук вказує на дихотомію використання імерсійного підходу в опануванні фахової іноземної мови.*

***Ключові слова:** занурення, віртуальна реальність, доповнена реальність, цифрові платформи*

**On the issue of modern immersion approaches in
Professional English learning by students of the
specialty «IT Design»**

***Abstract.** The article focuses on the modern technologies as an immersion approach used in technical universities to improve language teaching and learning processes. The research highlights the dichotomy of the immersion approach usage in the studying of the professional foreign language.*

***Keywords:** immersion, virtual reality, augmented reality, digital platforms*

Передові методики вивчення іноземних мов неодмінно пов'язані із використанням сучасних персональних комп'ютерів, як доступних цифрових помічників викладачів й студентської молоді. Такі методи для навчання фахової англійської мови як комунікативний, діяльнісний, контекстний та інформаційний підходи стали більш продуктивними із застосуванням онлайн ресурсів словників та енциклопедій, фахових сайтів здобувачів

вищої освіти. Аналізуючи наукову літературу, можемо зазначити що окрім позитивних результатів роботи із цифровими інструментами у начальному процесі, достатньо уваги приділяють дослідники розвитку й застосуванню імерсійних технологій у вищій освіті, зокрема у вивченні й вдосконаленні загальної та фахової англійської мови [3].

Дослідниця І. Димова визначає імерсійний підхід в освіті «як стратегія пізнання, а також сукупність прийомів, способів інтерактивної продуктивної взаємодії суб'єктів освітнього процесу з метою розвитку та саморозвитку особистості учня в умовах штучно створеного віртуального оточення, яке здатне на сенсорні модальності» [1, с. 291]. Під час освітнього процесу має місце поєднання «віртуальних світів» імерсійного підходу із діяльнісним, контекстним, інформаційним підходами. Такий технологія спрямовує здобувачів до створення стратегій «самовдосконалення, самопізнання, самоактуалізації в життєвому просторі» [1, с. 291].

Імерсійні технології віртуальної реальності впроваджені у багатьох сферах, зокрема музеї, де вони виконують функції екскурсовода, навчають студентів медичної науки й практики, також застосовується в сучасному мистецтві. Вчителі України залучені до створення продуктів із віртуальною реальністю. Достатньо багато прикладів можливо побачити на вітчизняному сайті «naurok.com.ua» з викладенням тем уроків у вигляді екскурсії у далекі часи. Технології імерсії застосовують при роботі із дисципліною «Ділова іноземна мова» із магістрами економічної галузі знань [2]. Робота із використанням VR торкається й галузі дизайну, особливо фахівців з віртуальної реальності, доданої реальності спеціальності ІТ-дизайн. Тож вивчення таких дисциплін курсу «ІТ Дизайн» як «Історія мистецтва», «Фахова іноземна мова» мало бути якісним з погляду на занурення у віртуальне середовище, взаємодію із сценаріями фахового спрямування англійською мовою.

Отримані дані наукових експериментів підтверджують збільшення тривалості запам'ятовування інформації із використанням імерсійних технологій віртуальної реальності. Дослідники посилаються на активізацію просторової пам'яті при сприйнятті інформаційного контенту, поданого «у просторі віртуального середовища» [4, с. 704].

Науковці вказують на щодо позитивного впливу імерсійної технології віртуальної реальності на подолання «мовної тривожності» у студентів, що уповільнює або гальмує процес навчання. Зазначається нівелювання ефекту тривожності саме через «ефект присутності» у «просторі із носіями мови». Чинники активної діяльності під час комунікації в просторі віртуальної реальності створюють фундамент для вдосконалення й використання іноземної мови.

Однак, наряду з позитивними чинниками використання технології імерсії, дослідники нагадують щодо негативних аспектів роботи із імерсійною віртуальною реальністю, беручи до уваги психологічні аспекти впливу на учасників навчального процесу (перевтому, дезорієнтацію, запаморочення) [4, с. 707]. Важливо таке навчання проводити чітко вказаним по годинам, дотримуючись санітарних норм щодо використання VR окулярів для збереження здоров'я [1, с. 289]. Дослідники наголошують, щодо наступного негативного аспекту застосування імерсійної VR технології як висока вартість обладнання для широкого застосування, також відмічають неготовність педагогів до роботи із новітніми методами.

Перспективним дослідженням має стати практичний пошук результатів застосування роботи із імерсійної VR технології у провідних університетах світу та аналіз цифрових платформ для викладання іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Димова І. Імерсійний підхід в системі університетської освіти. *Актуальні питання*

гуманітарних наук. Серія «Педагогіка». 2022. Вип. 48. Т. 1. С. 289-293.

2. Dyshleva S.M., Dyshleva H.V., Sabitova A.P. Methods of teaching students of Economics Business English based on immersion technology. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. Вип. 16. Ч. 2. С. 213-224.

3. Лещенко Т.О., Жовнір М.М., Юфименко В.Г. Імерсивні технології в мовній освіті: від теорії до практичного впровадження. *Інноваційна педогогіка*. 2022. Вип. 54. С. 13-17.

4. Уліщенко А., Уліщенко В. Особливості застосування імерсивних технологій навчання у вищій освіті. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 51. С. 701-709.

Галина Білоконь
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

**Особливості викладання фахової іноземної мови
для майбутніх фахівців у галузі хімічних
технологій та інженерії**

***Анотація.** У статті розглядаються особливості викладання фахової іноземної мови здобувачами вищої освіти ступеня бакалавра хімічних технологій лікарських речовин та медичних виробів та аналізуються нові професійно орієнтовані методи навчання. Розглянуто питання вивчення навчальної дисципліни «Фахова іноземна мова» в інтеграції зі спеціальними дисциплінами. Вивчення даної дисципліни полягає, з одного боку, в оволодінні іноземною мовою як лінгвістичним явищем, а з іншого боку, у використанні іншомовних термінів з хімії та окремих її галузей.*

***Ключові слова:** фахова іноземна мова, іншомовна професійна компетентність, фахівці в галузі хімічних технологій та інженерії*

**Special aspects of professional foreign language
teaching of future chemical technologies and
engineering experts**

***Abstract.** The article discusses the peculiarities of teaching a professional foreign language to students of the bachelor's degree in chemical technologies of medicines and medical devices and analyzes new professionally oriented teaching methods. The issues of studying the discipline "Professional foreign language" in integration with special disciplines are considered. The study of this discipline consists, on the one hand, in mastering a foreign language as a linguistic phenomenon, and on the other hand, in the use of foreign language terms in chemistry and its particular branches.*

Keywords: *professional foreign language, foreign language professional competence, chemical technologies and engineering experts*

Стаття має на меті теоретичний та практичний аналіз викладання англійської мови з галузі хімії як технології інтерактивного підходу до навчання фахової іноземної мови.

Це питання й досі є актуальним так як рівень володіння іноземною мовою у випускників немовних закладів вищої освіти не є достатнім для успішного функціонування в умовах сучасного ринку праці. Курс має бути професійно спрямованим на реалізацію форм, методів і засобів навчання, освітніх цілей і професійно значущих якостей фахівця.

Мета навчання повинна відповідати уявленням здобувача вищої освіти про його майбутню професійну діяльність, стимулювати потребу у вивченні іноземної мови як невід'ємної умови стати освіченим, інтелігентним, професійним та конкурентоспроможним членом глобального суспільства.

Здобувачі за короткий період мають вивчити основні хімічні терміни, оскільки без базових знань неможливо зрозуміти спеціальну фахову лексику. Також потрібно брати до уваги таке теоретичне питання як використання лінгвістичних методів для розуміння природи хімічних явищ та використання лабораторного обладнання в спеціалізованих приміщеннях. Одна з особливостей фахової іноземної мови для майбутніх фахівців з хімічних технологій лікарських речовин та медичних виробів — це те, що здобувачі крім загальнонавчальної лексики, вивчають ще й лексику, яка є унікальною для хімічних наук.

Маємо розуміти причини вивчення цієї іноземної мови і брати за основу такі три головні принципи:

- мотивація;
- комплексний підхід до навчання;
- фахова спрямованість.

Беручи до уваги особливості підготовки професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців в галузі хімічних технологій лікарських речовин та медичних виробів, а саме, необхідність формування й забезпечення позитивного ставлення до фахової іноземної мови, визнання необхідності вивчення англійської мови як мови міжнародного професійного спілкування, подолання невпевненості у власних можливостях щодо формування фахової іншомовної компетентності, побоювання допустити помилку та бути неправильно зрозумілим іншими, визначено педагогічні умови для формування особистісного феномену представників хімічного фаху:

- забезпечення іншомовної фахової спрямованості процесу навчання й організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності хімічні технології та інженерія;

- створення сприятливого соціально-психологічного клімату в освітньому середовищі в процесі оволодіння іноземною мовою;

- впровадження особистісно орієнтованих діалогових, ігрових технологій у процесі формування професійної іншомовної компетенції.

Артем Білоусов
Вікторія Глазкова
Харківський національний університет
внутрішніх справ
м. Харків (Україна)

**Існуючі проблеми теорії та методики
під час викладання викладання іноземних мов за
професійним спрямуванням**

Анотація. Стаття присвячена проблемам викладання іноземних мов для юристів у контексті професійної підготовки. Проаналізовано інноваційні методи навчання, такі як інтерактивні ігри, судові симуляції та дебати, що сприяють формуванню професійної іншомовної компетентності. Розглянуто психологічні та мотиваційні аспекти навчання, а також можливості використання онлайн-платформ і дистанційних технологій у викладанні. Наведено приклади міжнародної практики навчання юридичних спеціальностей.

Ключові слова: викладання іноземних мов; юридична компетентність; судові симуляції; методика навчання; психологічний аспект; міжнародна практика; іншомовна компетентність; інтегроване навчання; дебати; цифрові технології; професійна підготовка

**Existing problems of theory and methodology
in teaching foreign languages for professional
purposes**

Abstract. The article is devoted to the problems of teaching foreign languages to lawyers in the context of professional training. Innovative teaching methods, such as interactive games, court simulations, and debates, which contribute to the formation of professional foreign language competence, are analyzed. The psychological and motivational aspects of learning, as well as the possibilities of using online platforms and distance technologies in teaching, are

considered. Examples of international practice of teaching legal specialties are given.

Keywords: *foreign language teaching; legal competence; court simulations; teaching methods; psychological aspect; international practice; foreign language competence; integrated learning; debate; digital technologies; professional training*

Навчання іноземних мов для майбутніх юристів є елементом професійної підготовки, що гарантує можливість юридичної діяльності на міжнародному рівні. Сучасна глобалізація вимагає від спеціалістів не тільки знання права власності країни, а й уміння спілкуватися з представниками інших правових систем. З цього погляду особливого значення набуває формування професійних навичок володіння іноземною мовою в галузі права, що включає знання спеціальної термінології, розуміння юридичних документів іншими мовами та обмін професійними дискусіями з іноземними колегами.

Однією з основних проблем є розробка ефективної методики викладання іноземних мов, що враховує особливості юридичної професії.

Існує кілька способів полегшити цей процес:

– Інтерактивна методика навчання. Включення до навчальної програми професійних ігор, інсценованих слухань і судових процесів дозволяє студентам не тільки поглибити свої юридичні знання, а й опанувати англійську мову в професійному контексті. Студенти мають змогу працювати з реальними ситуаціями, що забезпечують під час професійної діяльності, і навчитися використовувати мову як інструмент вирішення практичних завдань.

– Інтегроване вивчення мови CLIL (Content and Language Integrated Learning). Такий підхід передбачає одночасне викладання фахових дисциплін та іноземної мови. Завдяки цьому студенти краще засвоюють професійну термінологію та вміють застосовувати її в

конкретних ситуаціях, що дозволяє розвивати не лише лінгвістичні, а й аналітичні навички.

– Обговорення. Дебати з правових питань, що розглядаються англійською мовою, допомагають студентам не тільки опанувати спеціалізованою лексикою, а й навчитися відстоювати свою позицію, аргументувати та аналізувати інформацію опонентів. Розмова також розвиває критичне мислення, яке є важливою діяльністю юриста. Важливою частиною процесу формування професійних навичок володіння іноземними мовами, крім методичного, є психологічний аспект.

Для багатьох студентів, які вивчають іноземну мову – це виклик, пов'язаний із подоланням страху помилок і можливих непорозумінь під час спілкування. Викладачі повинні створити сприятливий психологічний клімат в аудиторіях, щоб студенти могли вільно висловлювати свої думки та не боялися помилитися. Крім того, університет є ще одним фактором, який впливає на успішність. Викладачі повинні активно демонструвати студентам практичну цінність вивчення іноземних мов у їхній майбутній професійній діяльності. Для цього необхідно використовувати реальні кейси, приклади з професійної практики, які не дозволяють студентам бачити прямий зв'язок між знаннями мов та їхніми професійними результатами. Світовий досвід показує, що в розвинених країнах вивчення іноземних мов є рідкою частиною юридичної освіти.

У Великій Британії та США, наприклад, велика увага приділяється вивченню юридичної англійської мови з раннього етапу навчання. Студенти мають змогу працювати з правовими документами англійською мовою, брати участь у міжнародних конференціях та семінарах. Німеччина також приділяє велику увагу іноземній мовній підготовці юристів, інші країни активно співпрацюють з іншими країнами в галузі права. Програми навчання включають вивчення англійської, французької та інших мов, а також організують стажування в міжнародних організаціях. В Іспанії вивчення рухів є

частиною програми обов'язкового представлення юристів. Це пояснюється тим, що багато іспанських юристів працюють над міжнародними проєктами, тому їхні знання є важливою частиною їхньої професійної компетенції.

У світі викладеного можна констатувати, що розвиток професійної іноземної мови юристів залишатиметься актуальною проблемою, яка потребуватиме комплексного підходу.

Важливою умовою є адаптація освітніх програм до нових викликів, пов'язаних з глобалізацією, цифровізацією та змінами в юридичній практиці. Слідкуйте також звернути увагу на формування навички використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов. В умовах пандемії COVID-19 та збройної агресії багато навчальних закладів звернулися до дистанційного навчання, що показало, як технології можуть підтримувати навчальний процес навіть у найскладніших умовах.

Онлайн-платформи також дозволяють створювати індивідуальні навчальні програми, які відповідають потребам і здібностям кожного студента. Вони можуть вивчати матеріал у власному темпі, складати тести та отримувати зворотний зв'язок, що сприяє глибшому засвоєнню знань. Знання іноземної мови відкриває нові можливості для юристів у таких сферах, як міжнародне право, господарське право та права людини. Це дозволяє їм працювати не лише у своїй країні, а й за кордоном, що особливо важливо в умовах зростання глобалізації.

Багато міжнародних організацій, таких як ООН, Європейський Союз, Міжнародний кримінальний суд, шукають експертів, які вміють спілкуватися іншими мовами. Це не тільки шанс отримати роботу, але й дозволяє юристам брати участь у важливих міжнародних проєктах, які можуть включитися в глобальні процеси. Знання іноземних мов також дозволяє юристам ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами, вести переговори, укладати договори або представляти інтереси своїх клієнтів у міжнародних судах.

Особливо це стосується юридичних фірм, які мають клієнтів за межами своєї країни. Здатність спілкуватися мовами клієнтів і партнерів посилити зміцнення довіри та ефективність спілкування.

Вивчення іноземної мови також сприяє розвитку культурної компетентності, що є масою аспектів для юристів, які працюють у міжнародному контексті. Розуміння культурних особливостей, правових систем і традицій інших країн дозволяє юристам краще адаптувати свої підходи та стратегії для досягнення успіху в міжнародних правових справах. Однак вивчення іноземних мов ставить перед юристами певні труднощі. Наприклад, багато студентів можуть мати труднощі з опануванням юридичної термінології іншою мовою, що може призвести до втрати впевненості. Щоб подолати ці труднощі, викладачі повинні розробити спеціальні уроки, що в умовах глобалізації вивчення іноземної мови для юристів є не лише виробництвом, але й необхідним аспектом підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Знання мови відкривають нові можливості для міжнародної кар'єри, співпраці та професійного розвитку, тому цей аспект навчання є успішним у сучасному світі. Технологічні інновації, інтерактивні методи та спеціалізовані навчальні програми, які оцінюють юристів, стають конкурентоспроможними на ринку праці та досягають успіху в кар'єрі. Враховуючи ці фактори, важливо, щоб навчальні заклади продовжували вдосконалювати свої навчальні програми відповідно до потреб учнів і вимог сучасного світу. Тільки так можна підготувати вузькоспеціалізованих суддів, здатних ефективно працювати в міжнародно-правовому середовищі та забезпечити правопорядок у всьому світі.

Тому для студентів-юристів знання іноземних мов є не просто навичкою, а життєвою потребою в сучасному світі, що дає молодим людям можливість професійного розвитку та міжнародної кар'єри. Тому навчальні заклади повинні активно інтегрувати іноземну мову у свої програми, використовуючи новітні технології та освітні

мовні підходи для підготовки вузькоспеціалізованих спеціалістів, здатних ефективно працювати в глобальному контексті та надавати якісні юридичні послуги в умовах динамічного розвитку суспільства.

Підсумовуючи, у сучасному світі знання іноземних мов є невід'ємною частиною професійної підготовки юристів. Глобалізація та міжнародна співпраця вимагають від спеціалістів не лише глибокого розуміння національного законодавства, а й здатності спілкуватися з представниками різних правових систем. Ефективні методи навчання, такі як інтерактивні ігри, інтегроване вивчення мови та дебати, допомагають студентам опанувати юридичну термінологію та розвивати критичне мислення. Однак важливо враховувати психологічний аспект навчання і забезпечити підтримку студентам у подоланні страху помилок. Використання новітніх технологій також сприяє підвищенню мотивації та якості навчального процесу.

Отже, знання іноземної мови відкриває нові можливості для професійного розвитку юристів, підвищуючи їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці.

Список використаних джерел

1. Азарова Н.В. Інтерактивні технології навчання майбутніх правників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань: ПП Жовтий О.О., 2011. Вип. 39. Частина 2. С. 7–13.

2. Бесараб Т.П., Павлюк М.М. Особливості перекладу юридичної термінології США та Великобританії. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*: збірник наук. праць / за ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. Вип. 23–24 (27–28). Харків: НТУ ХПІ, 2009. С. 421–434.

3. Яковлева М. Упровадження інтерактивних методів навчання при вивченні іноземної мови у вищому юридичному навчальному закладі. *Наукові записки*. Випуск 132. Серія: педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 231–234.

Ольга Борисова
Миколаївський національний університет
імені В.О. Сухомлинського
м. Миколаїв (Україна)

**Використання підручника “Life Vision.
Pre-intermediate level” під час застосування
методики CLIL з метою формування
комунікативної компетенції учнів на середньому
етапі навчання**

Анотація. Використання інноваційних технологій в освіті підсилює потребу в інтеграції навчального процесу з мовною підготовкою учнів, щоб розвивати їх як глобальних фахівців. Методика CLIL (Content and Language Integrated Learning) сприяє цьому, мотивуючи учнів та розвиваючи їх когнітивні навички. Популярність CLIL зростає серед вчителів, оскільки вона глобалізує знання і готує молодь до майбутнього. Правильно підібраний підручник дозволяє учням вивчати інші предмети через англійську мову. Наприклад, підручник “Life Vision. Pre-Intermediate level” створює природні умови для засвоєння мови через обговорення актуальних проблем.

Ключові слова: методологія CLIL, інтеграція, когнітивні навички, навчальний підручник

**Using the textbook "LIFE VISION.
Pre-intermediate level" during the application of
the CLIL methodology with the aim of forming the
communicative competence of students at the
intermediate stage of education**

Abstract. The use of innovative technologies in education reinforces the need to integrate the educational process with the language training of students in order to develop them as global professionals. The CLIL (Content and Language Integrated Learning) technique contributes to this by motivating students and developing their cognitive skills.

CLIL's popularity is growing among educators as it globalizes knowledge and prepares young people for the future. Properly selected textbook allows students to learn other subjects through English. For example, the textbook "Life Vision. Pre-Intermediate level" creates natural conditions for language acquisition through discussion of topical issues.

Keywords: *CLIL methodology, integration, cognitive skills, educational textbook*

У сучасному світі зросла увага людства до такого поняття, як комунікація. Вона стала основою для досліджень філософів, соціологів, політиків та педагогів. І це є досить очевидним, адже комунікація в сучасному світі є однією з визначальних особливостей нашого суспільства.

Розглянемо поняття «компетентність». В різних словниках цей термін пояснюється по різному:

- властивість [2].
- обізнаний, досвідчений у певній галузі, якомусь питанні [3].

Компетентність розглядають як похідне слово від поняття «компетентний», тобто той, хто має високі знання в певній галузі, обізнаний, кваліфікований.

Дослідники трактують поняття «компетентність» у конкретному сенсі. У вузькому значенні це розглядається як володіння знаннями, що дозволяють компетентно оцінювати ситуацію і висловлювати авторитетну думку. З іншого боку, компетентність розуміється як ступінь оволодіння компетенціями, тобто ключовими аспектами, у яких фахівець має необхідні знання і досвід.

За словами вченого Е. Шейна, компетентність є однією з восьми основних кар'єрних орієнтацій, пов'язаних з установками, здібностями і талантами в певній сфері діяльності [1].

Дослідимо поняття «комунікативна компетентність». Цей термін досліджувався багатьма науковцями у таких галузях, як лінгвістика, психологія, педагогіка та методика навчання.

Поняттю «комунікативна компетентність» приділяли увагу такі українські дослідники, як Л. Майборода, С. Ніколаєва, Ю. Сосницька, Т. Сорочан.

Серед вітчизняних дослідників цього питання відзначились Делл Хаймс, який наголошував на важливості вмінні використовувати граматичні правила у реальних комунікативних ситуаціях; Ноам Чомскі, який ввів похідне поняття «лінгвістична компетентність»; Майкл Кенейл та Мерріл Свейн запропонували 4-складову модель комунікативної компетентності, та Бахман Лайл, який своїми працями та дослідженнями розширив модель комунікативної компетентності додавши ще концептуалізацію стратегічних компетенцій і метакогнітивних стратегій.

Комунікативна компетентність була вперше запропонована американським лінгвістом Деллом Хаймсом у 1960-х роках. Він ввів це поняття як реакцію на обмеження теорії Ноама Чомскі про лінгвістичну компетенцію, акцентуючи увагу не лише на знанні мовних правил, але й на вмінні використовувати ці правила в різних комунікативних контекстах [8].

Отже, спираючись на дослідження вчених, можливо вийти висновку, що комунікативна компетентність – це складник життєвої компетентності, яка включає сукупність здатностей, пов'язаних з ефективним спілкуванням, а саме: володіння рідною та іноземними мовами, знання, вміння та навички, пов'язані із застосуванням засобів комунікації.

У сучасній методичній літературі комунікативна компетентність розглядається як мета і водночас результат навчання. Багато досліджень акцентують увагу на тому, що формування комунікативної компетентності відбувається ефективніше в умовах інтегрованого навчання змісту і мови (CLIL). Методика CLIL сприяє створенню автентичних ситуацій для застосування мови, стимулюючи учнів до активного мовного та змістовного взаємодії.

У сучасному світі набирає популярності новітній метод ознайомлення з навчальними предметами через призму вивчення англійської мови. CLIL (Content and

Language Integrated Learning) – це навчання шкільних предметів англійською або іншою іноземною мовою. До таких предметів можуть належати мистецтво, історія, географія, біологія, математика, хімія, література та навіть фізкультура.

Програма CLIL має дві основні мети: забезпечити належний рівень засвоєння шкільного предмета через використання іноземної мови та поглибити знання іноземної мови. Такий підхід перетворює навчання рідною та іноземною мовами на єдиний безперервний процес.

Дослідником та автором методики CLIL є Девід Марш, який дає своє трактування даної методології. CLIL – «Content and Language Integrated Learning» – технологія навчання на основі інтеграції предметного змісту і нової мови, що вивчається, з пріоритетним розвитком загальних навчальних умінь [7].

Методика CLIL дозволяє:

- 1) зосередити увагу одночасно на мові, змісті та розвитку навичок;
- 2) створювати та використовувати матеріали, що відповідають як мовним, так і когнітивним потребам;
- 3) сприяти усвідомленню міждисциплінарних зв'язків;
- 4) максимально використовувати можливості мультимедії;
- 5) розробляти стратегії для самостійного навчання поза межами класу;
- 6) аналізувати навчальні ресурси та умови з метою виявлення можливих перешкод і пошуку шляхів їхнього подолання;
- 7) розвивати навички для ефективної співпраці в процесі відбору, створення та адаптації навчальних матеріалів.

Залежно від ступеня інтеграції мови та змісту, він поділяється на два підходи: **жорсткий (hard)** і **м'який (soft) CLIL**, кожен з яких має свої унікальні особливості та переваги [4].

Порівняння Hard CLIL і Soft CLIL

1. Ступінь інтеграції предмету та мови:

- Hard CLIL: Мова і предмет інтегруються на глибшому рівні. Вивчення змісту предмету відбувається повністю іноземною мовою. Наприклад, урок біології може викладатися англійською мовою з використанням усіх термінів і текстів без перекладу на рідну мову. Учні не тільки вивчають предметний матеріал, але й одночасно вдосконалюють мовні навички на просунутому рівні.

- Soft CLIL: Інтеграція мови відбувається менш інтенсивно. Мова поступово вводиться в навчальний процес, починаючи з простих слів і фраз. Наприклад, під час уроку математики учні спочатку опановують терміни рідною мовою, після чого вчитель поступово вводить англійські терміни, дозволяючи учням звикати до нової мови в легкому темпі.

2. Цілі навчання:

- Hard CLIL: Основна мета — опанування змісту предмету через іноземну мову. Учні повинні досягти високого рівня володіння мовою, щоб успішно засвоювати предметний матеріал.

- Soft CLIL: Основна мета — підтримка вивчення іноземної мови через часткове використання її на уроках. Важливо, щоб учні отримували знання з предмету, а мова слугує додатковим засобом для цього.

3. Рівень складності:

- Hard CLIL: Викладання складніше, оскільки весь контент викладається іноземною мовою. Учні повинні володіти мовою на достатньо високому рівні, щоб розуміти складні концепції предмету. Для цього потрібна підготовка як учнів, так і вчителів.

- Soft CLIL: Менш складний підхід, оскільки вчителі можуть чергувати мову на уроках. Наприклад, пояснення основної теми може бути рідною мовою, а ключові терміни — іноземною. Це дозволяє учням плавно засвоювати нову мову, не відчуваючи перевантаження.

4. Підготовка матеріалів:

- Hard CLIL: Вимагає значної підготовки від вчителя, оскільки всі навчальні матеріали повинні бути

представлені іноземною мовою. Вчителі часто використовують оригінальні тексти, відео та інші ресурси іноземною мовою.

– Soft CLIL: Більш гнучкий у підготовці матеріалів. Учителі можуть комбінувати рідну та іноземну мови у матеріалах, обираючи лише ключові фрази та терміни для викладання іноземною мовою.

5. Підходи до оцінювання:

– Hard CLIL: Оцінюються як знання предмету, так і мовні навички. Учні повинні продемонструвати не лише розуміння матеріалу, але й здатність правильно виражати свої думки іноземною мовою.

– Soft CLIL: Оцінюється переважно розуміння змісту предмету, а знання іноземної мови розглядається як додаткова перевага. Оцінювання мови може бути менш строгим, особливо на початкових етапах.

6. Переваги:

– Hard CLIL: Дає можливість учням досягти високого рівня володіння мовою і глибокого розуміння предмету. Це підходить для учнів із високим рівнем знань мови.

– Soft CLIL: Плавне і поступове занурення в іноземну мову, підходить для учнів з різним рівнем мовної підготовки, знижуючи мовний бар'єр і створюючи комфортні умови для навчання.

7. Гнучкість:

– Hard CLIL: Менш гнучкий підхід, оскільки вимагає повної мовної інтеграції.

– Soft CLIL: Більш гнучкий підхід, який можна адаптувати відповідно до рівня учнів та їхніх інтересів.

Проаналізуємо зміст та окремі методологічні особливості підручника “Life Vision. Pre-Intermediate level” під час застосування методології CLIL. Посібник складається з восьми розділів, кожен з яких розглядає одну з сучасних обговорюваних проблем, які актуальні для підлітків та напруженні на їхнє виховання, як особи в соціумі[6].

Кожен розділ складається з 10-11 робочих сторінок, що мають в собі певні методологічні підходи (reading, listening, vocabulary, speaking) та двох додаткових напрямків (global skills and exam skills), які розраховані на дослідження учнем однієї з загальних тем та практичної підготовки до екзаменів з покроковими стратегіями виконання завдань.

Розглянемо аспекти використання підручника “Life Vision. Pre-Intermediate level” під час застосування методології CLIL.

Мовна компетенція:

- розширення словникового запасу за тематикою технологій.
- відпрацювання граматичних конструкцій, необхідних для опису технологічних процесів та їх впливу.
- розвиток навичок читання, письма, говоріння та аудіювання на матеріалах, пов'язаних з технологіями.

Предметні знання:

- поглиблення знань з інформатики та природознавства.
- розуміння принципів роботи сучасних технологій.
- ознайомлення з впливом технологій на суспільство і довкілля.

Другим зі списку - це методи інтеграції CLIL у навчальний процес. Інтеграція CLIL передбачає певні методи та стратегії, які допомагають ефективно поєднувати мовне та предметне навчання.

Проекти є однією з найбільш ефективних стратегій для CLIL, оскільки вони дозволяють учням працювати над реальними завданнями, пов'язаними з їх предметами. Наприклад, у підручнику “Life Vision. Pre-Intermediate level” є розділи, що охоплюють теми екології “The world around us”, науки “Out of this world” та культури “Living our own life”. Учні можуть виконувати дослідницькі проекти, пов'язані з цими темами, використовуючи англійську мову як інструмент для виконання завдань.

Підручник "Life Vision" пропонує різноманітні автентичні матеріали, такі як тексти статей, інтерв'ю, звіти та наукові факти. Використання автентичних джерел допомагає розвивати когнітивні навички учнів, а також дає змогу взаємодіяти з реальним мовним середовищем.

Таким чином, у сучасному світі комунікація відіграє центральну роль, і дослідження комунікативної компетентності підтверджує її важливість як складника життєвої компетентності. Інтеграція мовних знань та предметного змісту в навчанні через методику CLIL (Content and Language Integrated Learning) відкриває нові можливості для формування комунікативної компетентності. Використання підручників, таких як "Life Vision. Pre-Intermediate level", сприяє розвитку мовної компетенції та розширенню знань в галузях природознавства, інформатики, екології та культури. Таким чином, впровадження методики CLIL дозволяє досягти більш ефективного засвоєння матеріалу, підвищуючи як рівень володіння іноземною мовою, так і глибоке розуміння предмету, що є ключовим у підготовці учнів до майбутнього в глобалізованому світі.

Список використаних джерел

1. Лук'янчук Н.В., Климова Н.А. Теорія та практика підготовки педагогічних працівників до формування комунікативної компетентності обдарованих старшокласників з використанням інформаційних технологій 2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/709600/1/Lukjanchuk%20teoriya%20i%20prakyka.pdf>

2. Словник UA портал української мови та культури [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>

3. Словник WordBook [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://tsum.wdbk.org/%D0%BA/%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0>

%BD%Do%B8%Do%B9#google vignette

4. Hard and soft CLIL: what is the difference?
[Электронный ресурс]. <https://grade-university.com/blog/hard-and-soft-clil-the-difference>

5. Life Vision Pre-Intermediate level - Oxford University Press [Электронный ресурс].
<https://elt.oup.com/catalogue/items/global/teenagers/life-vision/life-vision-pre-intermediate/?cc=ua&selLanguage=uk>

6. Life Vision Pre-Intermediate level [Электронный ресурс].
<https://drive.google.com/file/d/1j1lmhWKabJ7TOe9Eao5NV2PXDIQkPtU8/view>

7. Marsh, D. CLTL / EMILE – the European Dimension: Actions, Trends and Foresights Potential [Электронный ресурс]. <https://userpage.fu-berlin.de/elc/bulletin/9/en/marsh.html>

8. Wikipedia [Электронный ресурс]. Режим доступа:
https://en.wikipedia.org/wiki/Communicative_competence#CITEREFLeung2005

Oleg Buhaichuk
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

**Transformational changes
in the public management system of educational
services in EU countries**

Abstract. *The public management of educational services in the European Union (EU) has undergone significant changes over recent decades. The transformational changes within the EU educational public management system are motivated by several core drivers, such as economic globalization and labor market needs, social equity and inclusion, technological advancements, and EU policies and frameworks. These drivers have led to transformational themes within educational management, such as increased decentralization and autonomy, greater accountability and quality assurance, the integration of digital management systems, and a strong emphasis on lifelong learning. The impact of these changes has been profound, enhancing access and equity in education, improving educational quality, and fostering greater international mobility and collaboration. However, while these transformations bring clear benefits, significant challenges remain, particularly in addressing persistent inequalities that can arise with new systems and policies.*

Keywords: *educational services, transformational changes, educational public management system, European educational space*

**Трансформаційні зміни
в системі публічного управління освітніми
послугами в країнах ЄС**

Анотація. *Система публічного управління освітніми послугами в Європейському Союзі (ЄС) зазнала суттєвих змін за останні десятиліття. Трансформаційні зміни в управлінні освітою в ЄС спричинені низкою ключових чинників, таких як*

економічна глобалізація та потреби ринку праці, соціальна рівність та інклюзія, технологічний прогрес, а також політики та рамки ЄС. Зазначені чинники призвели до розвитку таких основних напрямів у сфері управління освітою, зокрема: посилення децентралізації та автономії, підвищення відповідальності та забезпечення якості, впровадження цифрових систем управління та посилена увага до концепції навчання впродовж життя. У результаті, відбулося розширення доступу до освіти, покращення її якості, а також розширення міжнародної мобільності та співпраці. Попри очевидні переваги, реалізація цих трансформацій має і свої виклики, зокрема у вирішенні проблем нерівності, які можуть виникати через впровадження нових систем і політик.

Ключові слова: освітні послуги, трансформаційні зміни, система публічного управління освітніми послугами, європейський освітній простір

The public management of educational services in the European Union (EU) has undergone significant changes over recent decades, reflecting shifts in political, economic, and social priorities across the region. These transformational changes are part of a larger trend in the EU toward creating a more integrated, efficient, and equitable education system that aligns with the broader goals of the EU, such as economic competitiveness, social cohesion, and sustainable development. This paper explores the key drivers, themes, and impacts of these changes within the EU educational sector.

The transformational changes within the EU educational management system are motivated by several **core drivers**.

The first driver to be mentioned is economic globalization and labor market needs. To maintain competitiveness in a rapidly changing global marketplace, EU member states recognize the importance of equipping students with relevant skills that align with labor market demands. This has prompted the development of standardized educational policies, focusing

on STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) education, digital literacy, language skills, and critical thinking [1; 2; 3].

Social equity and inclusion can be viewed as the second driver of the EU transformational changes in EU educational policy. The EU has committed to ensuring that every child, regardless of socio-economic background, ethnicity, or ability, has access to quality education. This commitment has been reflected in policies aimed at reducing educational disparities and integrating marginalized populations, such as migrants and children with special needs. For instance, “European Pillar of Social Rights” is the foundational document that outlines the EU’s commitment to equity and inclusion in social policy, including education. Principle 1 emphasizes “equal opportunities and access to the labor market,” while Principle 11 focuses on ensuring inclusive and equitable access to quality education for all, regardless of background [4]. Erasmus+ supports not only mobility and learning opportunities but also inclusivity in education. Guidelines for this program emphasize funding and support for disadvantaged students and inclusive projects that address diversity, equity, and social integration in educational settings [5].

Technological advancement is another driver to be mentioned. The rapid advancement of digital technologies has transformed how educational services are managed and delivered. Technology integration in education management has become a top priority, fostering greater access to online learning resources, improving data collection, and allowing more personalized learning experiences. Furthermore, educational technology is seen as a tool to streamline administrative processes, making public management systems more efficient. The transformative impact of digital technologies on educational management and delivery is widely discussed in several key documents, reports, and frameworks. Digital Education Action Plan (2021–2027) provides a roadmap for integrating digital technology in education across the EU [3]. It discusses goals for digital transformation, including the use of digital tools in education management and delivery,

expanding access to online resources, and improving digital literacy among students and educators. Education and Training Monitor is the annual report of the European Commission that monitors progress in EU education systems, including advancements in digital technology use. It discusses how digital tools are enhancing educational access, management, and effectiveness, and highlights specific digital initiatives undertaken by member states [6].

The European Union has also implemented policies and frameworks to encourage member states to improve their educational management systems. Initiatives such as the Bologna Process, which aims to harmonize higher education systems across Europe [7], and the Erasmus+ program [5], which supports international student mobility, have been influential in shaping educational reforms. These frameworks promote a more cohesive European education system and set benchmarks for quality and efficiency.

Transformational changes in the EU's educational public management system encompass several ***overarching themes***.

One of the significant trends is the shift towards decentralization, granting more autonomy to educational institutions while reducing the central government's control. This change allows individual schools and universities to tailor their programs according to regional needs and enables local governments to better manage resources. However, decentralization also introduces challenges in maintaining uniform standards and equitable access across regions.

With the rise in autonomy, there has been a corresponding emphasis on accountability and quality assurance. EU member states are increasingly implementing performance-based funding and quality assessment frameworks to ensure educational institutions meet high standards [6; 7; 8]. This focus on accountability has led to the development of standardized testing, accreditation processes, and national quality assurance agencies that monitor and evaluate educational outcomes.

The adoption of digital management systems within educational administration has been transformative. Digital tools allow for efficient tracking of student progress, real-time data analysis, and streamlined communication between stakeholders. For example, Learning Management Systems (LMS) and Student Information Systems (SIS) have become integral to managing the educational experience, providing teachers, students, and administrators with immediate access to relevant information and resources.

EU policies increasingly recognize education as a lifelong process, not confined to primary, secondary, and tertiary levels. The promotion of lifelong learning has led to the development of flexible educational pathways that allow individuals to re-enter the education system at various points in their lives. This approach is particularly important in the context of rapid technological change, which requires continual skill upgrading.

The transformational changes in public management of educational services in EU countries have had significant **impacts** on both students and society.

One of the most notable outcomes has been improved access to education across various demographics. Programs aimed at reducing dropout rates, integrating migrants, and supporting students with disabilities have contributed to a more inclusive educational environment. While challenges remain, particularly in terms of regional disparities, the overall trend has been toward greater equity.

The focus on quality assurance and accountability has generally led to improvements in educational outcomes. Countries within the EU have reported higher levels of student achievement and skill acquisition, partly due to the adoption of standardized testing and performance assessments. These measures provide valuable feedback to institutions, allowing them to identify areas for improvement.

EU programs such as Erasmus+ have facilitated international collaboration and student mobility, offering students the opportunity to study abroad and gain diverse cultural experiences. This has not only enhanced educational outcomes for individual students but has also fostered a sense

of European identity and solidarity. Additionally, universities have benefited from cross-border research collaboration, contributing to advancements in various fields.

Despite these benefits, **challenges** remain in implementing transformational changes, particularly in terms of inequality. While digitalization and decentralization offer many advantages, they can also lead to disparities between well-funded urban institutions and under-resourced rural schools. Ensuring that all students have equal access to technology and quality education resources is an ongoing concern.

Thus, the EU's efforts to transform public management in educational services reflect a commitment to building a more efficient, equitable, and globally competitive education system. These changes are responsive to the evolving needs of students, the demands of the global economy, and the desire for a more inclusive society. While challenges persist, particularly in terms of regional disparities and access to resources, the overarching trend is one of improvement and innovation.

As EU countries continue to navigate the complexities of educational reform, they provide valuable insights into how public management systems can evolve to meet the demands of the modern world. The EU's approach serves as a model for balancing local autonomy with central oversight, emphasizing quality and accountability, and promoting an inclusive and lifelong approach to education. Through these changes, the EU seeks not only to enhance the lives of its citizens but also to contribute to a more cohesive and resilient union, prepared to meet the challenges of the 21st century.

References

1. *European Skills Agenda* (2020). European Commission.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=en>

2. *Education and Training 2020 (ET 2020) Framework*. OIDEL.

https://www.oidel.org/doc/Doc_colonn_droite_defaultpage/ET%202020%20RESUME.pdf

3. *Digital Education Action Plan (2021–2027)*. European Commission. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

4. *European Pillar of Social Rights - Building a fairer and more inclusive European Union*. European Commission. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=en>

5. *Erasmus+ Program Guidelines*. European Commission. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2023-11/2024-Erasmus%2BProgramme-Guide_EN.pdf

6. *Education and Training Monitor*. European Commission. <https://education.ec.europa.eu/about-eea/education-and-training-monitor>

7. *The Bologna Process and the European Higher Education Area*. European Commission. <https://education.ec.europa.eu/education-levels/higher-education/inclusive-and-connected-higher-education/bologna-process>

8. *Proposal for a Council Recommendation on a European Quality Assurance and Recognition System in Higher Education*. European Commission. <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-03/Proposal%20for%20a%20Council%20Recommendation%20on%20a%20European%20Quality%20Assurance%20and%20Recognition%20System%20in%20Higher%20Education.pdf>

Alla Vlasiuk
National Technical University of Ukraine
'Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute'
Kyiv (Ukraine)

Interactive learning in the process of studying English language

Abstract. *Interactive learning in the process of studying English requires using dynamic, engaging methods to enhance language acquisition. This approach emits active participation, collaboration, and real-world application, making it more effective and enjoyable. The present study also attempted to highlight some strategies for coping with communication barriers. It shows that using some special methods of teaching like interactive learning helps students to practice their speaking and avoid mistakes.*

Keywords: *interactive learning, master classes, project, debates*

These days according to different circumstances like quarantine and war the English language teaching and learning have changed. Teaching is not just improving reading or writing skills and training students for examinations, but also increasing their potential by enhancing their communication skills. The main task for teachers at higher educational institutions is to prepare highly qualified specialist who are able to think creatively and adapt to different situations in the environment. That's why foreign language teachers need to put in efforts to conduct their lessons productively and interesting for students. They can do this by using newest technologies and different methods of learning. One of them is Interactive learning.

The **aim** of our thesis is to show how interactive learning is important in the learning process, including understanding and retention through participation, collaboration, and hands-on activities.

A set of **methods** was used for the purpose of the current paper: action research, synthesis, comparative analysis, and generalization of methodological and pedagogical literature.

Interactive learning is a modern approach in education that focuses on the active participation of the student in the learning process. Unlike traditional methods, it encourages involvement, independence, and critical thinking of learners.

Benefits of Interactive Learning

- It improves understanding of the material through active participation and practical application of knowledge.

- It develops critical thinking and problem-solving skills, as students often face tasks that require analysis and synthesis of information.

- It increases student's motivation, as learning becomes more exciting and less monotonous.

- Interactivity supports the development of communication skills and promotes peer learning, which is important in future activities.

- It provides feedback at every stage of learning, it helps to understand the mistakes and improve their skills.

The realization of interactive learning takes place in the form of presentations, demonstrations, role-playing and business games, small group discussions, planning of further actions, and search for solutions. After choosing a learning method, you need to decide in what form your training program will be held. Interactive forms of training are how training is organized. In online education, we have several popular examples that are commonly used:

Interactive Videos, using platforms like YouTube or language learning websites allow students to engage with content and assess their understanding.

Masterclasses, during which experience is transferred from the teacher to the students.

Interactive webinars are a format in which a classical lecture is supplemented with a discussion or debate.

Project work on a given task.

Debates, during which students learn to present correct arguments and listen to opposing points of view.

Voting and polls as part of training, to find the right solution. Students share their thoughts and argue their point of view.

Interactive Storytelling, participating in or creating interactive stories can improve vocabulary and grammar in a contextually rich way.

The choice of the training format depends from the interactive tools. Teachers can use several tools at once. Training tools are a way to convey information to students. They can be oral and written, visual and practical. For example, show presentation, tells the theory, do online voting and testing using interactive platform.

In conclusion, we can say that Interactive learning technologies are a variety of methods and approaches aimed at engaging students in the learning process. These technologies help to better understand the material, stimulate the improvement of critical thinking skills, and increase motivation. After representing the given methods, we can conclude that interactive teaching methods contribute to optimizing the learning process in studying English. It makes learning more enjoyable and relevant to real-world situations.

References

1. Interactive learning methods: navch. Pos_bnik. / Ed. P. Shevchuk, P. Fenrich. – Szczecin: WSAP View, 2005. 170 p.
2. Theoretical and methodological ambushes of modernization in place of humanitarian education in the high school of Ukraine: monograph / [K. E. Balabanova, N. M. Dem'yanenko, N. O. Divinska ta in.]; Ed. G. V. Onkovich. K.: Pedagogical Duma, 2013. 282 p.
3. <https://www.educate-me.com>

Олександр Вознюк
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м. Житомир (Україна)

Інфантилізація як продуктивний ресурс іншомовної освіти

Анотація. Показано, що засвоєння мови людиною найбільш ефективно здійснюється у ранньому дошкільному віці, оскільки дитина до 5-6 років з пластичною психікою, великими емоційно-чуттєвими ресурсами та високою динамікою і метаболізмом психічних процесів постає як обдарована і, навіть, геніальна істота, здатна засвоювати великі масиви як вербальної, так і екстравербальної інформації завдяки прискоренню її біологічного часу, коли в одиницю часу, порівняно з дорослою людиною, дитина стикається/взаємодіє з великим «обсягом» соціоприродної реальності. При цьому стан дитячої обдарованості може бути актуалізований через певні освітньо-розвивальні процедури.

Ключові слова: обдарованість, геніальність, креативність, талановитість, інтелект, методика інфантилізації, принцип сакральності, біологічний час

Infantilization as a productive resource of foreign language education

Abstract. It is shown that language acquisition by a human being is most effectively carried out in early preschool age, since a child up to 5-6 years old with a plastic psyche, large emotional and sensory resources and high dynamics and metabolism of mental processes, appears as a gifted and even genius being, capable of learning large arrays both verbal and extraverbal information due to the acceleration of its biological time, when in a unit of time, compared to an adult, a child encounters/interacts with a large «volume» of socio-

natural reality. At the same time, the state of children's giftedness can be actualized through certain educational and developmental procedures.

Keywords: *giftedness, genius, creativity, talent, intelligence, infantilization technique, principle of sacredness, biological time*

Як відомо, засвоєння мови людиною найбільш ефективно здійснюється у ранньому дошкільному віці, оскільки дитина як переважно правопівкульова істота (до 5-6 років) з пластичною психікою, великими емоційно-чуттєвими ресурсами та високою динамікою і метаболізмом психічних процесів (що позначається на великій швидкості перебігу біологічного часу), дитина постає як **багатогранна обдарована істота**, здатна засвоювати великі масиви як вербальної, так і екстра вербальної інформації через прискорення її біологічного часу, коли в одиницю часу, порівняно з дорослою людиною, дитина стикається/взаємодіє з великим «обсягом» соціоприродної реальності [1].

Згідно з принципом «обдарованість – це синтез талантів», коли розвиток одного таланту ініціюється і посилюється (фасилітується) розвитком інших (вторинних) талантів, різні таланти (здібності) співіснують в синергетичній єдності в структурі психіки дитини.

Водночас дитяча обдарованість як емерджентна сутність (яка, згідно з синергетичним поглядом на проблему, є системною характеристикою цілого) може бути «вивільнена» певними освітньо-розвивальними процедурами.

Сам стан дитинства може позитивно впливати на дорослу людину, здатну активізувати цей стан. Це доводить психолого-педагогічний експеримент, проведений у Житомирському державному університеті імені Івана Франка у 2020 році.

На першому занятті зі студентами першого курсу спеціальності «сценічне мистецтво» з метою попереднього

аналізу рівня їх знань з англійської мови ми запропонували кожному з 14 студентів прочитати у голос короткий текст англійською мовою. Студенти читали текст, помилок викладач не виправляв. Після цього експериментатор запропонував студентам втілитись у дітей 5-6 років і прочитати той самий текст від особи дитини. Кількість помилок у вимові студентів різко скоротилася [2].

У цьому плані можна говорити про метод/прийом інфантилізації (психологічно позитивний регрес у дитинство). На думку С. Пальчевського, з повсякденної та освітньої практики відомо, що коли людині потрібно запам'ятати великий обсяг матеріалу, її м'язи напружуються, тобто вона відчуває мікрострес. За цих обставин в організмі відбуваються певні вегетативні зміни. У такому стані учень виглядає «активним», задіяним у процесі навчальної діяльності. З точки зору класичної системи освіти, така ситуація яскраво ілюструє один з традиційних принципів активного навчання. Як підтверджують дослідження, проведені Науково-дослідним інститутом сугестології (Болгарія, м. Софія), активність тут проявляється не в м'язових зусиллях, вегетативних змінах або психічному напруженні, а в сфері самого процесу навчання. Активність у самому процесі запам'ятовування може здаватися різновидом пасивності. Однак остання, коли вона інфантилізується в процесі навчання, насправді є проявом надактивного ставлення до процесу навчання. Психічна та фізична пасивність (розслабленість) у процесі запам'ятовування є одним з найважливіших проявів інфантилізації, що полегшує процес надзапам'ятовування [3, с. 63-65].

У цьому сенсі можна говорити про **«базальну геніальність»** кожної дитини, яку видатний американський дослідник, А. Маслоу, назвав **«принципом сакральності»**, притаманним кожній дитині, який (принцип) реалізує потребу дитини досягати великих цілей у своєму житті.

За таких умов, перспективою досліджень у зазначеному напрямі можна вважати розробку

педагогічної технології інфантилізації з метою активізації процесу викладання іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. В. Обдарованість, інтелект, креативність, творчість, навчальна діяльність у контексті закономірності розгортання освітнього процесу. *Інтелектуальна, академічна та творча обдарованість: спільне та відмінне: матеріали круглого столу 20 січня 2012 р., м. Київ, 2012. С. 75-83.*

2. Вознюк О. В. Нетрадиційні, інноваційні освітні системи як суттєвий ресурс безперервного професійного розвитку вчителів іноземних мов. *Безперервний професійний розвиток вчителів іноземних мов в Україні та за кордоном. Житомир, 2023. С. 286-352. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36727/>*

3. Пальчевський С. С. Сугестопедагогіка. Рівне: РДГУ, 2002. 393 с.

Тетяна Гринькова

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя (Україна)*

Англомовні метафоричні терміни сфери бізнесу: особливості та переклад

Анотація. У статті розглянуто феномен метафоричних термінів, які відіграють важливу роль у науковій термінології та поступово стають загальноживаними словами. Проаналізовано механізми утворення термінів-метафор, їх функціональну значущість та основні способи перекладу з англійської на українську мову. Розкрито етапи формування термінів-метафор та їх зв'язок із когнітивною діяльністю. Також визначено ключові риси термінів-метафор, які відрізняють їх від звичайних наукових термінів.

Ключові слова: метафоричні терміни, когнітивна функція, термінологія, переклад, аналогія

English metaphorical terms of the business sphere: features and translation

Abstract. This article explores the phenomenon of metaphorical terms that play a significant role in scientific terminology and gradually become commonly used words. The mechanisms of metaphorical term formation, their functional significance, and the main translation strategies from English into Ukrainian are analyzed. The stages of metaphorical term formation and their connection to cognitive processes are discussed. Key features that distinguish metaphorical terms from ordinary scientific terms are also identified.

Keywords: metaphorical terms, cognitive function, terminology, translation, analogy

Сучасна бізнес-термінологія значною мірою базується на англійській мові, яка виступає глобальним засобом комунікації в економічному середовищі.

Метафоричні терміни є однією з найважливіших складових англомовного бізнес-дискурсу. Метафора як когнітивний і лінгвістичний інструмент дозволяє створювати нові концепти на основі вже існуючих у свідомості образів, що сприяє точному і водночас образному опису економічних процесів і явищ. Завдяки цьому бізнес-метафори виконують не лише комунікативну, але й пояснювальну функцію, допомагаючи краще зрозуміти складні фінансові та управлінські процеси.

Метафора, як зазначає Джордж Лакофф, є одним із ключових механізмів людського мислення, завдяки якому складні й абстрактні поняття можуть бути осмислені через простіші та конкретніші образи. У бізнес-середовищі метафора відіграє важливу роль у формуванні термінології, яка не лише описує, але й моделює економічні й управлінські процеси. На думку дослідників, таких як Ковеш і Бойс, бізнес-метафори дозволяють не лише легше сприймати складну інформацію, але й створювати нові способи мислення про економічні явища, що впливає на прийняття рішень у бізнесі.

Метафоричні терміни виконують кілька важливих функцій у бізнес-дискурсі: дозволяють представити абстрактні економічні концепти у більш конкретній та зрозумілій формі, роблячи їх доступнішими для розуміння. Наприклад, поняття market crash (ринковий крах) створює образ різкого падіння ринку, яке можна

спрощують процес комунікації між професіоналами різних рівнів, дозволяючи використовувати загальнозрозумілі образи для передачі складних економічних явищ. Метафора полегшує сприйняття інформації та сприяє більш ефективній взаємодії.

Метафоричні терміни часто мають емоційне забарвлення, що дозволяє викликати певні асоціації у слухача або читача. Наприклад, термін cash cow (дійна корова) викликає асоціації з постійним, безперервним доходом, що викликає позитивне ставлення до об'єкта.

Переклад англомовних метафоричних термінів на українську мову вимагає врахування культурних і

лінгвістичних особливостей обох мовних систем. Існує кілька основних стратегій перекладу таких термінів:

1. Дослівний переклад: ця стратегія застосовується у випадках, коли метафора є зрозумілою для українського читача і не потребує адаптації. Наприклад, термін *market crash* можна перекласти як ринковий крах, зберігаючи метафоричний образ.

2. Адаптація метафори: у деяких випадках метафоричні терміни можуть бути адаптовані до української культурної реальності. Наприклад, термін *cash cow* може бути перекладений як дійна корова, що є відповідним і зрозумілим образом у контексті української мови.

3. Заміна метафори відповідним терміном у цільовій мові: у випадках, коли дослівний переклад може спричинити непорозуміння або неправильне сприйняття, доцільно замінити метафору на відповідний український термін. Наприклад, термін *cutthroat competition* можна перекласти як жорстка конкуренція.

4. Використання калькування: ця стратегія застосовується у випадках, коли метафора має дослівний еквівалент в українській мові, проте калькація може бути більш точним засобом передачі сенсу. Наприклад, *bull market* може бути перекладено як бичачий ринок, хоча такий термін може вимагати додаткового пояснення для широкої аудиторії.

Англомовні метафоричні терміни відіграють важливу роль у формуванні бізнес-дискурсу, забезпечуючи точне та водночас образне описання складних економічних та управлінських процесів. Вони є відображенням культурних, соціальних і економічних особливостей англомовного світу, і їх переклад на українську мову є важливим завданням для забезпечення адекватної міжмовної комунікації. Перекладачі повинні враховувати як семантичні, так і культурні аспекти метафоричних термінів, щоб забезпечити точне та адекватне відтворення оригінального змісту у цільовій мові.

Алла Давиденко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Застосування сучасних Інтернет-ресурсів у процесі вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова»

***Анотація.** Технології електронних ресурсів стали позитивним прогресом у галузі освіти. Використання електронних ресурсів може бути спрямоване на підтримку процесу навчання. До переваг використання електронних ресурсів у процесі навчання іноземної мови належать здобуття практичного мовного досвіду; додаткова мотивація до навчання; вільний доступ; сприяння досягненню поставлених цілей навчання.*

***Ключові слова:** електронні ресурси, здобувачі освіти, ділова іноземна мова*

Modern online resources in the process of learning a business foreign language

***Abstract.** Technologies of online resources have become a positive progress in the field of education. The use of online resources can be aimed at supporting the learning process. The advantages of using online resources in the process of learning a foreign language include gaining practical language experience; additional motivation to study; free access; and facilitating the achievement of educational goals.*

***Keywords:** online resources, education seekers, business foreign language*

Зміна фокуса навчання, орієнтованого на викладача, на навчання, орієнтоване на студента, є ознакою прогресу технологій Інтернет-ресурсів у галузі освіти. Традиційний підхід до навчання робить викладача єдиним активним комунікатором у процесі викладання та опанування нового матеріалу, але зараз викладання зазнало значних змін. Як викладачі, так і студенти розміщуються на активних

позиціях в інтерактивному навчанні під час використання електронних ресурсів у процесі навчання [4, с. 1504].

Сьогодні світова спільнота перебуває в епісі онлайн суспільства, заснованого на знаннях [5, с. 84]. Таким чином, освітня політика сьогодення спрямована на те, щоб мати можливість підготувати людські ресурси, здатні ефективно та результативно справлятися з майбутніми викликами, використовуючи всі аспекти наявних Інтернет-ресурсів. Використання електронних ресурсів на заняттях з ділової іноземної мови має на меті задовольнити потреби здобувачів освіти й сприяти досягненню ними поставлених цілей навчання.

Існує немало причин, чому студенти зацікавлені у використанні Інтернет-ресурсів на заняттях. По-перше, вони вважають Інтернет-ресурси трендом і хочуть бути його частиною [3, с. 720]; по-друге, такі ресурси пропонують практичний мовний досвід, спілкування з людьми по всьому світу, що може мотивувати їх використовувати іноземну мову щодня; по-третє, студенти розуміють, що більшість інформації, яка циркулює на Інтернет-ресурсах, представлена іноземною мовою, тому це додає мотивації до вивчення мови; по-четверте більшість Інтернет-ресурсів знаходяться у вільному доступі.

Найпопулярнішими Інтернет-ресурсами, що можуть бути використаними у процесі вивчення дисципліни «Ділова іноземна мова», на сьогодні є такі: BBC Learning English [1]; Duolingo [2] тощо. За допомогою зазначених ресурсів можливо займатися різними видами діяльності для відпрацювання та запам'ятовування лексики з тієї чи іншої теми. Вони надають змогу розширити світогляд здобувачів освіти, адже пропонують велику різноманітність вправ та завдань.

Відтак, з розвитком технологій і цифровізацією освіти, Інтернет-ресурси стали популярними джерелами інформації, що пропонують величезну кількість автентичних матеріалів. Інтернет-ресурси у сфері вищої освіти стають не тільки додатковим інструментом для вивчення іноземної мови, але й важливим чинником

формування іншомовної лінгвістичної компетентності студентів ЗВО в умовах сучасного освітнього середовища. Завдяки застосуванню технології Інтернет-ресурсів студенти не лише отримують автентичну та цікаву інформацію, але й орієнтуються на нову сучасну парадигму навчання.

Список використаних джерел

1. BBC Learning English.
<https://www.bbc.co.uk/learningenglish/>
2. Duolingo. <https://uk.duolingo.com/>
3. Hernandez-de-Menendez M., Morales-Menendez R. Technological innovations and practices in engineering education: a review. *Int. J. Interact. Des. Manuf.* 2019. Vol. 13. No. 2. Pp. 713–728.
4. Saud S., Basri M., Ramly R., Abduh A. Using Online Resources Technology for Foreign Language Learning: Strategies, Impact, and Challenges. *International Journal on Advanced Science, Engineering and Information Technology.* 2020. Vol. 10 (4). P. 1504.
5. Schmitz. A., Urbano D., Dandolini G. A., de Souza J. A. Universities in the Context of the Knowledge-Based Society According to Systemism: Evidences from a Brazilian Community University. *Entrepreneurial Universities.* 2017. Pp. 83–104.
6. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки».* Херсон: ХДУ, 2017. Вип.78 Т. 1. С. 208-2012.
7. Заслужена А.А. Методичні рекомендації з удосконалення підготовки майбутніх філологів з англійської мови та літератури у ВНЗ України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.* Київ, 2015. № 7. С. 57-62.

Svitlana Denisova
Kharkiv National Air Force University
Kharkiv City (Ukraine)

Organising the teaching of aviation English using technology to make aviation professionals aware of the different accents in radio communications.

Abstract. *The subject of this study is the conducting the aviation English lessons with the help of modern technologies and creating awareness among aviation professionals of the various accents. Information and communication technologies are used to provide aviation professionals with interactive learning tools.*

Keywords: *accent, aviation English, radio communication, technology*

Accents in aviation English can vary depending on the region and nationality of pilots and air traffic controllers. It is worth noting that each accent has its own peculiarities of pronunciation, intonation, lexical expressions and grammar. Understanding different accents is an important aspect for effective communication in the aviation industry between air traffic controllers, pilots, aviation engineers, aircraft mechanics, and aerodrome maintenance engineers.

French, German, Italian, American accents, British, Australian accents, New Zealand, Canadian accents, Indian, African accents, South American accents, Asian accents, Middle Eastern accents, etc. accents provide experience and build awareness for future aviation professionals. It should be noted that accents can vary and depend on the individual characteristics of the speakers, their native language and ethnicity. It is therefore advisable to use audio recordings of authentic radio messages or videos from air traffic control towers in aviation English lessons, for example:

<https://www.aviation-english.com/accents>,
https://www.youtube.com/@aviation_english_for_atc_pilot,

<https://www.youtube.com/@HighPressureAviationFilms>.

Native speakers from different countries and with different accents are invited to give virtual lectures, communicate and conduct master classes. This allows future aviation professionals to hear specific pronunciations and receive practical advice on radio communication.

Information and communication technologies are used to provide aviation professionals with interactive learning tools, pre- and post-assessment, and preparation materials for international aviation English exams. The introduction of modern technologies, such as specialised aviation training software, multimedia materials, mobile applications, video and audio recordings of aviation situations that allow the listening and playback of aviation radio communications in different accents, into the teaching process creates more immersive learning and improves the perception of different accents and communication styles. The use of simulation software or computer-based, online simulators that allow aviation professionals to recreate radio communication situations with different accents is appropriate when access to native speakers is not available. Web-based applications, websites, and specialised software are recommended for use in mastering aviation English with different accents. The list includes: *Aviation English Vocabulary 4 app*, *Aviation Dictionary app*, *ICAO Aviation English Teacher app*, *ARSim Aviation Radio Simulator app*, *ATSim*, *ATC Communication Simul app*, <https://www.aviation-english.com/>,

<https://aviationenglish.com/>,

<https://www.youtube.com/@captainpilot2021>. For example,

<https://www.skybrary.aero/> is a wiki website created by the European Organisation for the Safety of Air Navigation, the International Civil Aviation Organisation and the Flight Safety Foundation, which is a comprehensive source of information on aviation safety. It is highly recommended that the materials on this website be used as supplementary sources for teaching aviation English, and the section on accent: <https://www.skybrary.aero/search/google?keys=accent> be used as the main source for preparing and conducting classes.

Depending on the needs and learning objectives, the teacher can combine the above materials, and tailor or adapt them to a particular topic within the relevant syllabus of the discipline. It is important to select materials that are appropriate to the level and interests of aviation professionals and that encourage their active participation in the learning process.

Svitlana Dyshleva
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Training of economic specialties students of the English language for help “Diving” technologies

Abstract. *This work is devoted to solving the problem of teaching students of economics of higher educational institutions the English language for help “diving” technology. By defining the goal, the list of professionally oriented communicative foreign language skills, the mastery of which is necessary for an economist in professional activity, the content of training future students of economics has been specified.*

Keywords: *future economist, English communicative skills, “diving” teaching, total, partial, sheltered immersion, authentic teaching materials*

The development of business activity in Ukraine caused the appearance of increased interest and growing popularity of studying business foreign language. The creation of the European area of higher education puts forward difficult tasks to increase the mobility of students, more effective international communication, easier access to information, etc., and therefore communication competence should be developed in students of higher education institutions and the strategies they need for effective participation in the learning process and in those situations professional communication in which they may find themselves.

Many studies are dedicated to training future economists in a foreign language (P. Goodman, N. Drab, O. Kavnatska, A. Koval, S. Kozhushko, L. Koren, N. Kotlyarova, V. Laskavy, D. Nirenberg, O. Pavlenko, O. Penkova, S. Radetska, G. Skurativska, O. Tarnopolskyi, V. Tomilov, M. Bazerman, N. Brieger, P. O'Connor, B. Dignen, J. Ehrenborg, M. Ellis, Ch. Johnson, J. Mattock, A. Pibeam, H. Raiffa, F. Scott-Barett, S. Sweeney, and others). The main aspects of training language

skills of students of economic specialties are highlighted in the works of S. Kolomiets and L. Manyakina.

In foreign studies, the issues of forming these skills are mostly developed practically, without sufficient theoretical justification. These works are certainly worthy of attention, but they cannot solve the problem of teaching students of domestic non-language higher education institutions, since they are designed for those who communicate in the professional field in their native language, and where the culture of business communication has been developed for many decades. There is a significant difference in the level of proficiency in business English between native speakers of this language and students of Ukrainian higher education institutions, the level and nature of the economic system, the political situation in the country, etc. are different.

Modern international educational requirements assume that a university graduate must have a sufficient command of a foreign language for unhindered communication with colleagues. At the same time, it is done emphasis on the need to teach non-English students for general purposes, and English for special purposes. It is for this reason that an active search for new and improvement of existing learning technologies. During the last years in foreign methodology the teaching of foreign languages has undergone a shift in emphasis from isolated language teaching to combination in the learning process mastering the language and at the same time special disciplines. There is at least four reasons underlying this phenomenon and which allow to call learning by immersion technology integrated: more effective language acquisition is possible in social meaningful, meaningful communication situations, integrated learning creates a basis for the activation of language acquisition, existence interdependence between language and other aspects of human development increases the effectiveness of mastering language phenomena, speech skills and abilities, the existence of functional differences language characteristics when moving from one context to another requires the provision of maximum “context saturation” in the very process of language acquisition.

Immersion technology is based on nine principles, the main among which are the principle of formation of bilingualism and the principle of linguistic interdependence. There is a native language system the basis for mastering a foreign language (principle of linguistic interdependence), and at the same time in the learning process one should strive for achieving the level of bilingualism in the professional field of communication, when an individual can switch from one language to another easily and clearly to express one's own thoughts in native and foreign languages. Therefore, be which of the immersion models can be used in the process education in the conditions of universities of Ukraine is based on these principles.

All educational strategies that the teacher implements under the condition implementation of any immersion model contain four main goals:

- 1) make input information understandable for students (make input comprehensible);
- 2) create opportunities for using the target language in the audience (provide opportunities for language output);
- 3) to ensure logic and clear sequence of language delivery material (enhance the comprehensibility of readings);
- 4) develop a constructive feedback system (develop a system for providing constructive feedback).

Three stages of language immersion can be defined:

- 1) total immersion (total immersion);
- 2) partial immersion (partial immersion);
- 3) moderate immersion (sheltered immersion).

Full immersion involves lectures and practical sessions classes, as well as written control in a special discipline in English. Within partial and moderate submergence lectures are given in Ukrainian, and at the end of each of them the submitted material is summarized in English, and students receive a list of the most used English words in this topic terms. As for practical classes, the partial immersion model involves oral presentations by students on seminar issues in English language, participation in the discussion of the reports listened to by those by students who did not prepare special reports, in English. With moderate immersion, 70% of reports on seminar issues and the whole

written control is carried out in the native language. 30% of reports are prepared by students in English (each student must make a report in English several times during the semester). Except in addition, it is expected to participate in the discussion in English by those students who did not prepare special reports, but such writing of business plans by all students for the purpose of improvement knowledge and English language skills.

Галина Євсєєва
Лілія Михайлова
Український державний університет
науки і технологій,
ННІ «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
м. Дніпро (Україна)

Військове мистецтво українців: спроба лінгвістичного аналізу

Анотація. Системне вивчення воєнно/військової лексики, зокрема тематичної групи воєнний/військовий сьогодні є надзвичайно важливим для наукового дослідження, оскільки системний опис воєнно-військової лексики відіграє важливу роль в загальній історії становлення та розвитку української мови. Публікація актуалізує вивчення і розмежування понять «воєнне і військове мистецтво»

Ключові слова: військове мистецтво, воєнне мистецтво, військовий, збройні сили, військовий подвиг

Military art of Ukrainians: an attempt at linguistic analysis

Abstract. *The systematic study of military/military vocabulary, in particular the thematic group military/military today, is extremely important for scientific research since the systematic description of military/military vocabulary plays an important role in the general history of the formation and development of the Ukrainian language. The publication updates the study and distinction of the concepts "military and military art"*

Keywords: *military master, military science, military man, armed forces, military feat*

Захист суверенітету і територіальної цілісності України – найважливіша функція держави, справа всього

українського народу. Реалізація цієї норми Конституції України в умовах воєнного вторгнення російської федерації на суверенну територію України, запеклий захист українських збройних сил, викликає захоплення не тільки громадян нашої країни, а й всього світу. У різноманітних джерелах, як публіцистичних так і художніх, як українських так і іноземних, висловлюється велика кількість захопливих оповідей про військові подвиги наших захисників [9 - 12].

Лінгвістична проблема полягає в тому, що подвиги українських захисників у різноманітних публікаціях називають то «*воєнним мистецтвом*», то «*військовим мистецтвом*». На жаль, у сучасній філологічній науці не запроваджено системне вивчення воєнно/військової лексики, зокрема тематична група воєнний/військовий ще не була предметом наукового дослідження. Проте системний опис воєнно-військової лексики відіграє важливу роль в загальній історії становлення та розвитку української мови. Ці чинники зумовлюють актуальність та наукову новизну нашої роботи.

Незважаючи на те, що в цілому існує значна кількість досліджень де досліджується військове та воєнне мистецтво, але вони в основному стосуються історії українського козацтва, у тому числі, й історії його військового мистецтва, в цих дослідженнях рідко і лише фрагментарно зачіпаються проблеми розрізнення військового і воєнного мистецтва [1; 5; 8; 13].

Спроба розібратися в різниці «*воєнного*» і «*військового*» мистецтва полягає в чіткому розмежуванні паронімічних значень: *воєнний* – той, що стосується *війни*; *військовий* – стосується *війська* [7].

У Академічному словнику української мови словосполучень «*воєнне мистецтво*» чи «*військове мистецтво*» не зафіксовано [7]. Хоча зафіксовано словосполучення «*воєнний комунізм*», «*воєнна таємниця*», «*військовий округ*», «*військовий обов'язок*», «*військова таємниця*». Тобто словосполучення «*воєнне*

мистецтво» та «військове мистецтво» в сучасній картині світу українців ще не стали усталеними. Але серед прикладів наведених до лексеми «воєнний» у СУМ поєднано з мистецтвом: «Хмельницький показав себе новатором і носієм передових ідей у воєнному мистецтві».

Якщо говорити про мистецтво, то **мистецтво** – це досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність. СУМ, наводячи приклад, пов'язує це вміння в першу чергу з веденням бою: *«Воронцов щоразу був у захваті від свого таджика, коли той керував боєм. Це було справжнє мистецтво, впевнене, завжди винахідливе, точне (Олесь Гончар, III, 1959, 349)» [7].*

Енциклопедія сучасної України подає розгорнуте пояснення дефініції **воєнне мистецтво** – «теорія і практика підготовки й ведення воєнних дій на геоторії та навколосемному просторі; застосування відповідних сил, засобів і ресурсів для підтримання достатнього рівня воєнної безпеки країни. Складається із 3-х частин: стратегічного, оперативного і тактичного мистецтв, ін. назви – стратегія, велика тактика, тактика» [4]. Мабуть через це вільна енциклопедія Вікіпедія розрізняє кілька видів воєнного мистецтва, зокрема:

«Стратегічне мистецтво (у сучасному розумінні *стратегія*) – це теорія і практика підготовки та ведення операцій стратегічних об'єднань та збройної боротьби в цілому; наука про воєнні, антитерористичні, партизанські, миротворчі дії стратегічного рівня, наука про операції стратегічних об'єднань. Структурно стратегічне мистецтво містить: стратегічне мистецтво підготовки та ведення операцій стратегічних об'єднань та стратегічне мистецтво підготовки та ведення збройної боротьби; Оперативне мистецтво – це теорія і практика підготовки та ведення операцій оперативних об'єднань; наука про воєнні, антитерористичні, партизанські, миротворчі дії оперативного рівня, наука про операції оперативних об'єднань. Структурно оперативне мистецтво містить:

оперативне мистецтво підготовки та ведення операцій оперативних об'єднань видів Збройних сил, а також формувань і закладів Тилу та Озброєння; Тактичне мистецтво (у сучасному розумінні *тактика*) — це теорія і практика підготовки та ведення боїв з'єднань, частин і підрозділів родів військ (сил) та спеціальних дій військових формувань і закладів всебічного забезпечення; наука про воєнні, антитерористичні, партизанські, миротворчі дії тактичного рівня; наука про бої та інші дії тактичних військових формувань. Структурно тактичне мистецтво містить: тактичне мистецтво підготовки та ведення боїв та інших дій тактичних військових формувань» [2].

Словник військових термінів та скорочень (абревіатур), хоча і не містить терміну «воєнне чи військове мистецтво», але у передмові зазначено, що «словник містить основні терміни та визначення у галузі **національного воєнного мистецтва**, що є аналогічними термінам з Доктрини збройних сил Сполучених Штатів Америки» [6]. А ось Військовий стандарт ВСТ 01.112.004 – 2017 (01) «Військовий зв'язок та інформаційні системи. Словник НАТО з систем зв'язку та інформаційних систем» має два чітких визначення: «**Воєнне мистецтво** — галузь воєнної науки; наука про воєнні, антитерористичні, партизанські, миротворчі дії та збройну боротьбу в цілому; наука про організоване застосування зброї і техніки особовим складом військових формувань в ході воєнних, антитерористичних, партизанських, миротворчих дій та збройної боротьби в цілому; **Воєнне мистецтво** (у широкому розумінні стосовно солдатів) — це вміння творчо і майстерно застосовувати зброю і техніку особовим складом у збройній боротьбі; (у широкому розумінні стосовно командирів, командувачів) — це вміння творчо і майстерно керувати військовими формуваннями при веденні боїв, операцій та інших дій» [6]. Саме в цьому значенні вживають словосполучення «воєнне мистецтво» всі, хто описує героїчні вчинки наших захисників.

Підтвердження нашої позиції є пояснення в навчальному посібнику «Еволюція воєнного мистецтва», де власне надається чітке розуміння різниці між «*воєнним та військовим мистецтвом*», зокрема: «воєнне мистецтво узагальнює практику й теорію розвитку воєн і відрізняється від військового тим, що останнє охоплює лише щабель оперування військом, військовослужбовцем, силами й засобами війни. Отже, військове мистецтво входить до воєнного лише як його складова» [3].

Напрямки майбутніх досліджень стосовно вживання воєнного мистецтва українців, розуміння концептуальності слів-термінів, побудови комунікативно успішних дискурсів визначатимуться в світлі останніх передових досягнень сучасної лінгвістики в її беззаперечному зв'язку з іншими дисциплінами – історією, літературою, культурологією та воєнною справою.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк І. В. Військове мистецтво Богдана Хмельницького та інших козацьких командувачів протягом 1648–1651 рр.: досягнення, недоліки і невтішний фінал [Електронний ресурс]. *Наукові записки НаУКМА. Історичні науки*. 2019. Т. 2. С. 67-73. http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAi_2019_2_11
2. Воєнне мистецтво. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BE%D1%>
3. Еволюція воєнного мистецтва : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / [Д. В. Веденєєв, О. А. Гавриленко, С. О. Кубіцький та ін. ; за з аг. ред. В. В. Остроухова]. Київ: Нац. акад. СБУ, 2017. 276 с.
4. Енциклопедія сучасної України. <https://esu.com.ua/article-27381>
5. Заруба В. М. Українське козацьке військо в російсько-турецьких війнах останньої чверті XVII століття : Автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.01 / В.М. Заруба ; НАН України. Ін-т українознав. ім. І.Крип'якевича. Л., 2004. 36 с.

6. Словник військових термінів та скорочень (аббревіатур). Воєнно-наукове управління генерального штабу України. 2020. 56 с. <https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2022/04/.pdf>

7. Словник української мови: в 11 томах. Том 1, 1970. С. 724. <https://sum.in.ua/s/vojennyj>

8. Сокульський А. Л. Флот Запорозької Січі в XVI-XVIII ст.: структурна організація, технологія та військове мистецтво : Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01. НАН України. Ін-т історії України. К., 1999. 17 с.

9. Українські захисники атакували дронами ворога на Запорізькому напрямку. *Форпост*. <https://forpost.media/novosti/ukrainski-zakhysnyky-atakuvaly-dronamy-voroha-na-zaporizkomu-napriamku.html>

10. Українські захисники вдарили дроном по ворожій вантажівці з боєприпасами на Донеччині. *Патріот Донбасу*. 30 жовтня 2024. <https://donpatriot.news/ukrayinski-zahysnyky-vdaryly-dronom-po-vorozhij-vantazhivci-z-boeyergupasamy-na-donechchy>

11. Українські захисники за тиждень ліквідували майже півтори сотні ворожих безпілотників. *Високий замок*. 21 жовтня 2024. <https://wz.lviv.ua/news/521692-zatyzhden-ppo-sukhoputnykh-viisk-znyshchyla-141-vorozhyi-bpla>

12. Українські захисники знищили сучасну російську РЛС "Гармонь-М" на Краматорському напрямку. *iPress*. https://ipress.ua/news/ukrainski_zahysnyky_znyshchily_suc_hasnu_rosiysku_rls_garmonm_na_kramatorskomu_naprya

13. Федорук А. В. *Наймане козацьке військо (XVI - середина XVII століття) ідеологія, організація та військове мистецтво*. Автореферат дисертації ... кандидата історичних наук. Черн. держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2000. 19 с.

Алла Заслужена
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Розвиток гнучких навичок й іншомовної комунікативної компетентності при підготовці майбутніх соціальних працівників у ЗВО

Анотація. Дослідження присвячене визначенню та значущості гнучких навичок для соціальних працівників, які відіграють ключову роль у їх професійній діяльності. Гнучкі навички, такі як комунікація, лідерство, критичне мислення та емоційний інтелект, є необхідними для адаптації до змін у їхньому робочому середовищі. Поняття «гнучкі навички» було визначено як компетентності, що «впливають на успішне виконання професійних обов'язків», згідно з думкою С.Наход. Запропоновано розробку тренінгів для розвитку гнучких навичок паралельно з розвитком іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх соціальних працівників.

Ключові слова: іноземна мова, гнучкі навички, соціальна робота, професійна компетентність, іншомовна комунікативна компетентність, тренінги

Development of soft skills and communicative competence in foreign language in the training of future social workers at universities

Abstract. The study focuses on the definition and significance of soft skills for social workers, which play a key role in their professional activities. Soft skills such as communication, leadership, critical thinking, and emotional intelligence are essential for adapting to changes in their work environment. The concept "soft skills" is defined as competencies that "affect the successful performance of professional duties", according to S. Nachod. The proposal includes trainings aimed at enhancing soft skills alongside

communicative competence in foreign languages for future social workers.

Keywords: *foreign language, soft skills, social work, professional competence, Communicative Competence in Foreign Language, training*

Нами встановлено, що в умовах онлайн навчання студентам необхідно розвивати вольові якості самоконтролю, самодисципліни, відповідальності та самоідентифікації у рольових позиціях, особливо у рольовій позиції Я-професіонал [1]. Як зазначають іноземні вчені С. Ніл, Л. Спенсер-Арнелл, Л. Вілсон (S. Neale, L. Spencer-Arnell, L. Wilson) у книзі “Emotional intelligence coaching: improving performance for leaders, coaches and the individual” [2, с. 14] для успіху необхідна наявність двох таких аспектів емоційного інтелекту, як розуміння себе (своїх цілей, намірів, поведінки тощо) та розуміння інших людей і їх почуттів. Дослідниками встановлено, що емоційний інтелект пов’язаний з гнучкими навичками [3].

Розвиток гнучких навичок для соціальних працівників є важливою областю досліджень, оскільки ці навички є ключовими для ефективної комунікації, співчуття та встановлення відносин з клієнтами. У зв’язку з цим виникає питання які саме гнучкі навички необхідно розвивати майбутнім соціальним працівникам і як вивчення таких дисциплін як «Фахова іноземна мова» та «Ділова іноземна мова», переважно спрямованих на формування фахівця з соціальної роботи, можуть сприяти цьому процесу при онлайн навчанні у ЗВО? Чи їх формувати в позааудиторний час?

Українська дослідниця С. Наход визначає гнучкі навички як компетентності, що «впливають на успішне виконання професійних обов’язків» [4, с. 132], тобто як ті, що не є професійними. Ми згодні з цією думкою, оскільки гнучкі навички, наприклад, комунікація, креативність, лідерство, самоменеджмент та інші необхідні як здатність для адаптації до змін у робочому середовищі та

ефективного пристосування до нових обставин. А термін «компетентності» як широкий термін відображає рівень знань, вмінь, досвіду та особистісних якостей, необхідних для успішного виконання робочих завдань та досягнення мети. І тому гнучкі навички також можна вважати однією з компетентностей, оскільки вони допомагають швидко реагувати на нові ситуації, пристосовуватися до змін, розвиватися й необхідні для ефективної роботи та досягнення мети в будь-якому професійному середовищі.

Іноземні вчені В. Деведжич, Б. Томич, Дж. Йованович, М. Келлі, Н. Мілікіч, С. Дімітрієвич, Д. Джурич і З. Севарак (V. Devedzic, B. Tomic, J. Jovanovic, M. Kelly, N. Milikic, S. Dimitrijevic, D. Djuric & Z. Sevarac) відносять до гнучких навичок такі навички як вміння критично мислити, вирішувати проблеми, навички лідерства, відповідальність, комунікацію та співпрацю [5]. Гнучкі навички відносяться до міжособистісних відносин, комунікації та співпраці з іншими людьми. До гнучких навичок можна віднести ще й такі як управління часом, самоконтроль, проблемне мислення, співпраця в команді, толерантність до інших культур та ін. Ці навички важливі як для взаємодії з колегами та клієнтами, так і для розвитку кар'єри та досягнення особистих цілей. Гнучкі навички допомагають людині адаптуватись до нових обставин, вирішувати проблеми і ефективно працювати в різних ситуаціях. Однак, несуперечливим, на нашу думку, може бути ствердження того, щодо їх можливо згрупувати у такі широкі класи як «міжособистісні» та «особистісні якості». На такі класи поділяє гнучкі навички С. Васантакумарі (S. Vasanthakumari). До групи «особистісні якості» вчений відносить такі навички, як оптимізм, відповідальність, почуття гумору, «інтегритет», управління часом, мотивацію та здоровий глузд. Під інтегритетом мається на увазі діяльність людини з використанням знань та власного досвіду з дотриманням етичних та загально визнаних правил. До групи «міжособистісних якостей» дослідник включає емпатію, лідерство, комунікацію, роботу в

команді, гарні манери, здатність викладати, вміння працювати з різноманітністю й самовпевненість [6].

Згідно з цією класифікацією спробуємо розглянути навички майбутнього соціального працівника на релевантність згідно його професіограми. Українською дослідницею С.Наход було обгрунтовано значущість гнучких навичок для майбутніх фахівців соціономічних професій [4], до яких відноситься і «соціальна робота». Соціально-комунікативна компетентність передбачає ефективну взаємодію фахівця з оточенням незалежно від таких змінних, як соціальне середовище, вік клієнтів тощо; емоційний інтелект для розуміння власних емоцій та розпізнавання намірів клієнтів й прогностичний компонент ціннісного цілепокладання.

Соціальна робота передбачає постійний контакт з людьми, тому важливо вчити студентів ефективно спілкуватися з клієнтами, колегами та іншими представниками професійного середовища. Мова йдеться про розвиток комунікативних навичок. Також для майбутніх соціальних працівників важливо вчитися бути ефективними лідерами, які здатні організовувати та керувати роботою своєї команди. Це допоможе студентам розвивати соціальні навички, такі як співпраця, управління конфліктами та інші.

Слід зазначити, що у професії соціального працівника одними з основних навичок є навички комунікації. Професійна іншомовна комунікативна компетентність майбутніх соціальних працівників розвивається на заняттях у ЗВО з таких дисциплін як «Фахова іноземна мова» та «Ділова іноземна мова». Раніше студенти розвивали їхні комунікативні навички послідовно (з першого по четвертий курс) і під час вивчення дисципліни «Професійна іноземна мова», що була спрямована на підготовку якісних фахівців у сфері соціальної роботи. Однак, сьогодні, існує велика прогалина у знаннях студентів, пов'язана із значним зменшенням кількості практичних (аудиторних) занять з професійно-орієнтованої іноземної мови у ЗВО: іноземна мова за

фахомом не вивчається ними на другому і третьому курсах бакалаврата. Очевидно, що проблема розвитку професійної іншомовної комунікативної компетентності лежить у зоні відповідальності студентів як самоосвіта; і гнучкі навички мають вдосконалюватись ними в позааудиторний час.

Питанням формування професійної комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників при оффлайн навчанні займалася Д. Годлевська. Для розвитку професійної комунікативної компетентності вказаних фахівців дослідниця запропонувала поєднати навчальний процес з позанавчальною діяльністю [7], що є актуальним для нашої теми дослідження. Тренінги проводились з метою сприяння «процесам саморозкриття та самоусвідомлення», відчуття причетності до спільної справи. Позанавчальна діяльність організовувалась з метою покращення комунікативної компетентності залежно від конкретної ситуації та сприяння «професійному саморозкриттю під час виконання різних соціальних ролей» [7, с. 16].

Дослідженням розвитку комунікативних здібностей у студентів 1-2 курсів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» засобами тренінгової діяльності в онлайн-форматі займалася С. Березка. Відомо, що ця спеціальність корелює із спеціальністю 231 «Соціальна робота» у тому сенсі, що вони обидві пов'язані з роботою з людьми, які потребують допомоги і підтримки. Дослідниця впровадила у навчальний процес дистанційний курс «Тренінг самопізнання та розвитку комунікативної компетентності» для розвитку комунікативних здібностей у здобувачів із спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Зазначений курс передбачав два блоки за змістом: «тренінги спрямовані на самопізнання особистості» та «тренінги спрямовані на розвиток комунікативних здібностей здобувачів» [8]. На наш погляд, із запропонованих дослідницею тренінгів релевантними для соціальних працівників можуть бути ті, що спрямовані на формування:

– провідних перцептивних навичок (активного слухання) та емпатійних умінь (розуміння та усвідомлення

своїх власних емоцій в контексті ситуацій, які обговорюють інші, та вміння бачити речі з іншого кута зору, щоб зрозуміти відчуття іншої людини), що передбачає адекватне сприйняття та інтерпретацію інформації під час бесіди чи роботи з клієнтом;

– вмінь визначення характеру переживань, станів клієнта за незначними ознаками через спостереження за невербальними проявами клієнта (мімікою обличчя, тону голосу, рухами тіла) або через використання відкритого запитання «Як ви себе почуваєте у цій ситуації?»;

– уміння долати стереотипне сприйняття інших через самовдосконалення та усвідомлення власних упереджень; уміння взаємодіяти і спілкуватися з людьми з різними культурними, етнічними та іншими особливостями для збагачення власного світогляду та сприяння розумінню і підвищення толерантності до них; уміння застосовувати професійні стандарти у взаємодії з клієнтами;

– уміння змістовно висловлювати свої думки і переконувати співрозмовника.

Розвиток вищезазначених гнучких навичок у фахівців у сфері соціальної роботи можливий паралельно з розвитком іншомовної комунікативної компетентності. Для цього необхідно розробити тренінги, перекласти їх на іноземну мову й адаптувати. Ці тренінги можуть бути організовані як в офлайн, так і в онлайн форматах, що дозволяє студентам отримати практичні навички у зручному для них середовищі.

Висновки. Для розвитку професійної комунікативної компетентності слід поєднувати навчальний процес з позанавчальною діяльністю, включаючи тренінги, які сприяють саморозкриттю і професійному розвитку. Гнучкі навички є невід'ємною частиною професійної компетентності соціальних працівників. Їх розвиток через тренінги може суттєво покращити ефективність взаємодії з клієнтами та колегами. Навички емпатії, вміння слухати, комунікації, здатності до самоусвідомлення та адаптації в різних

соціальних контекстах сприятимуть успішному виконанню професійних обов'язків та досягненню особистісних цілей у кар'єрі соціального працівника.

Список використаних джерел

1. Гринюк С.П. та ін. *Вища освіта в умовах карантинних обмежень та соціального дистанціювання*: монографія. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 140 с.

2. Neale, S., Spencer-Arnell, L., Wilson L. (2011). *Emotional intelligence coaching: improving performance for leaders, coaches and the individual*. Kogan Page Publishers. 240 p.

3. Тюріна, В. О., Данченко, І. О., & Полубоярина, І. І. (2022). Зв'язок гнучких навичок «soft skills» з емоційним інтелектом. *Innovative trends in science, practice and education*. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference. Munich, Germany. 354-357.

4. Наход С.А. (2018). Значущість «Soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 63. С. 131-135.

5. Devedzic, V., Tomic, B., Jovanovic, J., Kelly, M., Milikic, N., Dimitrijevic, S., Djuric D. & Sevarac Z. (2018). Metrics for Students' Soft Skills. *Applied Measurement in Education*. 31:4. 283-296.

6. Vasanthakumari, S. (2019). Soft skills and its application in work place. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 3(2), 66-72.

7. Годлевська Д.М. (2007). *Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах педагогічного університету*: автореф. дис... канд. пед. наук. Київ. 23 с.

8. Березка С.В. (2021). Розвиток комунікативних здібностей майбутніх фахівців зі спеціальної освіти в умовах дистанційного навчання. *Науковий часопис. Випуск 40. Спеціальна психологія*. С. 107-113.

Алла Заслужена
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Специфіка імплементації стратегії розвитку віртуальної інтернаціоналізації

Анотація. Віртуальна інтернаціоналізація є дуже важливою для розширення глобального доступу до освіти, дозволяючи навчальним закладам співпрацювати через кордони без фізичних обмежень. Для ефективної інтеграції цього підходу важлива структурована стратегія впровадження. Завдяки скоординованому багатосторонньому підходу віртуальна інтернаціоналізація може розширити доступ до освіти, заохотити культурний обмін і підвищити глобальну конкурентоспроможність у сучасному цифровому середовищі.

Ключові слова: віртуальна інтернаціоналізація, міжнародна співпраця, викладач, студент, заклад вищої освіти

Specifics of the implementation of the virtual internationalization development strategy

Abstract. Virtual internationalization is critical to expanding global access to education by allowing educational institutions to collaborate across borders without physical barriers. A structured implementation strategy is important for the effective integration of this approach. Through a coordinated multifaceted approach, virtual internationalization can expand access to education, encourage cultural exchange, and increase global competitiveness in today's digital environment.

Keywords: virtual internationalization, international cooperation, teacher, student, higher education institution

У сучасному світі віртуальна інтернаціоналізація є дуже важливою для посилення глобалізації та доступності освіти. Впровадження цього підходу може подолати географічні розриви, дозволяючи закладам співпрацювати на міжнародному рівні та розширювати можливості навчання без фізичних бар'єрів. Структурована стратегія впровадження має важливе значення для максимізації ефективності та сталості віртуальної інтернаціоналізації, гарантуючи, що установи зможуть подолати виклики та використати нові можливості. Ця стратегія окреслює чіткий шлях, зосереджуючись на аналізі поточної практики, встановленні вимірних цілей, розробці планів впровадження, забезпеченні ресурсів і встановленні ефективних партнерств. Разом ці кроки утворюють надійну основу для успішної імплементації віртуальної інтернаціоналізації.

На основі здійсненого аналізу [1, 2, 3, 4, 5, 6] вважаємо, що доцільно структурувати стратегію імплементації віртуальної інтернаціоналізації на інституційному рівні за такими пунктами:

1. Аналіз поточного стану окресленого питання – оцінити чинні практики та інфраструктуру та виявити потреби і можливості.

2. Визначення цілей – сформулювати стратегічні цілі для впровадження віртуальної інтернаціоналізації та встановити показники для вимірювання успішності реалізації стратегії.

3. Розробка планів впровадження – деталізувати етапи реалізації та розробити графіки та призначити відповідальних осіб.

4. Оцінка ресурсів – визначити необхідні фінансові та технічні ресурси та розробити плани фінансування.

5. Моніторинг і оцінка ефективності – визначити критерії оцінки та здійснювати регулярний моніторинг і аналіз результатів.

6. Коригування стратегії – адаптувати стратегію на основі зворотного зв'язку і результатів оцінки.

7. Інвестування в технології – інвестувати в сучасні технології та платформи для забезпечення високої якості віртуального навчання.

8. Партнерство – встановити партнерства з міжнародними університетами та освітніми організаціями для спільної розробки і реалізації програм.

9. Підготовка персоналу – забезпечити професійний розвиток викладачів і адміністративного персоналу для роботи у віртуальному середовищі.

Успішна реалізація віртуальної інтернаціоналізації вимагає використання скоординованого, багатостороннього підходу, який передбачає участь навчальних закладів, викладачів та зацікавлених сторін. Дотримуючись структурованої стратегії, яка включає ретельний аналіз, встановлення цілей, розподіл ресурсів і безперервне оцінювання, установи можуть створити динамічне та стійке віртуальне навчальне середовище. Інвестиції в технології, побудова стратегічних партнерств і підтримка розвитку персоналу є ключовими компонентами, які зміцнюють цю структуру. Зрештою, спільні зусилля всіх залучених сторін гарантують, що віртуальна інтернаціоналізація ефективно розширює доступ до якісної освіти, сприяє культурному обміну та посилює глобальну конкурентоспроможність у цифрову епоху.

Список використаних джерел

1. Кульчицький В. І., Іванова Ж. Є. Студентська мобільність в межах Болонського процесу в українських закладах вищої освіти. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 68. Т. 1. С. 34–37.

2. Хайдарі Н. І., Заслужена А. А., Юхновець Н. П. Європейські стандарти вищої освіти в Україні: Болонський вимір. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 20–23.

3. Хайдарі Н. І., Давиденко А. О., Мірошник С. О. Інструменти та технології віртуальної інтернаціоналізації в освітньому процесі. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 68. Т. 2. С. 16–19.

4. Заслужена А.А., Сабітова А.П., Донченко В.М. Віртуальна інтернаціоналізація як особлива форма всебічної інтернаціоналізації. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 52. Т. 1. С. 21–25.

5. Zasluzhena A., Sabitova A., Bereznikova N., Iukhnovets N. Ways of virtual internationalization of higher education: increasing the level of foreign language proficiency. Sciences of Europe (Praha, Czech Republic). 2023. No 131. 81–84.

6. Заслужена А.А., Сабітова А.П., Донченко В.М. Організаційно-управлінські основи процесу віртуальної інтернаціоналізації. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 60. С. 11–15.

Євген Іванов
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

**Обґрунтування змісту та структури складових
формування іншомовної компетентності
майбутніх психологів засобами мультимедійних
технологій**

***Анотація.** У статті розкривається сутність мультимедійних технологій як засобу формування іншомовної компетентності. Визначається структура та зміст складових формування компетентності майбутніх психологів. Аналізується сучасний стан використання технологій мультимедійного навчання.*

***Ключові слова:** професійна компетентність, мультимедійні технології, професіональні компетенції психологів*

**Content and structure of the components of the
formation of foreign language competence of future
psychologists by means of multimedia technologies**

***Abstract.** The article deals with the essence of the concept of multimedia technologies as a means of forming foreign language competence. The article defines the structure and content of the components of competence formation of future psychologists. The article analyzes the current state of using multimedia learning technologies.*

***Keywords:** professional competence, multimedia technologies, professional competences of psychologists*

В умовах глобалізації, що спричиняє глибокі цивілізаційні зміни, освіта, наука та інновації набувають стратегічного значення. Сьогодні освіта є соціальним інститутом, який сприяє інтелектуальному розвитку особистості, тому в едукативному процесі новий тип спеціаліста відіграє ключову роль, зокрема, у зв'язку з

інтеграцією України в європейський і світовий освітній простір виникла необхідність модернізувати систему безперервної професійної підготовки фахівців та зосередити увагу на формуванні іншомовної компетентності майбутніх психологів.

Кожен сучасний психолог прагне до самовдосконалення, професійного розвитку та зростання щоб залишатися конкурентоспроможним у сучасному гіперінформатизованому та цифровому суспільстві. Проте не кожен досвід сприяє вдосконаленню професійних навичок і технологічних компетенцій. Джерелом такого розвитку можуть стати наполеглива праця, освоєння інноваційних освітніх, інформаційних, мультимедійних і медіатехнологій, обмін досвідом, міжнародні стажування, вивчення іноземних мов і, як наслідок, підвищення іншомовної компетентності, участь у тренінгах та курсах іноземною мовою. Розвиток іншомовної компетентності майбутніх психологів істотно впливає на їхнє прагнення вдосконалюватися за допомогою інформаційно-технологічних інструментів.

Багато науковців досліджують феномен «професійної компетентності» у своїх роботах, проте здебільшого зосереджуються на вивченні набору професійних якостей, їх формуванні та оцінюванні. При цьому залишається недостатньо з'ясованим, що саме означає бути професіоналом у психологічному аспекті, як суб'єктом професійної діяльності, та чим майстер своєї справи відрізняється від інших. Які ключові тенденції та механізми сприяють розвитку іншомовної та професійної компетентності майбутнього психолога?

Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо досліджуваної проблематики свідчить, що питання підготовки майбутніх фахівців є одним із ключових у сфері теорії та методики професійного навчання. Професійна підготовка має забезпечувати глибокі та всебічні знання зі спеціальності, розуміння змісту та методів науки, а також практичні вміння. У сучасних наукових дослідженнях особлива увага приділяється формуванню психолога як

суб'єкта професійної діяльності, компетентного та здатного до саморозвитку.

Отже, актуальність нашого дослідження зумовлена недостатньою розробленістю в психолого-педагогічній теорії питання розвитку професійної (зокрема, іншомовної) компетентності майбутніх психологів як цілеспрямованого та керованого процесу.

Беручи до уваги специфічні особливості професійної діяльності психолога, можна стверджувати, що формування їхньої професійної компетентності вимагає визначення педагогічних та організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть ефективній організації освітнього процесу.

У науково-педагогічній літературі педагогічні умови визначають як сукупність заходів педагогічного процесу (об'єктивних можливостей змісту, форм, методів, прийомів та матеріально-просторового середовища), що спрямовані на вирішення освітньо-наукових, інформаційно-аналітичних, науково-методичних, навчально-методичних та організаційних завдань.

Педагогічні умови ефективного формування іншомовної компетентності майбутніх психологів засобами мультимедійних технологій забезпечують належну та достатню систематизацію організаційних заходів освітнього процесу. Дотримання цих умов сприяє досягненню здобувачами освіти необхідного рівня сформованості компетентності.

Контент-аналіз наукової проблеми дослідження за зазначеними напрямками дозволить визначити наступний комплекс організаційно-педагогічних умов:

– Використання іншомовних технологій навчання, які моделюють діяльність психолога: вони сприяють наближенню освітнього процесу до реальної професійної іншомовної діяльності, включаючи рольові та імітаційні ігри тощо (технології інтерактивного навчання, мультимедійні технології);

– Активізація самостійної роботи мабутніх фахівців у галузі психології, орієнтованої на вирішення

професійних завдань у процесі інтерактивного іншомовного спілкування;

– Проектування освітнього процесу, що включає розробку змісту лекцій, завдань для самостійної роботи студентів, а також педагогічних, дидактичних і методичних завдань іноземною мовою, які вирішуються під час практичних занять та навчальних проектів проблемного характеру (технологія проблемного навчання);

– Орієнтація в організації та реалізації професійної іншомовної підготовки на формування позитивного ціннісного ставлення майбутніх психологів до розвитку професіоналізму.

Включивши мультимедійні технології у процес формування іншомовної компетентності майбутніх психологів, ми виходили з того, що їхнє використання в освітньому процесі сприятиме інтенсифікації та підвищенню ефективності навчання, створюватиме умови для самоосвіти і саморозвитку, а також, у поєднанні з мультимедійними технологіями, вирішить проблему доступу до нових джерел навчальної інформації.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури мультимедійні технології визначаються як комплекс засобів, методів та прийомів, що дають змогу відображати зорову, текстову, графічну, відео та звукову інформацію за допомогою технічних і програмних засобів мультимедіа. Узагальнюючи результати досліджень, мультимедійні технології можна класифікувати за цільовим призначенням на такі категорії: демонстраційні, інформаційно-довідкові, тренувальні, ігрові та контрольні [1].

Мультимедійний супровід освітнього процесу в закладах вищої освіти є одним із найпоширеніших способів використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Його особливістю є інформативність і видовищність інтерактивної мультимедійної організації навчання. Ілюстрації, відеоролики та аудіофайли дозволяють студентам швидко засвоїти навчальний матеріал, а

правильно підібрані елементи допомагають викладачеві зробити заняття цікавими та змістовними.

За словами А. Кокаревої, мультимедійні технології дозволяють інтегрувати різні способи подачі інформації, такі як текст, статичну та динамічну графіку, відео та аудіо-записи, в єдиний комплекс, що максимально враховує індивідуальні особливості сприйняття. Зважаючи на обсяг навчального матеріалу та складність професійних дисциплін, що викладаються в рамках професійної підготовки, значна кількість викладачів використовує мультимедійні технології, про що свідчать результати анкетування та опитування студентів. Основними формами навчання у ЗВО залишаються лекції, семінарські та практичні заняття відповідно до навчального плану. Мультимедійні технології дають викладачеві можливість більш доступно, якісно та інформативно пояснювати навчальний матеріал. Підвищення ефективності використання наочності допомагає студентам швидше та глибше засвоювати матеріал. Результати педагогічного дослідження показали, що найбільш популярним видом мультимедійних технологій є мультимедійні презентації. Презентація як мультимедійний засіб навчання, на відміну від вербальних методів, активує одночасно кілька органів сприйняття, що позитивно впливає на довготривалу пам'ять і сприяє міцному засвоєнню нових наукових знань [2, с. 80-81].

Одним із найбільш ефективних способів використання мультимедійних технологій на заняттях є застосування програми Microsoft PowerPoint. Завдяки цій програмі викладач може організувати освітній процес на високому рівні. PowerPoint надає широкі можливості для творчого використання наукової інформації з дисципліни в різних формах, а також для структурованого подання матеріалу відповідно до цілей і завдань конкретного заняття та групи. Це дозволяє значно зекономити час на адаптацію презентації в процесі заняття. Використання таких мультимедійних технологій сприяє формуванню пізнавального інтересу у студентів, створенню яскравих

емоційних образів та особистісного ставлення до навчального та науково-пізнавального матеріалу, а також зменшує конфлікт між традиційними та новими джерелами інформації. Використання мультимедійних засобів та презентацій дозволяє додати наочність до лекційних занять і допомагає студентам ефективніше та повніше засвоювати матеріал.

При викладанні нового навчального матеріалу мультимедійна презентація стає корисним інструментом, оскільки вона демонструє частину контенту на слайдах, і викладач може доповнити його власними коментарями, пояснюючи складні питання та зображення, такі як діаграми, схеми, моделі та проєкції. Використання презентації в навчальному процесі дозволяє підвищити ефективність навчання та зекономити час.

Важливу інформацію на слайді варто виділяти та надавати їй ефект анімації. Анімація є ключовим елементом презентації, оскільки рух окремих частин слайду привертає увагу студентів, акцентуючи їхню увагу на анімованій інформації. Таким чином, всі основні тези викладача стають помітними і зрозумілими.

Створення відеороликів для демонстрації практичної діяльності поза межами навчального закладу є ще одним способом використання мультимедійних технологій, який сприяє активізації навчально-наукової та пізнавальної діяльності студентів. Перегляд відеороликів на семінарах і конференціях дозволяє студентам ділитися своїм досвідом та покращувати навички роботи з мультимедійними технічними засобами обробки інформації.

Однак існують певні проблеми, пов'язані з інформатизацією освітнього процесу. Однією з них є обмеження часу використання персональних комп'ютерів та інших гаджетів під час лекцій, що зумовлено санітарно-гігієнічними нормами. Ці норми є обґрунтованими, тому час, відведений на використання мультимедійних засобів під час підготовки майбутніх фахівців, має бути чітко регламентований.

Іншою проблемою є недостатня матеріально-технічна база в закладах вищої освіти та нездатність викладачів ефективно використовувати мультимедійні технології в навчальному процесі. Змінити ситуацію на краще може підготовка викладачів і підвищення їх кваліфікації з інтеграції мультимедійних технологій, а також демонстрація переваг їх застосування в освіті та можливостей для ефективного поєднання комп'ютерів з іншими технічними засобами.

Список використаних джерел

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид.* 2015. № 1 (4). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf> (дата звернення: 14.12.2021).

2. Кокарева А.М. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців у системі інженерно-технічної освіти України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія.* 2018. Вип. 12(1). С. 65 – 69.

Жанна Іванова
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Особливості прояву денглішу в сучасній німецькій мові

Анотація. У статті розглянуто один з найяскравіших прикладів впливу іношомовної лексики – явище денгліш, що розвинулося на території Німеччини. Денгліш найчастіше вживається в рекламних оголошеннях, індустрії розваг, на радіо, телебаченні та в газетах. Проте останнім часом приклади денглішу можна зустріти і в художній літературі. Окрім лінгвістичного засмічення німецької мови, існування денглішу створює проблеми в спілкуванні поколінь.

Ключові слова: німецька мова, стандарт мови, діалект, англіцизми, денгліш

Features of Denglish in the modern German language

Abstract. The article presents one of the most vivid examples of the influence of foreign vocabulary – the phenomenon of Denglish, developed on the territory of Germany. Denglish is most commonly used in advertising, the entertainment industry, radio, television, and newspapers. However, recent examples of Denglish can also be found in fiction. In addition to the linguistic clogging of the German language, the existence of Denglish creates problems in intergenerational communication.

Keywords: German language, standard German, anglicisms, dialect, Denglisch

Мова кожної країни є невід’ємною частиною національної ідентичності, історії, культури та традицій. Однак протягом розвитку мови не завжди вдається зберегти її від впливу іношомовної лексики. Одним з

найяскравіших прикладів є явище денглішу, що розвинулося на території Німеччини.

Денгліш (*Denglisch*) – це мовне явище, гібрид німецької та англійської мов, що використовується на позначення англіцизмів та псевдоангліцизмів в німецькій мові. Термін був введений у вжиток ще в 1965 році, хоча саме поєднання мов почалося значно раніше – з XVIII століття. Перш за все, великий вплив мали соціально-економічні і політичні причини, зумовлені історичними подіями, зокрема пануванням Великої Британії і США. Серед лінгвістичних причин варто назвати: 1) популярність англійської мови, особливо її залучення до молодіжного сленгу в таких словах як *cool*, *O.K.*, *Tattoo*; 2) відсутність назв на позначення нових предметів та понять; 3) байдужість до рідної мови чи низька мовна культура, як от у випадку зі словом *Feeling – Gefühl*, де вживання англіцизму зовсім не обов'язкове; 4) лінь до докладання зусиль, пов'язаних з вимовою німецьких слів, адже англіцизми часто є набагато коротшими та зручнішими у вимові.

Загалом, існує три основних способи прояву денглішу в німецькій мові. По-перше, німецькі слова можуть замінюватися їхнім англійським перекладом (часто буквальним) при збереженні граматики, наприклад *hobby*, *TV*, *computer*. По-друге, словосполучення та речення можуть конструюватися не за правилами німецької граматики, наприклад *Reparatur Annahme*, в той час як правильно *Reparaturannahme*, та *Wikipedia's Gestaltung* замість *Wikipedias Gestaltung* або *die Gestaltung der Wikipedia*. Також до слів може додаватися 's для створення присвійного відмінку, хоча за правилами цей апостроф зовсім не потрібний. Ще одним порушенням німецької орфографії є використання апострофа у множині: *Auto's*, *Handy's*. По-третє, запозичені англійські слова можуть перетворюватися відповідно до правил німецької граматики. В цьому випадку дієслова отримують інфінітивні закінчення і відмінюються як німецькі, наприклад *googlen*, *skapen*, *chatten*, *surfen*, а іменники одержують артикль і категорію роду.

Денгліш найчастіше вживається в рекламних оголошеннях, як от *Double Action Waschgel, Double Action Waschgel*; індустрії розваг, на радіо, телебаченні та в газетах. Проте останнім часом приклади денглішу можна зустріти і в художній літературі. Так, одна з відомих серій книг німецької письменниці Корнелії Функе має в оригіналі назву “*Reckless*”, а не “*Rücksichtslos*”.

Окрім лінгвістичного засмічення німецької мови, існування денглішу створює проблеми в спілкуванні поколінь. За допомогою суспільних ініціатив та адміністративних заходів вдалося домогтися видання заборони на використання англіцизмів у сфері ділового спілкування та обов’язкового надання перекладу назви та інструкції німецькою мовою на упаковці товарів німецького виробництва.

Суперечлива природа денглішу порушує питання подальшого лінгвістичного дослідження впливу цього явища.

Список використаних джерел

1. Мізін К. І., Колесник О. С. «Denglish» як результат глобалізаційної «гібридизації» німецької мови. *Studia Philologica*. 2023. Вип. 20. с. 33-47.

2. Німеччина: «дойч» захищають від «денгліш». *BBCUkrainian* : веб-сайт. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/story/2009/01/090113_germany_language_uk

3. How to speak Denglish like a true German. *Learn German* : веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/en/denglish-how-to-use-english-to-sound-like-a-true-german/a-52993280>

4. 15 Denglish Words You Won't Understand. *Memrise* : веб-сайт. URL: <https://www.memrise.com/blog/15-denglish-words-you-wont-understand>

**Маргарита Ірі
Анна Щербина**
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Проблематика перекладу гастрономічної лексики

Анотація. У статті досліджується гастрономічний дискурс як об'єкт перекладознавства, акцентуючи увагу на взаємодії культурних, лінгвістичних та гастрономічних елементів. Автори аналізують труднощі, з якими стикаються перекладачі кулінарних текстів, зокрема відсутність прямих мовних еквівалентів і необхідність передачі культурного контексту. Наводяться приклади адаптації термінів, і досліджуються варіанти перекладу кулінарних методів, які не мають точних відповідників в українській мові. Висвітлено важливість додаткового контексту при перекладі термінів, пов'язаних з національними кухнями, та значення збереження культурної специфіки страв.

Ключові слова: гастрономічний дискурс, адаптація гастрономічної лексики, контекст у перекладі

Problems of translating gastronomic vocabulary

Abstract. The article examines gastronomic discourse as an object of translation studies, focusing on the interaction of cultural, linguistic, and gastronomic elements. The authors analyze the challenges faced by translators of culinary texts, particularly the lack of direct language equivalents and the need to convey cultural context. Examples of term adaptation are provided, and translation options for culinary methods without precise counterparts in Ukrainian are explored. The article highlights the importance of additional context when translating terms related to national cuisines and the significance of preserving the cultural specificity of dishes.

Keywords: gastronomic discourse, adaptation of gastronomic terminology, context in translation

Гастрономічний дискурс, як об'єкт дослідження перекладознавства, відкриває перед науковцями ілюстративне поле, де переплітаються культурні, лінгвістичні та гастрономічні відтінки [4]. Дослідження цього аспекту не лише розкриває особливості відтворення кулінарних концептів у різних мовах, але й вивчає вплив культурного контексту на сприйняття та тлумачення страв у різних культурах.

У світі, насиченому різноманіттям кухонь та кулінарних традицій, гастрономічний дискурс визначається не лише словами та фразами, але й враженнями, смаками та ароматами. Переклад гастрономічного тексту вимагає від перекладача високої компетентності, оскільки він повинен передати не лише лінгвістичний зміст, але й відчуття, пов'язані зі смаковим досвідом [1].

Однією з основних проблем перекладу гастрономічної лексики є відсутність прямих еквівалентів у цільовій мові [4]. Наприклад, такі терміни, як *"scone"* чи *"croissant"*, можуть бути добре відомі в англомовних країнах, проте їх точні аналоги в українській мові можуть відсутніми [1]. У таких випадках перекладач може використовувати описовий метод, наприклад, «пшеничний пиріжок» для *"scone"* або «тестяна булочка з маслом» для *"croissant"*. Це дозволяє передати суть страви, проте може не відобразити специфічний смак чи текстуру.

Другою проблемою є культурні відмінності, які впливають на сприйняття гастрономічної лексики. Наприклад, терміни, пов'язані з певними звичаями чи традиціями (як-от *"Thanksgiving dinner"*), можуть бути незрозумілими для носіїв української мови, якщо не надати додаткового контексту. У такому випадку перекладач може обрати варіант, що пояснює культурний контекст, або адаптувати його до українських традицій, використовуючи терміни, з якими українські споживачі ознайомлені.

Адаптація термінів є важливим аспектом перекладу гастрономічної лексики [4]. Перекладач може обрати

варіант, який не тільки відповідає термінам, але й звучить природно для носіїв цільової мови. Наприклад, термін "sushi" може бути адаптований до «суші» в українській мові. Це демонструє, як адаптація допомагає зберегти автентичність терміна, одночасно роблячи його зрозумілим для цільової аудиторії.

Варто зазначити, що адаптація термінів може відбуватися у різних формах. Вона може включати не лише фонетичну адаптацію, але й морфологічну [1]. Наприклад, термін "pasta" може бути перекладений як «макарони», що є більш зрозумілим для українського споживача. Також можуть використовуватись слова, які несуть додаткову інформацію про страву: «*тальятелле*» – «широкі макарони», що дозволяє більш точно описати страву.

При перекладі кулінарних рецептів особливу увагу слід звернути на точність передачі технології приготування. Наприклад, терміни, які описують методи приготування, можуть не мати точних еквівалентів. Термін "to sauté" в англійській мові означає обробку продуктів на високій температурі з невеликою кількістю олії. Переклад цього терміна може викликати труднощі, оскільки українською мовою може бути не однозначний варіант. Можливі варіанти: «смажити на сковорідці», або «обсмажувати», проте при цьому втрачається деяка точність оригіналу.

Аналогічно, у випадку терміна "blanch" (бланшувати) перекладач може зіткнутися з проблемою, оскільки не всі українські кулінари можуть бути знайомі з цим процесом. У такому випадку важливо навести пояснення, наприклад, «швидко варити в киплячій воді, а потім охолоджувати в холодній воді», щоб не втратити важливу інформацію про технологію приготування.

Гастрономічна лексика є невід'ємною частиною культурного контексту. При перекладі термінів важливо враховувати, що деякі страви, інгредієнти або методи приготування можуть не бути поширеними в цільовій культурі. Наприклад, терміни, пов'язані з традиційною українською кухнею, такі як «борщ» або «вареники», можуть бути незнайомими для англомовної аудиторії. У

таких випадках важливо надати не лише терміни, але й додаткову інформацію про ці страви, щоб аудиторія могла зрозуміти їх значення та контекст.

Наприклад, у перекладі українського «борщу» англійською мовою можна використовувати фразу "*Ukrainian beet soup*" з подальшим поясненням про його інгредієнти та спосіб приготування. Це допоможе не лише перекласти термін, але й донести до читача інформацію про українську культуру та традиції.

Переклад гастрономічної лексики є складним і багатограним процесом, що вимагає не лише мовних знань, а й глибокого розуміння культурних відмінностей. Основні проблеми, з якими стикаються перекладачі, включають відсутність прямих еквівалентів, культурні нюанси та необхідність адаптації термінів. Важливо, щоб перекладачі не лише передавали зміст, але й зберігали автентичність і специфіку культури, з якої походять гастрономічні терміни.

Таким чином, переклад гастрономічної лексики не тільки сприяє популяризації національних кухонь, але й поглиблює культурний обмін між народами. З огляду на постійно зростаючий інтерес до кулінарії в усьому світі, ця тема потребує подальшого дослідження та розробки нових підходів у перекладі.

Список використаних джерел

1. Бойко Л. С. (2016). Переклад гастрономічної лексики: проблеми та перспективи. Науковий вісник Херсонського державного університету, 1(3), 65-68.
2. Їжа англійською – вивчаємо смачний список слів. URL: <https://englishprime.ua/uk/eda-na-anglijskom/>
3. Кочеткова О. В. (2018). Кулінарний переклад: специфіка та труднощі. Мова і культура, 1(10). С. 32-35.
4. Ніколенко В. В. Українська гастрономічна культура як соціальний феномен. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 2016. С. 75-81.

Tetiana Ishchenko
Dnipro State University of Internal Affairs
Dnipro (Ukraine)

The Influence of Artificial Intelligence on the Roles of Participants of the Educational Process

Abstract. *Artificial Intelligence (AI) is no longer a futuristic concept confined to science fiction but a ubiquitous force reshaping our world. Beyond its technological prowess, AI is revolutionizing how we live, learn, and interact. This paper delves into the critical role of AI in real-life applications and its transformative impact on education including the roles of their main participants such as teachers, learners, and parents.*

Keywords: *AI tools, School community, Participants, Cooperation, Assessment*

The emergence of AI is inextricably linked to the development of computers in the 20th century. Early pioneers like Alan Turing and John von Neumann laid the theoretical foundations for AI, envisioning machines capable of intelligent behavior. As computer hardware advanced and programming languages evolved, researchers began to experiment with creating artificial intelligence, culminating in the development of the first AI programs in the 1950s and 1960s.

Due to the integration of Artificial Intelligence (AI) in education one specifically needs to identify the new challenges that the participants of the educational process inevitably face with, namely the new skills and abilities that educators will need to adopt to effectively leverage AI in their teaching practices. The teacher's role is shifting nowadays from traditional ways of presenting new material to facilitating the whole process of education pointing out the best needed directions for studies, providing personalized feedback, and focusing more on fostering critical thinking, creativity, and problem-solving skills. These are the skills that are needed most of all beyond the education realm.

Teachers as well as administrative staff may use AI-powered tools to design curriculums ensuring a holistic and engaging education.

For these goals to be achieved teachers definitely and urgently need special sets of skills such as technological literacy to use various AI tools and platforms, to watch constantly the latest advancements in this sphere, to analyze the data that is to understanding how to interpret data generated by AI systems which is crucial for making informed instructional decisions.

By implementing such approach teachers get some benefits such as increased efficiency as automation of routine tasks can free up teachers' time to focus on more complex and meaningful interactions with students.

Students as the participants of educational process also get benefits as they get personalized, engaging, and efficient learning experiences. By personalized learning we mean the unique atmosphere of individual way of studying, pace of learning a student can be immersed into and get appropriate support. AI-powered assessments adopts to a student's performance, providing more targeted feedback and practice. In order to achieve success in studies AI suggests a number of virtual reality environments, making learning more engaging and memorable [1].

By efficient learning it is meant that AI can foster creativity by assisting in brainstorming sessions, generating ideas. And finally, students cultivate critical skills such as problem-solving, analytical thinking, and digital literacy that are of greatest need for their future career.

AI also can offer a lot to administrative staff of a school or university. To improve efficiency of its work it is possible to suggest such ways as:

- Management
- Scheduling
- Enrollment process
- Reporting

By utilizing AI into everyday life, school administration staff can improve decision-making, and thus enhance the overall educational experience for students and staff.

Parents of schoolchildren are also the participants of educational process and also may experience several benefits from the integration of AI in education. Their mission into the educational process may be viewed through support for their children's learning due to enriched communication meant to provide real-time updates on students' progress, attendance, and performance thus allowing parents to stay informed and involved in their children's education.

AI can generate reports that highlight a child's strengths and areas need to be improved. Or alternatively, report on declining grades or disengagement, so parents can take emergency actions on.

Parents can also plan their schedules beforehand if they possess AI platforms that manage important school-related dates, for instance, parent-teacher conferences and meetings.

Finally, AI tools can assist parents in support for homework by providing additional resources.

With access to data-driven insights about educational trends and school performance, parents can make more informed decisions regarding their children's education choices, including school selection and extracurricular activities.

Thus, AI platforms can facilitate connections among the educational triangle “teacher-learner-parent”, fostering community support networks where they can share resources, tips, and experiences related to their children's education.

By leveraging AI, parents can play a more active and informed role in their children's educational journeys, ultimately contributing to better outcomes and a more supportive learning environment.

References

1. Nikitina, I., Ishchenko, T. Globalization of education: modern experience. *Scientific Journal of Polonia University*, 56(1), 216-223. <https://doi.org/10.23856/5630>

Nataliia Khaidari
Yana Vorobkalo
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Internet platforms for studying languages as a means of expanding students' vocabulary

Abstract. *The integration of modern technologies, particularly Internet-based platforms, has become essential in both education and professional fields, significantly influencing foreign language learning. These tools offer an interactive, engaging, and personalized learning experience, providing students with natural language environments and enhancing motivation. The main platforms are Quizlet, Memrise, and Coursera, which use multimedia resources like videos and graphics, helping learners remember new vocabulary and practice in real-life contexts. Additionally, these platforms offer flexibility, the possibility to track progress through rewards and facilitate social interaction with peers or native speakers. Ultimately, technology-driven language education fosters improved retention and active use of new lexical units, making foreign language acquisition more accessible and effective.*

Keywords: *students, foreign language, learn, platform*

Інтернет-платформи для вивчення мов як засіб розширення словникового запасу студентів

Анотація. *Інтеграція сучасних технологій, зокрема платформ на теренах Інтернету, стала важливою як в освітній, так і в професійній сферах, суттєво впливаючи на вивчення іноземних мов. Ці інструменти пропонують інтерактивний, захоплюючий та персоналізований досвід навчання, надаючи студентам природне мовне середовище та підвищуючи мотивацію. Основними платформами, які використовують мультимедійні ресурси, такі як відео та графіка, допомагаючи учням запам'ятовувати нову*

лексику та практикуватися в контексті реального життя є Quizlet, Memrise і Coursera., Крім того, ці платформи пропонують гнучкість, можливість відстежувати прогрес за допомогою винагород і полегшують соціальну взаємодію з однолітками або носіями мови. Зрештою, мовна освіта, орієнтована на технології, сприяє кращому запам'ятовуванню та активному використанню нових лексичних одиниць, роблячи вивчення іноземної мови більш доступним та ефективним.

Ключові слова: *студенти, іноземна мова, навчання, платформа*

The latest technologies and technical means are gaining popularity in various professional fields. The introduction of the latest technologies has become a mandatory requirement for student education.

Studying a foreign language is a multifaceted process that should create conditions for the cultural and personal development of students. Its main task is the development of all types of foreign language speech activity and thinking, starting with oral communication and ending with the development of abilities to work with the text to obtain information. The use of Internet technologies in the process of foreign language studying provides a unique opportunity to organize the studying process in a natural language environment. Online learning is a powerful factor in increasing motivation to learn not one language. Therefore, Internet platforms help not only to understand the language better but also to create ideal conditions for learning and replenishing vocabulary.

One of the biggest advantages is convenience, mobility, and the possibility to learn under any circumstances. Most applications are interactive, which ensures learning new words and structures in a game format. This makes the learning process much more interesting and increases student motivation. Programs for studying English words are filled with

multimedia resources. Video, audio, and graphic elements help better remember new words and structures.

Most online platforms select learning materials and curricula based on your level of language proficiency. Besides, such applications provide an opportunity to choose interesting and important topics. It is also important that the platforms can track one's progress using various rewards and rankings, which can motivate students. Online platforms for learning foreign languages ensure communication with other students or sometimes even native speakers. This social aspect provides an opportunity to practice words in live communication.

In addition to learning new words, an important aspect is to remember new words. If you do not repeat the words for a certain period, you will quickly forget them. Therefore, it is also important that most platforms or applications offer functions for regular repetition and checking of learned material. The best platforms for memorizing vocabulary:

1. Quizlet is a popular platform for online learning English that includes many simple and concise exercises. Here you can find both ready-made training modules and create your own. You make a list of unfamiliar words and then choose their translation. Furthermore, you can listen to the correct pronunciation of new words and work on your mistakes.

2. The British Council resource gives exercises by level to study vocabulary. You will learn new words on the chosen topic, practice them, and take matching tests for consolidation.

3. Memrise is a great program that focuses on learning new phrases and basic vocabulary. Here one can learn English fast and make new friends while traveling.

4. Coursera is an educational project that has a huge collection of courses and lectures given by various leading universities. This site is aimed at those who already have good English. You can "attend" online lectures on science, design, and literature not only in English.

Thus, studying foreign languages is significantly changing its nature thanks to information systems introduced into the educational process. The contribution of information technologies in creating a foreign language environment is one

of the main motivating and stimulating factors in the process of learning foreign languages, which previously depended exclusively on the teacher's skills.

Список використаних джерел

1. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Херсон: ХДУ, 2017. Вип.78 Т. 1. С. 208-2012.

2. Конопляник Л., Мельникова К. Використання технології «перевернутий клас» при навчанні фахової іноземної мови. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*: зб. наук. пр. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту “НАУ-друк”, 2019. Вип. 2(15). С. 38-45.

Тамара Кірик
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Про три сучасні мегареволюції і переваги ноогуманізму над трансгуманізмом

Анотація. Автор проводить дослідження еволюції низки світоглядних парадигм – гуманізму, неогуманізму, трансгуманізму і ноогуманізму. Доведено, що три сучасні світові мегареволюції створюють матеріальні умови для перемоги для людства від глобальних загроз і для повної переваги ноогуманізм над трансгуманізмом.

Ключові слова: криза людства, гуманізм, неогуманізм, трансгуманізм, три мегареволюції, перспективи ноогуманізму

About three modern mega-revolutions and the advantages of neohumanism over transhumanism

Abstract. The author conducts research on the evolution of a number of worldview paradigms – humanism, neohumanism, transhumanism and noohumanism. It has been proven that the three modern world mega-revolutions create material conditions for the victory of humanity against global threats and for the complete superiority of noohumanism over transhumanism.

Keywords: crisis of humanity, humanism, neohumanism, transhumanism, three mega-revolutions, perspectives of neohumanism

Не потребує додаткових доказів той факт, що злісний напад рашистів на Україну є лише частиною глобального кризового стану всього людства як наслідку зростання багатьох загроз екологічних, демографічних, ментальних та інших для його існування. Формально ми всі належимо до «подвійно розумних Номо (надалі – HSS)», але сучасні події особливо яскраво висвітлюють поглиблення розриву між все більшою кількістю наукових вимірів і знань та

вражаючою неспроможністю їх мудрого використання на благо кожної окремої особи та сотень незалежних держав. Та одразу ж заспокоюмо потенційних читачів вказівкою на те, що з настанням нового тисячоліття зусиллями науковців-дослідників були відкриті рятівні для людства екологічно ідеальні виробничі процеси, заміна якими сучасних індустріальних чи смарт-технологій гарантує «виліковування» біосфери й мирне співжиття з нею навіть ще більшого населення планети (загальну інформацію надасть читачам пошук по слову «Nooglossary», більш деталізовану — колективна стаття [1]).

У своїх індивідуальних дослідженнях багато років ми концентруємося на історичному розвитку серії понять, центральним серед яких вважаємо гуманізм, неогуманізм і ноогуманізм. З трьох вже згаданих глобальних революцій нового тисячоліття — виробничої, гуманітарної і Штучного Інтелекту — нас найбільше цікавить друга, адже з 2010 року постачає нам усім факти (точніше — інструментальні виміри) щодо віку і біологічних характеристик артефактів. Швидко удосконалення датувань артефактів і вивчення не тільки ДНК, а й комплексу білків, примушує змінювати свої традиційні погляди на минуле не тільки істориків й археологів, а й викладачів гуманітарних дисциплін у ЗВО разом з усіма фахівцями, які надають представниками молодих генерацій основи світогляду і фаху.

Хорошим прикладом подібних «вимушених змін» ми вважаємо виявлення після початку розкопок горба Гебеклі-Тепе у Східній Туреччині, створеного в інтервалі 13500-9000 років тому носіями українських генів разом з пращурами інших народів (частина, як «європейські фермери», вже зникла, а з сучасних треба назвати курдів та вірмен), доказів того, що у ті роки стався перехід від фауністичних законів поведінки HSS до гуманістичних — до пратрипільського гуманізму. Тому ми, віддаючи належне геніям італійського Відродження, наводимо студентам факти щодо розвитку подій в Африці й на Близькому Сході за період 60 – 9 тисяч років тому. А вони свідчать про вимушену втечу наших пращурів з Ефіопії, життя упродовж

останнього Льодовикового періоду в Анатолії й початок адаптації до кліматичних та інших змін, що загрожували зменшенням природних ресурсів і кривавими війнами.

У великій серії статей проф. і д.ф.н. К. Корсак разом з невеликою групою співавторів на основі аналізу всіх доступних світових джерел навів незаперечні докази того, що порятунок від неминучих загроз винайшов наш пращур «Y», запропонувавши 13,5 тис. років тому гуманістичний світогляд і одомашнення зернових, бобових та інших культур разом з копитними та іншими зграйними тваринами ([2; 3] та ін.).

Наслідком цих та інших подібних досліджень ми вважаємо доведення того, що на теренах життя наших пращурів сформувалися прадавні основи того гуманізму й найвищих для тих часів технологій, які пізніше від трипільців отримали і вдосконалили елліни, надавши виконавцям італійського Відродження велику кількість філософських, медичних та інших текстів, які вони вміло використали для дезавування постулатів антигуманного тогочасного католицизму (фактично – атлантичної парадигми). Ми маємо праці з дослідження вказаних явищ і радіємо тому, що найвпливовішим витокom гуманізму стали події навколо Гебеклі-Тепе, які врешті охопили всю планету й сьогодні набрали форму нашого опору рашистам.

Звертаючись до недавнього сьогодення, ми нагадуємо про те, що через поділ Європи на «атлантичний Захід» і «гуманістичний Схід (за винятком РФ)» навіть після всіх років незалежності в Україні не до кінця сформований вибір парадигми стратегії розвитку всього суспільства в цілому. Хорошим прикладом ми вважаємо програмну книгу провідних фахівців Національної академії наук України щодо «цивілізаційного вибору» [4], в якій рекомендовано не виявляти ініціатив, а виконувати всі вказівки Заходу щодо «дороззброєння», домінування «вільного ринку» і ЛГБТ.

Одна з таких порад стосується теорії *трансгуманізму*. Її пропагували як перспективне молоде вчення про можливість «удосконалення людини і подовження її

життя». Сьогодні точкою прогресивного зростання ми вважаємо Штучний Інтелект, а серед множини «зон» виділяємо людинознавство у широкому значенні цього поняття. Загалом же з усіх відомих нам ідей трансгуманістів ми б обрали тільки лікувальні аспекти допомоги хворим особам, а от в глобальному сенсі наші надії концентруються не на «поліпшеному трансгуманізмі», а на розбудові всепланетного ноогуманізму на основі ноонаук і ноотехнологій XXI століття.

Список використаних джерел

1. Kirik T.V., Flegontova N.M., Lyalina O.O., Lushchenko T.L., Rybalko H.M., Bykova K.S., Bilozyorov V.O. (2024). On the choice of the paradigm of the philosophy of medicine and social sciences in Ukraine-XXI / Scientific Collection "InterConf". No. 191. March, 2024. Scientific progressive methods and means: Materials III International. science and practice conf. March 6-8, 2024). WITH. 84-92. Riga, Latvia: SPC "InterConf". Progress Publishers (0,6) DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.2024.191> URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/6-8.03.2024> (in Ukrainian)
2. Korsak, K.V. (2022). Neolithic origins of the formation of the Ukrainian archetype and Indo-European culture / *Scientific Collection «InterConf»*, (96): with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (January 26-28, 2022). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2022. Pp. 340-349. URL: <https://www.interconf.top/documents/2022.01.26-28.pdf> <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/18193/15932> (in Ukrainian)
3. Korsak, Yu.K. (2022). On the fundamental foundations of noophilosophy (wisephilosophy) and a new approach to the Neolithic revolution. *International scientific journal «Grail of Science»*, №16 (June; 2022) with the proceedings of the: III Correspondence International Scientific and Practical Conference "Globalization of scientific knowledge:

international cooperation and integration of sciences”, *June 17th, 2022 by NGO European Scientific Platform (Vinnytsia, Ukraine) LLC International Centre Corporative Management (Vienna, Austria)*. Pp. 333-347. DOI 10.36074/grail-of-science.22.10.2021.059 URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/17.06.2022/3> (in Ukrainian)

4. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії : національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. К.: НАН України, 2016. 284 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/civilization_Ukraine_site_210.pdf

Olena Kovtun
Nataliia Melnyk
State University “Kyiv Aviation Institute”
Kyiv (Ukraine)

Teaching English for scientific purposes to PhD candidates

Abstract. *The training of PhD candidates encompasses both educational and research components, with a strong emphasis on foreign language instruction to develop essential competencies for academic and professional success. At the State University “Kyiv Aviation Institute,” PhD candidates undertake courses in “English for Scientific Purposes” and “English Academic Writing” to enhance their proficiency in academic English. The English for Scientific Purposes course focuses on developing the skills necessary for effective scientific communication, including mastery of scientific terminology, and preparing students to present and discuss research findings with international peers. This course, in conjunction with other subjects, supports higher education standards that emphasize competencies like the “ability to work in an international context,” project management, teamwork, and information analysis. PhD candidates are trained in presenting research at conferences, refining pronunciation, adapting communication to various audiences, and employing academic reading strategies for critical engagement with literature. Instruction also emphasizes cultural competence, helping candidates navigate diverse communication norms within international research teams. Ultimately, teaching English for scientific purposes equips PhD candidates with language skills, presentation strategies, and cross-cultural understanding, ensuring their success in global academic environments.*

Keywords: *PhD candidates, academic English, methods of teaching*

Навчання здобувачів ступеня доктор філософії англійської мови наукового спрямування

Анотація. Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії охоплює освітню та наукову компоненти. У межах першої належна увага надається вивченню дисциплін зі здобуття мовних компетентностей. У Державному університеті «Київський авіаційний інститут» передбачено дисципліни «Англійська мова наукового спрямування» та «Академічне письмо англійською мовою» для підвищення рівня володіння академічною англійською мовою аспірантами. Курс «Англійська мова наукового спрямування» спрямований на розвиток умінь, необхідних для ефективної наукової комунікації. Він передбачає освоєння наукової термінології, підготовку аспірантів до презентації й обговорення результатів досліджень з міжнародними колегами. Цей курс, разом з іншими дисциплінами, сприяє досягненню стандартів вищої освіти, які акцентують увагу на компетентностях, таких як «здатність працювати в міжнародному контексті», управління проектами, робота в команді та аналіз інформації. Аспірантів навчають представляти дослідження на конференціях, вдосконалювати вимову, адаптувати комунікацію для різних аудиторій та застосовувати академічні стратегії читання для критичного сприйняття літератури. Навчання також акцентує увагу на культурній компетентності, допомагаючи здобувачам орієнтуватися в нормах спілкування в міжнародних дослідницьких командах. Загалом навчання англійської мови наукового спрямування розвиває комунікативні вміння, стратегії презентації та міжкультурне розуміння, що забезпечує успіх здобувачів ступеня доктор філософії в академічному середовищі.

Ключові слова: здобувачі ступеня доктор філософії, академічна англійська мова, методи викладання

The training of Doctor of Philosophy (PhD) candidates includes both educational and research components. Within the educational component, significant attention is given to foreign language training, which aims to develop both general and specialized competencies required by higher education standards, and educational and scientific programs, and ensure that candidates achieve the planned learning outcomes. We will illustrate how this process is realized at the State University “Kyiv Aviation Institute.” According to the curriculum, PhD candidates have two courses within the language competency development cycle: “English for Scientific Purposes” and “English Academic Writing”.

In this article, we will focus on the course “English for Scientific Purposes”. The goal of this course, as outlined in its syllabus, is to enhance and further develop the English language knowledge, skills, and abilities acquired in higher education across various types of language activities. Studying English for Scientific Purposes involves mastering scientific terminology, fostering PhD candidates’ readiness for effective scientific communication with foreign colleagues, and preparing them to present and discuss the results of scientific research and innovative developments.

Higher education standards outline a set of core competencies that this course is designed to develop. For example, in the third (educational-scientific) level Standard for a Doctor of Philosophy degree in the field of Education/Pedagogy, specializing in 015 Vocational Education (by specializations) [1], students are expected to gain competencies such as the “ability to work in an international context” – a key goal directly supported by the “English for Scientific Purposes” course. Furthermore, this course, in conjunction with other subjects, promotes additional essential competencies defined by the Standard, including the “ability to develop and manage projects, work collaboratively in teams,” and the “ability to locate, process, and analyze information from diverse sources.” Among the targeted learning outcomes for “English for Scientific Purposes”, critical objectives include: “presenting and discussing research findings, scientific and

applied issues fluently... in both the national and foreign languages, disseminating research through national and international publications, and actively participating in international projects.” Ultimately, this course is designed to prepare PhD candidates to thrive in an international setting, equipping them with the skills to effectively present and discuss their research in English. Thus, teaching “English for Scientific Purposes” to PhD candidates involves tailored instructions that equip them with the language skills, discipline-specific terminology, and academic communication strategies needed to succeed in high-level research and publishing.

PhD candidates have unique linguistic needs since they often engage in presenting at conferences and participating in peer review, all within the global context of academia. Effective instruction for this group incorporates strategies that are practical, research-focused, and aligned with the conventions of scientific communication. In our methods of teaching “English for Scientific Purposes” to PhD candidates we use the following effective approaches.

PhD candidates frequently present their research at conferences, where clarity and conciseness are essential. Effective scientific presentations follow a structured flow. Teaching PhD candidates to organize presentations into background, methods, findings, and implications helps them communicate complex information succinctly.

Much attention is paid to pronunciation and clarity, as English pronunciation can be a barrier to clear communication for non-native speakers. Instruction should focus on pronunciation, enunciation, and pacing to ensure clarity. Practicing with field-specific vocabulary and managing Q&A sessions also builds confidence and presentation competence.

Effective communication varies based on the audience's familiarity with the topic. Teaching candidates how to adjust their content and language depending on whether they are presenting to experts, interdisciplinary audiences, or the public ensures their work is accessible and engaging for all listeners.

PhD candidates are required to read and analyze dense academic texts. Accordingly, effective instruction in academic

reading is necessary. We make PhD candidates familiar with critical reading strategies, teaching them to identify the main arguments, evaluate evidence, and understand an author's conclusions. These skills enable them to engage critically with literature in their field. Practicing annotation, summarizing, and critical response techniques helps them better absorb and apply the research they read. Effective note-taking and synthesis skills are essential for managing large volumes of literature. Teaching techniques like concept mapping or matrix note-taking helps candidates organize and retain information across multiple sources.

Scientific communication requires understanding the cultural norms and rhetorical styles common in academic English. Since PhD candidates often work with international research teams, they benefit from understanding cultural differences in communication styles, directness, and collaborative norms. Teaching cross-cultural competencies aids in smoother communication with colleagues and supervisors from diverse backgrounds.

Teaching English for scientific purposes to PhD candidates requires a specialized approach that combines reading instruction, oral communication training, peer collaboration, and familiarity with cultural norms. By focusing on skills directly relevant to their research and publishing goals, we provide PhD candidates with the tools they need to succeed in international academic environments, present at conferences confidently, and after doing “English Academic Writing” publish their research effectively.

References

1. Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, ступінь доктора філософії, галузь знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Затверджений і введений в дію наказом МОН України № 924 від 26 червня 2024 р. https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/92635/

Леся Кондратюк
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Іноваційні тенденції у викладанні іноземної мови на основі науково-навчальних текстів

Анотація. Великого значення для викладацької роботи набувають імітаційні методи, оскільки вони сприятливо впливають на активне мовне спікування студентів на наукові теми, сприйняття та відтворення навчальних текстів на заняттях і в повсякденному житті, допомагають у побудові власних міркувань. Вони, на відміну від традиційного навчання, що іноді перевантажує студентів важкою для сприйняття навчальною інформацією, виявляються у формі ігрових занять. Ігри сприяють як поглибленню знань з мови та інших предметів у процесі індивідуальної чи колективної діяльності, так і засвоєнню знань.

Ключові слова: імітаційні методи, гра, інтерактивна модель, лінгвокраїнознавчої компетенції

Innovative trends in foreign language teaching based on scientific and educational texts

Abstract. Imitation methods are of great importance for teaching work, as they have a positive effect on students' active language communication on scientific topics, perception and reproduction of educational texts in the classroom and in everyday life, and help in building their reasoning. In contrast to traditional teaching, which sometimes overloads students with difficult-to-comprehend educational information, they are manifested in the form of game-based activities. Games contribute to both the deepening of knowledge of the language and other subjects in the process of individual or collective activity and the assimilation of knowledge.

Keywords: imitation methods, game, interactive model, linguistic and country-specific competence

На сучасному етапі української держави та її співпраці з великою кількістю європейських країн, реформування системи вищої освіти є ключовою ланкою у процесі євроінтеграції та відкриває нові можливості для української молоді. Нова соціокультурна реальність зробили вивчення іноземних мов одним із пріоритетних завдань для майбутніх фахівців та зумовила, тим самим, необхідність модернізації сучасної системи вищої освіти. Оскільки процес викладання та засвоєння іноземної мови вважається складнішим від аналогічних процесів для більшості інших предметів, підвищення ефективності та результативності навчання є актуальною темою для дослідження.

Вивченням новітніх технологій, методів та прийомів у викладанні іноземних мов загалом та англійської мови зокрема займалися багато вітчизняних та зарубіжних ченів, а саме: Г. Крючков, В. Сенченко, С. Степаненко, Н. Н. Stern, J. W. Botkin тощо.

На сучасному етапі розвитку дидактики важливе місце посідає навчання, що відбувається шляхом взаємодії викладача та студентів, – інтерактивне. Це так звана “співпраця” передбачає колективну роботу, навчання у співпраці. Результат інтерактивних технологій при вивченні мови – сформовані комунікативні й когнітивні уміння та навички, вироблення власних цінностей на основі знань, практичних умінь, життєвих ситуацій, творчих здібностей, взаємодії у навчанні.

Створення атмосфери співробітництва на уроці приваблює як студентів, так і викладачів. Тому на сьогодні інтерактивні технології все частіше застосовуються у середніх навчальних закладах. У сучасній науці вивченням інтерактивних методів займаються такі дослідники як Ф. Бацевич, Р. Балан, О. Вербило, О. Горошкіна, М. Олійник, О. Пехота, Л. Пироженко, Л. Скуратівський та ін. Ф. Бацевич розрізняє інтеракцію міжкультурну та мовленнєву. Під останньою науковець розуміє “взаємодію комунікантів у процесах спілкування з використанням засобів мовного коду [1, с. 326]”. До інтерактивних

імітаційних методів дослідники відносять проектування, ділові ігри, розігрування ролей. За допомогою таблиці можна спостерігати взаємозв'язок інтерактивних методів із формуванням навичок наукового мовлення на основі науково-навчальних текстів.

Взаємозв'язок інтерактивної моделі з формуванням навичок наукового мовлення на основі науково-навчальних текстів

Інтерактивна модель	Навчальна мета	Сфера застосування	Методи навчання
1. Гра (Імітаційна, рольова, напр., “Судове слухання, “Тропадські слухання”)	Вироблення навичок слухового й зорового сприйняття науково-навчального матеріалу, його відтворення, актуалізація вмінь публічного виступу, захисту власних проєктів наукового спрямування, удосконалення мовленнєвих якостей особистості.	Перевірка рівня знань учнів, ерудиції, швидкості сприймання нового або важкого матеріалу	Публічний виступ, дискусія, пояснення
2. “Ток-шоу”	Розкриття спірного питання, поглиблення	Формування навичок аргументації та захисті	Публічний виступ, дискусія, пояснення.

	навчальних знань науково-популярними або суто науковими довідками.	власної думки, поглиблення знань з обговорюваної проблеми, розвиток критичного мислення.	
3. “Мозковий штурм” (“Мозкова атака”)	Визначення ідей, коментарів та кола запитань із запропонованої наукової проблеми.	Висвітлення співучасниками всіх зазначених положень, що сприяє розвитку уяви, науковому пошуку, вільному володінню власних думок.	Планування конструювання, бесіда, заохочування, аналіз, узагальнення.
4. “Мікрофон”	Організація загально групового обговорення навчального матеріалу, що передбачає фронтальну роботу всіх студентів, яким по черзі надається слово в уявний мікрофон.	Визначення рівня знань; вироблення навичок мовленнєвого впливу на співрозмовника та об’єктивної самокритики.	Розповідь, пояснення, порівняння.

У таблиці представлена частина інтерактивних методів, які викладачі найчастіше використовують при

вивченні іноземної мови. Їх перевага полягає в активному залученні студентів до комунікативної діяльності.

При цьому, варто зазначити, що комунікативний підхід у вивченні мови базується не лише на інноваційних технологіях навчання. Враховуються, також, етнічна та моральна специфіка, історичний досвід, особливості сприйняття нового у певному соціокультурному середовищі [3, с.3] та культура народу, мова якого вивчається. У зв'язку з цим, ще одним важливим компонентом змісту навчання виступає соціокультурна компетенція, яка складається з країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенції [2, с.128].

Крім комунікативного аспекту, викладачі повинні познайомити студентів з історичним та культурним підґрунтям мови, що вивчається, та підтримувати співпрацю з викладачами професійно-орієнтованих дисциплін, забезпечуючи безпосередній зв'язок мови з фаховою освітою студентів.

Для створення системи роботи з науково-навчальним текстом важливими є закономірності навчання й засвоєння іноземної мови, інноваційні технології її навчання. З метою вдосконалення наукового мовлення студентів використовуються засоби навчання, що активізують пізнавальну й мовленеву діяльність студентів: тексти наукового стилю, дидактичні матеріали, наочність, технічні засоби.

Таким чином, можемо зробити висновок, що всі тенденції, які прослідковуються в українській освіті, позитивно впливають на вивчення студентами іноземної мови, підвищуючи культурний рівень нашої країни та сприяючи її інтеграції у європейський та світовий простір.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Академія, 2004. 344 с.
2. Ніколаєва Ж. В. Навчання іноземних мов у ВНЗ у контексті Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної

освіти. *Наукові праці. Педагогічні науки*. 2004. №29. С. 127–130.

3. Полікарпова Ю. О. Традиції та інновації у викладанні іноземних мов в умовах інтеграції України до світової спільноти [*Електронний ресурс*]. 2004. Режим доступу до ресурсу: <http://www.academia.edu/2079153/>

Lesia Konoplianyk
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

Integrating AI Technologies in ESP Teaching

Abstract. *With the growing demand for ESP in professional training due to global integration as well as the rising popularity of AI technologies among students, these tools should be incorporated into ESP teaching. This article examines how AI technologies, such as chatbots, speech recognition, and automated translation, enhance language learning through adaptive and personalized approaches. While these tools support skill development in speaking, reading, and writing, over-reliance on AI may decrease students' independent content creation. A balanced approach is recommended to foster both technological proficiency and essential communication skills, emphasizing the value of thoughtful AI integration in modernizing ESP learning.*

Keywords: *artificial intelligence (AI), digital technologies, ESP, higher education, chatbots, personalized learning*

In today's globalized world, where political, economic, cultural, and technological integration is rapidly expanding, teaching English for Specific Purposes (ESP) has become a vital part of the professional training of students. This requires creating a supportive learning environment in higher education institutions to prepare future professionals for international interaction, where proficiency in English becomes a key element of professional success. Mastering an ESP is now a strategic necessity for professionals aiming to navigate confidently in the international professional environment [1, p. 120]. Consequently, there is an urgent need to identify effective technologies for teaching ESP that would take into account modern requirements for professionals.

Higher education in Ukraine and the world is currently experiencing a challenging phase of modernization, due to the

spread of digital technologies and the development of “Society 4.0” [2, p. 66]. This transformation has led to an integration of ICT across all levels of the educational system [3, p. 15]. The need for such adaptation became particularly critical during the Covid-19 pandemic and the onset of the war in Ukraine when higher educational institutions had to shift to distance learning. One of the innovative strategies in response to these challenges is the use of digital technologies including AI technologies that would improve the learning process and provide an interactive approach to teaching ESP. Incorporating AI technologies into ESP teaching in higher education can facilitate and enrich the learning process and contribute to the development of language skills of higher education students.

I. Vizniuk and co-authors outline the following aspects of AI use in the educational environment:

1) **adaptive learning** (tracking the individual process of each student and informing the teacher of difficulties in understanding the educational material);

2) **personalized learning** (the possibility to select the pace of learning, level of preparation, and sequence of tasks, taking into account individual interests and preferences);

3) **automatic assessment** (AI enables the analysis of responses, provides individualized feedback, and creates a personalized learning plan for each student);

4) **spaced learning** (gradual step-by-step consolidation of learning material using AI, reviewing material at increasing intervals to promote long-term retention [3, p. 16].

The increasing popularity of AI has led to the emergence of innovative approaches to English language teaching and learning. One of the areas of AI application in education is using chatbots to improve language skills. For instance, chatbots serve as effective tools for creating an interactive environment for English learning. They can act as conversation partners to help students develop their practical writing and speaking skills. The interactivity of chatbots not only provides students with speaking practice but also trains students to respond appropriately in real time.

In addition, the use of AI can create interactive games and simulations aimed at learning professional terminology. This makes the learning process more interesting and engaging and also allows students to acquire practical skills in using English in specific situations that they may encounter in their professional activities [4, p. 199].

Another advantage of using chatbots is the possibility of personalized learning. Chatbots can adapt to student's individual needs, taking into account their level of language proficiency, personal preferences, and thematic interests. This approach will ensure effective learning focused on the needs of each student.

Chatbots can also become a tool for self-testing and assessment. Artificial intelligence allows chatbots to create tests and other assessment forms, allowing learners to assess their progress.

Let's explore various AI technologies and their applications in developing language skills.

To improve reading skills, it is beneficial to use electronic platforms for reading blogs, articles, and news. AI technologies facilitate the automatic translation of unfamiliar words and help create useful notes. Furthermore, e-books can be read with features that allow comprehension exercises and provide access to additional resources via integrated links.

It is known that students frequently rely excessively on automatic translation tools (e.g. Google, Deele and Chat GPT) when preparing for ESP classes. However, these tools can be effectively used to develop critical thinking and analytical skills. For instance, the teacher can translate an extract from a professional text using an online translator and ask students to compare the original text with the machine translation, paying attention to the accuracy of the translation of professional terminology in context, and making corrections where necessary. Another task may involve analyzing the translations made by different tools and determining which one offers the most accurate translation.

Using tools that automatically generate summaries of technical texts can also be useful for developing paraphrasing

and summarizing skills. For instance, the teacher can ask students to analyze an AI-generated summary or compare their version with the one generated by AI. This approach helps students refine their ability to summarise main information and assess the effectiveness of different summaries.

Chatbots are gaining popularity as tools for enhancing speaking skills, offering realistic conversation practice by simulating real-life conversations with native speakers. They provide a valuable opportunity to improve English communication by serving as virtual interlocutors for discussing professional topics, current events, projects, and problem-solving. Moreover, chatbots can engage in debates and encourage discussions on various perspectives regarding professional issues, allowing students to develop their speaking and argumentation skills.

Chatbots can assist teachers in creating scenarios of professional dialogues, enabling future professionals to simulate real-world interactions they may encounter in their careers.

Speech recognition tools, such as Google Voice for Android, Siri for iPhone, Speechace, and SpeechRater, can also be useful. These tools listen to the student's speech, record it, and analyze pronunciation accuracy, providing feedback on comprehension and articulation. This is a great way to improve students' pronunciation, and practice by correcting their mistakes, which will have a positive effect on their pronunciation over time. Additionally, creating an audio podcast on a subject relevant to students' field of study can reinforce expertise and communication.

To improve students' writing skills, the teacher can use technical texts with mistakes generated by chatbots and ask students to identify and correct them.

One of the tasks in an ESP class is delivering a presentation on a specific topic. Today, a variety of AI-powered tools and applications, such as Gamma, Sanva, Wonderslide, Tome, SlidesAI (a Google Slides extension), and SlidesGPT, simplify the process by automating slide creation and content generation [5, p. 21]. These tools enable users to produce

presentations quickly, minimizing the time spent on design and formatting, thus allowing more time for actual presentation preparation [5, p. 21].

However, a challenge with using AI-generated presentations in ESP classes is that students may become overly reliant on these tools, potentially weakening their ability to structure and organize presentations on their own. This reliance can lead to a lack of critical skills in content creation and effective information design, which are essential for professional communication. To cope with this problem, teachers can implement a blended approach: students can use AI tools initially to draft their presentations by using the content collected and created by the student, but they are then required to refine, customize, and structure the presentation manually. This encourages them to engage with the material more deeply, critically assess the AI-generated slides, and make changes that best fit their objectives. By balancing AI assistance with active content creation, students can develop both digital proficiency and essential presentation skills.

Conclusions. The use of AI technologies in ESP helps to individualize learning, provide access to interactive tools, facilitate the acquisition of professional terminology, and promote the development of speech skills. These tools enhance the language learning process by providing adaptive, personalized, and interactive learning experiences, which are crucial for preparing students for international professional environments. However, while AI-driven tools bring considerable advantages, they also have challenges. Thus, AI technologies only when used thoughtfully can greatly contribute to the modernization and effectiveness of ESP teaching.

References

1. Березнікова Н. І. Вдосконалення фахової англійської мови в умовах віртуального освітнього середовища здобувачами вищої освіти галузі знань «Архітектура та будівництво». *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірн.*

наук. праць за результатами XI міжнар. конф. (м. Київ, 17–18 жовтня 2023). Київ, 2023. С. 120–123.

2. Шишкіна М., Носенко Ю. Перспективні технології з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних кадрів. *Фізико-математична освіта*, 2023. Т. 38. № 1. С. 66–71. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-1-010>.

3. Візнюк І. М., Буглай Н. М., Куцак Л. В., Поліщук А. С., Киливник В. В. Використання штучного інтелекту в освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 59. С. 14–22. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22>.

4. Пришупа Ю.Ю. Специфіка мовної підготовки в умовах інформаційно-освітнього середовища технічного університету. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 54. Т. 2. С. 197–201. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/54.2.39>.

5. Толочко С.В., Годунова А.В. Теоретико-методичний аналіз оптимізації дослідницької та наукової діяльності в умовах використання сервісів зі штучним інтелектом. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 61. Т. 2. С. 18–24. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/61.2.3>.

Костянтин Корсак
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Критичний аналіз ідеї «самітів миру» й умови їх корисності для планети

Анотація. Публікації автора спираються на моніторинг усіх наукових відкриттів і враховують появу екологічно ідеальних ноотехнологій – засобів порятунку людства. Лідери світу й організатори «самітів миру» ігнорують це явище і не можуть обрати шлях згоди і порятунку від тотального колапсу і загибелі. Раджу використати екоідеальні мудронауки і мудротехнології.

Ключові слова: криза людства, саміти миру, перші неуспіхи, поділи світу, три мегареволюції, мудронауки і мудротехнології

Critical analysis of the idea of "Peace Summits" and the conditions of their usefulness for the planet

Abstract. The author's publications are based on the monitoring of all scientific discoveries and take into account the emergence of ecologically ideal nootechnologies – means of saving humanity. World leaders and organizers of "Peace Summits" ignore this phenomenon and cannot choose the path of agreement and salvation from total collapse and death. I suggest using ecologically ideal wisesciences and wisetechnologies.

Keywords: crisis of humanity, peace summits, first failures, divisions of the world, three mega-revolutions, wisesciences and wisetechnologies

1. Про терміни і методи. На кількох попередніх конференціях автор і його наукова група поширювала інформацію про появу після 2000 р. в потоці нано- та інших нових технологій «мудрих» – екологічно ідеальних процесів, які надають Номо потрібне і виліковують

біосферу від усіх наявних індустріальних та інших пошкоджень (їх бажані назви: **ноотехнології** ≡ **мудротехнології**; **nootechnology** ≡ **wisetechnology**).
Всі звернення до державних установ мали наслідком чи відторгнення (МОН України вказало, що такі процеси неможливі [1]), чи запевнення у запиті «в разі потреби». Десятки наших матеріалів про ноотехнології різними мовами, що були скеровані в Зарубіжжя, ніколи не отримали жодної відповіді.

Причину ми відшукали тільки після серйозного дослідження. Виявилось, що в 1960-х роках науковий світ після смерті її автора отримав змогу вивчити книгу «Феномен людини» французького теолога, філософа і палеонтолога П.Т. де Шардена (1881-1955). «Науковий світ» у результаті серйозних суперечок прийняв дійсне й сьогодні «соломонове рішення»: словом «**ноосфера**» назвати уявну «шарденівську» навколосезну spirit-оболонку з усвідомлених і неусвідомлених думок мільярдів Homo. Префікс «**ноо-**» заборонити до використання в усіх виданнях зі сфери Sciences&Arts. Саме тому ми не отримали жодної відповіді на наші листи в ЮНЕСКО, на заходи ООН, на міжнародні конференції та в зарубіжні наукові видання. Всі інші ноотерміни (а ми їх винайшли аж 224 й Інтернет надає інформацію про них по «Nooglossary») категорично заборонені. Ми вважаємо це рішення невибачальною помилкою, що загальмувала прогрес людства, а для її подолання пропонуємо «**мудро-** чи **wise-**».

2. Пріоритетність мудротехнологій для успіху «самітів миру». Не тільки українці, а й все людство має потребу в подоланні глобальної кризи й загроз одразу кількох збройних конфліктів. Не випадково Швейцарія активно підтримала ідею «самітів миру», сподіваючись, що в умовах цілковитого занепаду і навіть деградації ООН вона поверне собі світове «дипломатичне лідерство» до того високого рівня, що існував між війнами в роки діяльності Ліги Націй й майже постійного перебування «всіх дипломатів світу» в Женеві.

Однак, через повне ігнорування всіх екологічно рятівних мудротехнологій сучасна популяція Ното не бачить порятунку від все більшої кількості загроз для свого існування й керується не «здоровим глуздом», а *природними законами* мислення і поведінки. Нагадаємо, що Ното має щонайменше 100 видових (генетичних) природних недоліків [2], а позитивних рис (як альтруїзм) – приблизно удесятеро менше. Наслідком є формування «сил Зла» і «сил Добра», хоч насправді поділів і розмежувань ще більше.

Як вказано, наші спроби скерувати людство на шлях порятунку через використання мудротехнологій для ліквідації екологічних та всіх інших загроз для свого існування досі не мають успіху, свідченням цього є негативна реакція державних установ на наші пропозиції. Та існує єдиний виняток – Національна академія наук України, яка після певних роздумів і вагань поставила в свій основний друкований орган «Світогляд» нашу статтю «Реальний ноошлях до повної ліквідації загрози Колапсу-XXI через розвиток ноонаук» [3]. Можливо, що це сталося через опис практичних застосувань десяти мудротехнологій, реальність чого ніхто не зміг заперечити. Прохаємо читачів познайомитися і використовувати хоча б три з наявних >40.

3. Приклади мудротехнологій.

1). Першою ми помітили «нанофотокаталізацію», що на основі молекул двоокису титану чи інших сполук використовує звичне для всіх поглинання світла для знищення патогенів. Фотокаталізатор після поглинання фотонів світла передає їх енергію речовині патогенів і створює гази (водяну пару, азот, кисень і т.д.). Це явище не використовується, спроби інноваторів були зупинені продуцентами «хімічних масок», які пропонують змінювати їх кожні 3-4 години.

2). Другою мудротехнологією є процес отримання за допомогою ціанобактерій біопластиків зі звичними для нас усіх нормальними механічними властивостями і спроможністю саморозкладатися у довіклі, як це

відбувається з усім опалим листям. Хоч Велика Хімія загальмувала конкурентів, але науковці працюють дуже успішно і готові до швидкого поширення ефективних бактерій. Нещодавно, вивчаючи «світову епідемію ожиріння», ми виявили докази того, що вона є неприємним, але нелетальним проявом набагато небезпечнішої **глобальної ендокринної пандемії**. Фахівці-медики засудили нас за ці три слова і відхилили статтю з пропозицією ліквідації цієї загрози через тотальну заміну «м'яких» пластиків «ціанобактеріальними». Вони не виділяють потоки молекул фталатів з їх «гормональним» впливом і врятують людство від ендокринних небезпек. Схоже, що ми першими на планеті запропонували ліквідувати ендокринну пандемію використанням ноотехнологій у статті [4].

3). Найвпливовішою і найпотрібнішою з відомих нам мудротехнологій ми вважаємо «протеїн Фу» — отримання через використання гейзерного мікрогрибка Фу (*Fusarium yellowstonensis*) за 3-4 доби в побутових умовах без біореакторів з довільних «органічних відходів» ідеального білкового мікрофаршу. Його винайшли у США при пошуках забезпечення їжею учасників дуже тривалих перельотів у Сонячній системі, але використання обмежене ринком веганських продуктів. У Нідерландах вже діє завод з перетворення зернового пилу в якісну їжу, а Європейський Союз проголосив намір поширювати бактеріальні ноотехнології на всю планету [5]. Галас відбувся, але вагомих реальних справ ще немає.

Для національного успіху на всіх «самітах миру» українці на всю планету повинні поширити знання про рятівні для людства мудротехнології, а також про три глобальні ноореволюції, що вже «змінюють все» у виробництві, в гуманітарній сфері, в Штучному Інтелекті. Друга з них устигла відшукати незаперечні докази того, що носії українських генів чотири рази рятували людство від загибелі. Ось перелік мегаподвигів: 1) перехід Номо від канібалізму до гуманізму (Східна Анатолія, 15-8 тис. р. тому), 2) формування поняття «індоєвропейства» і перше

одуховлення світу (Трипілля і Велике Трипілля, 7-4 тис. р. тому); 3) винайдення чудових релігій (Вел.Трип., м. Синташта, Заратустра, 3700 р. тому); 4) план ноосупільства (1922-1925, Париж, В.І. Вернадський). Автор і його наукова група виконує «Заповіт Вернадського» і сприяє 5-му подвигу — знищенню «рашки», яка стала смертельно небезпечною для людства «раковою пухлиною».

Сучасний розвиток українських і світових подій свідчить про початок ще одного «одуховлення людства». Схоже, що другий український подарунок людству буде «нооодуховленням» й очолювати його, сподіваємося, будуть насамперед НАНУ та інші інтелектуальні лідери Вітчизни після відмови від виконання помилкових порад «давоських лоцманів». Ми готові надавати наші відкриття для прогресу Вітчизни й успіху «самітів миру» ([6] та ін.).

Список використаних джерел

1. Kurbatov D. I. Ministry of Education and Science. No. 1/5967-23 dated 04/27/2023.

2. Fleshley, T. (1996). *Encyclopedia of vices: justifying the flaws and weaknesses of human nature* / К.: Nauk. Dumka. URL:

http://lib.ru/DPEOPLE/ENCIKL/enciklopedia_porokow.txt_with-big-pictures.html

3. Korsak K., Korsak Y. (2024). A real path to the complete elimination of the threat of Collapse-XXI due to the development of noosciences / Svitoglyad. 2004, No. 2, p. 49-51 URL:

<chrome-extension://efaidnbmnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2024-19-2/svit-2-2024-korsak-012.pdf>

4. Korsak, K. & Korsak, Y. (2023). The proposal of the author's nootools for the elimination of the obesity epidemic and other global dangers / *Publisher.agency: Proceedings of the 1st International Scientific Conference «Interdisciplinary Science Studies» (January 19-20, 2023). Dublin, Ireland. P. 93-99.* DOI 10.5281/zenodo.7559050 URL:

<https://ojs.publisher.agency/index.php/ISS/issue/view/14/39>
(in Ukrainian)

5. *EU-funded project paves path toward new era of protein sustainability* (2023). URL:

<https://www.proteinreport.org/newswire/eu-funded-project-paves-path-toward-new-era-protein-sustainability>

6. Korsak K.V., Korsak Yu.K. (2024) Time to start solving the crisis-XXI of all humanity. We offer wise technology / Scientific Collection "InterConf". No. 192. March, 2024. Scientific progressive methods and tools: Mater. VI Intern. sc.&pract. conf. (Kishinev, Moldova.March 16-18, 2024). P. 80-88. URL:

<https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/issue/view/16-18.03.2024/202>

Юрій Корсак

Інститут вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ (Україна)

Про відкриття глибинних засад поведінки Homo та їх використання для підвищення стійкості молоді

Анотація. Сучасні події на планеті суперечать твердженню, що Homo є «подвійно розумною істотою». Нове сторіччя відзначено загостренням воєнних конфліктів і невдалими спробами відновити вплив міжнародних угод і законів. У тезах використано досягнення кількох молодих наук для аналізу світових трендів і захисту молоді.

Ключові слова: криза людства, знання Homo про себе, етологія, поведінка Homo, підвищення стійкості молоді

About the discovery of the deep foundations of Homo behavior and their use to increase the resilience of young people

Abstract. Current events on the planet contradict the claim that Homo is a "dual intelligent being (HSS)". The new century was marked by the aggravation of military conflicts and unsuccessful attempts to restore the influence of international agreements and laws. The author of theses uses the achievements of several young scientists to analyze world trends and protect young people.

Keywords: the crisis of humanity, knowledge of Homo about itself, ethology, Homo behavior, increasing the resilience of youth

Для виконання фахових обов'язків автор накопичує необхідну інформацію з аналізу змісту всіх доступних джерел, що стосуються наукового і технологічного прогресу. Найбільше нас цікавить явище консцієнтальної війни як комплексного впливу на психіку, до якого не

готова молодь і всі співгромадяни, знання яких охоплюють війни давнього минулого. Тому обізнаність про характер та особливості цієї війни XXI століття є підстави вважати надто низькою, що й зробило нас порівняно легкою здобиччю для всіх іноземних нападників.

Слово «нападники» стосується не тільки рашистів, а й частково «західних доброзичливців», які за 30 років досягли бажаного в обеззброєнні молоді й незалежної України, в руйнуванні науки і промисловості. Тепер вони концентруються на створенні ментальних відхилень у мисленні українців (найбільш помітний приклад — вимоги у нашому ставленні до ЛГБТ). Деталізація щойно вказаного вимагає чималої статті, а вузькі рамки тез примушують надати читачам лише новітню наукову інформацію, яка може бути корисною для пояснення слабкої опірності пересічних громадян до впливу неправдивої та емоційно забарвленої інформації в усіх сучасних засобах — друкованих виданнях, на радіо, телебаченні та в Інтернеті.

Для цього нам потрібні найновіші наукові досягнення у вивченні законів роботи людського мозку й засад поведінки. В своїх нових повідомленнях науковий Інтернет вказує на перші вагомні докази того що, **артикульоване мовлення виникло для швидкого спілкування, а не для поглибленого мислення.** Ця особливість полегшувала колективне полювання на цінних, але небезпечних звірів. Одночасно «вміле мовлення» набагато полегшило управління думками і поведінкою інших людей. Успішність такої пропаганди спирається на природну віру людей у чудо. Тому чаклуни та екстрасенси мають постійний заробіток «на довірливих».

Для пошуку відповідей щодо справжніх засад поведінки НСЗ та рівня опірності до ментальних атак і деструктивної пропаганди звернемося до відкриттів і досягнень тієї частини психології та споріднених старих і нових природничих наук, які досліджують тему впливів на людину. Нас вона цікавила і ми маємо наукові твори.

На наших очах Інтернет швидко вдосконалюється, тому у запиті по терміну «Психотроніка» вказує багато

тисяч матеріалів, серед яких є й наші попередні публікації. Серед них перше місце віддаємо найбільшій — монографії «Ідея ноопедагогіки — мрія чи основа глобального мега-проекту? (аналіз проблем виховання, навчання й порятунку людей ХХІ ст.)» [1]. Важливу частину змісту цієї книги складають аналізи і використання новітніх досягнень **етології**. Зауважимо, що в англomовних країнах її з певних причин зазвичай називають «еволюційна психологія» ([2] та ін.). Цінність цієї специфічної сфери знань, яку в 2007 р. визнали лідером серед усіх гуманітарних наук, полягає в тому, що вона все точніше відповідає на кардинальне запитання щодо вчинків Ното: коли він діє у переконанні свідомого обмірковування, вважаючи, що використовує головний мозок і нервову систему належним чином, а коли грубо помиляється і, як автомат чи робот, виконує генетичну програму.

Теми наших тез стосується наведений у книзі [1] рис. 1, який був створений на основі багатьох етологічних публікацій. За нашими підрахунками, тривалість усього процесу від початку виділення Хомо з тваринного світу до сучасності аж на 99,5 % складається з повного підпорядкування законам Природи (життя у вказаній на рис. 1 зграйній ієрархії, активний канібалізм, посилення агресивності, відсутність стимулів до розвитку стратегічного мислення і т.д.).

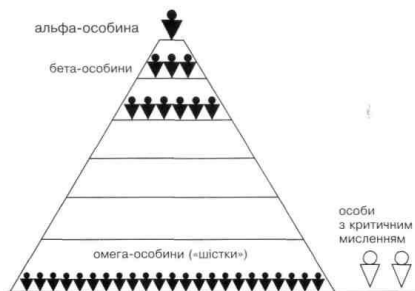

Рис. 1. Схема природної диференціації особин чоловічої статі

Тільки 0,5 % (15-16 тисяч років) припадають на соціальний розвиток через свідому відмову від канібалізму й перехід на гуманістичну парадигму. Та зробимо застереження: і зараз не бракує невеликих ізольованих племен, які цілковито відмовляються від гуманізму. Хорошим прикладом є корінне населення Андаманських островів (<https://culture.wikireading.ru/64565>).

Легко помітити ознаки аж ніяк не гуманно-цивілізованої поведінки у вчинках лідерів малих і великих держав, які страждають на ментальні наслідки дуже відомої серед педагогів «підліткової кризи». Серед найвпливовіших програм поведінки сучасних людей є генетично успадкована і генами керована підліткова стадія, що полягає в активній зміні 80% програм діяльності головного мозку і нервової системи (за винятком управління м'язами і мовленням). Поєднання з т.зв. «процесом професіоналізації» зміна програм робить мозок «частково дисфункціональним», спроможним на ініціацію вчинків, які не розуміють не тільки дорослі, а й сам підліток. Для ознайомлення радимо статтю проф. К. Корсака в антипутінському ростовському виданні RELGA ([3] та ін.).

Упродовж мільйонів років віддалені пращури HSS змагалися за виживання у складі невеликих груп у справжніх «гніздах», зазнаючи не соціалізації, а так званої «**еусоціалізації**», що рухалась до формування «надорганізму» (як у термітнику). Процес не завершився, але устиг створити прірву між «нашими» та «іншими», вдосконалити мовлення і «виховати» перші позитивні риси (як альтруїзм).

У період «гнізд» все формувало ефективне співжиття в групах і постійну ворожнечу з сусідніми групами аж до винищення усіх їх чоловіків. Наслідки: 1) потреба виживання скеровувала всі зміни мозку й тіла кожної особи на стійкість груп; 2) взаємодії всередині групи мали таке ж скерування; 3) неминучість суперництва за всі ресурси формувала агресивність і стимулювала канібалізм; 4) особи-підлітки чоловічої статі спонтанно формують

пірамідальну структуру (рис. 1) з лідерством альфа-самця. Ця «піраміда» пізніше стане армією групи/племені; 5) переможцями стали ті групи, що мали 4-6 % осіб з критичним мисленням – винахідників зброї і радників «вождів». Вся еволюція призвела до того, що головний мозок сучасних чоловіків і генетичні програми поведінки пристосовані до підпорядкування, до обожнювання осіб на альфа-позиціях. Ця риса не зникла у людей і зараз, й цьому є дуже багато підтверджень на Сході, у нас і на Заході.

Для консцієнтальних нападників важливе те, що мозок людини миттєво фіксує і запам'ятовує гостру емоційно-негативну інформацію назавжди. Звідси випливають, як мінімум, два висновки:

I) навіть спростована емоційно насичена неправда назавжди зберігається у пам'яті людей і цим мимоволі продовжує слугувати меті організаторів консцієнтальних атак. Хоч люди й дізнаються правду, але шок від брехні продовжує бажаний для агресорів вплив;

II) у жодної людини немає засобів захисту від організованого підступним ворогом емоційного впливу вказаними та багатьма іншими засобами з арсеналу організаторів консцієнтальної війни.

Закінчуючи тези, хочемо підкреслити гостру необхідність змін акцентів у змісті всієї освіти, адже для психічного і фізичного здоров'я, індивідуального щастя, успіху в усіх видах діяльності й опірності до деструктивної пропаганди важливіше не вивчення напам'ять історії останнього тисячоліття, а етології і нейромолекулярної біології ([1] та ін.). Тоді, як у Фінляндії, узагалі зникне «проблема булінгу», а підлітковий вік перестане назавжди травмувати психіку чималого відсотка осіб чоловічої статі.

Список використаних джерел

1. Корсак К.В., Корсак Ю.К. Ідея ноопедагогіки — мрія чи основа глобального мега-проекту? (аналіз проблем виховання, навчання й порятунку людей ХХІ ст.) / За заг.

ред. проф. Д. І. Дзвінчука. Ів.-Франк.: Тов. "Знання", 2013. 100 с.

2. Rossano M.J. Evolutionary Psychology. The Science of Human Behavior and Evolution. USA, John Wiley & Sons, Inc., 2003. 488+XI p.

3. Корсак К.В. Особенности мозга подростков и персонажей Большой Истории // РЭЛГА. 2014. №10(283), 28 августа. URL:

<http://www.relga.ru/Environ/WebObjects/tgu-www.woa/wa/Main?textid=3978&level1=main&level2=articles>

Владислав Кочин
Олег Гончарук
Харківський національний університет
внутрішніх справ
м. Харків (Україна)

Сучасні тенденції у викладанні англійської мови для майбутніх поліцейських

Анотація. Сучасні тенденції у викладанні англійської мови для майбутніх поліцейських акцентують увагу на практичному використанні мови в різних ситуаціях, з якими вони можуть зіткнутися у своїй професійній діяльності. Основним аспектом відзначається комунікативна компетентність, що зосереджується на розвитку мовленнєвих навичок та дозволяє ефективно взаємодіяти з громадськістю, спілкуватися з міжнародними партнерами та обмінюватися інформацією.

Ключові слова: спілкування, майбутні поліцейські, комунікативна компетентність

English teaching modern trends for future police officers

Abstract. Current trends in teaching English to future police officers focus on the practical use of the language in different situations they may encounter in their professional activities. The main aspect is communicative competence, which focuses on the development of speech skills and allows for effective interaction with the public, communication with international partners, and information exchange.

Keywords: communication, future police officers, communication competence

Однією з сучасних тенденцій у викладанні англійської мови для майбутніх поліцейських є зосередження на специфічній правоохоронній лексиці та сценаріях. Це допомагає підготувати офіцерів до ефективного

спілкування в таких ситуаціях, як проведення арештів, вирішення надзвичайних ситуацій та взаємодія з різними громадами. Крім того, включення рольових вправ та симуляцій може допомогти майбутнім офіцерам практикувати свої мовні навички в реалістичних ситуаціях, з якими вони можуть зіткнутися на роботі. Зрештою, мета полягає в тому, щоб озброїти їх мовними інструментами, необхідними для ефективного та професійного виконання своїх обов'язків.

Англійська мова є важливою мовою для поліцейських, оскільки вона дозволяє їм ефективно спілкуватися в різних ситуаціях, таких як взаємодія з громадськістю, проведення інтерв'ю та написання звітів. Оскільки світ стає все більш взаємопов'язаним, попит на поліцейських, які досконало володіють англійською мовою, зростає. У відповідь на цю тенденцію з'явилося кілька ключових стратегій і підходів до викладання англійської мови майбутнім поліцейським, які набувають все більшої популярності.

Однією з помітних тенденцій є інтеграція реальних життєвих сценаріїв та рольових вправ у курси англійської мови для поліцейських. Імітуючи реалістичні ситуації, з якими поліцейські можуть зіткнутися у своїй повсякденній роботі, наприклад, реагування на екстрені виклики або проведення розслідувань, курсанти можуть практикувати свої мовні навички на практиці та з розумінням. Такий підхід не лише покращує рівень володіння мовою, але й підвищує їхню здатність застосовувати свої мовні навички в реальних ситуаціях. Виявом розуміння вважають інтерпретацію, тобто вміння читача подати своє бачення тексту. Під час читання засвоюються правописні норми, граматичні форми, збагачується лексикон, виробляється мовне чуття, образність мови стає формою ментально образного бачення світу [2].

Ще однією новою тенденцією є використання технологій у викладанні англійської мови для поліцейських. З розвитком цифрових інструментів і платформ поліцейські університету тепер можуть надавати

інтерактивні та цікаві онлайн-ресурси, які допоможуть офіцерам покращити свої навички володіння англійською мовою. Це можуть бути симулятори віртуальної реальності, додатки для вивчення мови та мовні онлайн-курси, розроблені спеціально для працівників правоохоронних органів. Використовуючи технології, поліцейські можуть запропонувати гнучке і доступне навчання англійської мови для задоволення різноманітних потреб своїх курсантів.

На додаток до цих тенденцій, у викладанні англійської мови для поліцейських зростає увага до культурної компетенції. У сучасному мультикультурному суспільстві поліцейські повинні вміти ефективно спілкуватися з людьми різного походження. Тому мовні курси для майбутніх поліцейських зосереджуються не лише на мовних навичках, але й на розвитку навичок міжкультурної комунікації та обізнаності. Це включає вивчення різних культурних норм, звичаїв і цінностей для кращого розуміння та взаємодії з членами суспільства.

Загалом, сучасні тенденції у викладанні англійської мови для майбутніх офіцерів поліції відображають перехід до більш практичних, технологічних та культурно чутливих підходів. Озброюючи поліцейських мовними навичками та культурною компетенцією, необхідними для орієнтації у складному та взаємопов'язаному світі, поліцейські університету можуть краще підготувати їх до викликів, з якими вони можуть зіткнутися у своїй роботі.

Список використаних джерел

1. Психологія людини: Л. С. *Виготський та сучасна наука*: збірник статей за ред. М. В. Папучі. Вип. 2-3. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2020. 419 с.
2. Мачинська Н., Стельмах С. *Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посіб.* Львів: Львівськ. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 180 с.

Тетяна Крутько

Національний університет водного господарства та
природокористування
м. Рівне (Україна)

Особливості функціонування номінативних речень у повідомленнях соціальних мереж

Анотація. Використання у повідомленнях соціальних мереж номінативних речень, які входять в арсенал експресивних засобів синтаксису, є ефективним засобом ущільнення змістового плану повідомлень за одночасної їхньої експресивізації. Номінативні речення – структури, які посилюють прагматику, слугують виразненню, надають повідомленням відтінок розмовного, невимушеного стилю.

Ключові слова: номінативні речення, повідомлення, соціальні мережі

The Functioning of Nominative Sentences in Social Media Posts

Abstract. *Nominative sentences have been proven to be an effective means of fulfilling the expressive function. In social media posts, nominative sentences are employed to enhance the expressiveness of textual messages, compress the utterance, and create a casual, informal, and easy-going tone.*

Keywords: *nominative sentences, posts, social media*

Експресивний синтаксис продовжує привертати увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників. Аналізуються експресивні синтаксичні засоби політичного (М. Вінтонів, Т. Вінтонів, Ю. Мала), мас-медійного (К. Ковальова, Л. Савицька), художнього (З. Коржак), (В. Корольова, Т. Шевченко), епістолярного (З. Батринчук), (М. Теравčević, N. Tomić-Brkuljan), поетичного (О. Межов) дискурсів. Специфіка функціонування експресивних синтаксичних засобів у дискурсі соціальних мереж тільки

починає досліджуватися, що зумовлює актуальність роботи.

У центрі нашої уваги – аналіз функційних особливостей номінативних речень у повідомленнях персональної Facebook сторінки американського актора та бізнесмена Раяна Рейнольдса.

Повідомленням соціальних мереж як текстам малої форми притаманне активне використання засобів, спрямованих на скорочення обсягу без втрати інформаційного наповнення. Компресія – ефективний спосіб концентрації інформації на всіх мовних рівнях, зокрема синтаксичному. Окрім того, що використання компресованих синтаксичних форм забезпечує лаконічність викладу, веде до згорнутості та інформаційної насиченості повідомлення, створюється додаткове емоційно-експресивне забарвлення, враження невимушеності викладу.

Серед компресованих синтаксичних конструкцій, зафіксованих у вибірці, виявляємо високу частотність вживання номінативних речень, ядерний компонент яких виражений субстантивом чи іменним словосполученням: *Maximum Ginger. Killing it. #deadpool Brentwood Duo (1); Three seconds later, he told me I'm going to Hell. True story (1); Character first. #6Underground Netflix (1).*

Інформативно місткі номінативні речення, виражені конкретними іменниками, які несуть найбільше змістове навантаження, ведуть до ущільнення змістового плану повідомлення. Розташовуючись на початку, такі номінативні речення виступають змістовими носіями інформації та виконують називну функцію: *Peter. He is the cornerstone of X-Force. #deadpool2 – tickets at Deadpool.com (1); Newest Mint Mobile customer. Also, owner of the company. To keep things above board, I'll be paying myself \$15 a month. #MintOwner MintMobile.com (1); Brolin. Now with over 80 percent less chin. Get tickets for #Deadpool2 at fandango.com/deadpool-2-200.... Now Playing (1).*

Результати спостереження свідчать, що номінативні речення в ініціальній позиції повідомлення є засобом

семантичного виокремлення назви фільму, імен персонажів, локацій тощо: *Free Guy In theaters July 3rd. #FreeGuy (1); This beast. In IMAX... bring your own seatbelt. #DeadpoolAndWolverine July 26 (1); Wembley Stadium. Like nothing else....(1).*

Номінативні речення з абстрактними іменниками чи якісними прикметниками є емоційно виразнішими і виконують емоційно-оцінну функцію: *True legend. Thank you David Beckham for coming out to play. #deadpool2 (1); National Palace Museum in Taipei. Amazing (1); Home sweet home Wrexham AFC (1).*

Серед зібраного фактичного матеріалу зафіксовані одиничні випадки нанизування номінативних речень, яке слугує створенню мовної експресії, динамізації та увиразненню викладу: *Hockey. Zambonis. Miracles. All the best things happen on ice. Introducing the #MiracleOnIce by Aviation Gin (1); Amazing. Beautiful. Perfect (1).*

Використання синтаксичних засобів стиснення формальної структури повідомлення за одночасного підвищення його виразності, привабливості та оригінальності веде до оптимальної подачі інформації, а як наслідок, створення цікавого інформативно-розважального контенту та креативної самопрезентації власника акаунту.

Список використаних джерел

1. URL:<https://www.facebook.com/VancityReynolds>

Viktor Kultschycki
Andriy Strilchuk
Staatliche Universität
„Kyiver Luftfahrthochschule“
Kyiw (Ukraine)

Lehnwörter im Fußballbereich im Schwedischen

Abstrakt. *Der Artikel befasst sich mit dem Prozess der Entlehnung von Sportbegriffen im Fußballbereich im modernen Schwedischen, die Gründe für die Verwendung von entlehnter Sportterminologie anstelle der schwedischen und die Klassifizierung der Entlehnungen nach dem Zeitraum ihrer Übernahme in die schwedische Sprache.*

Schlüsselwörter: *Entlehnungen, Sportterminologie, Sportjournalismus, Adaptionen, Schwedische Sprache*

Football borrowings in Swedish

Abstract. *The article deals with the process of borrowing sports terms in football in modern Swedish, the reasons for using borrowed sports terminology instead of Swedish, and the classification of borrowings according to the period of their adoption into the Swedish language.*

Keywords: *borrowings, sports terminology, sports journalism, adaptations, Swedish language*

Die Sportterminologie ist eine Kategorie von Begriffen, die als spezielle im Sport im Allgemeinen und im Sportjournalismus im Besonderen verwendete Fachbegriffe charakterisiert werden. Wenn der Grad der Verwendung von thematischer Terminologie gering ist und die Beschreibungen des Themas nicht sehr spezifisch sind, sollte eine solche Terminologie nicht als "Sport" bezeichnet werden.

Zeitungen hatten besonderen Einfluss auf die Sportterminologie, indem sie viele sich auf militärische Operationen oder Theaterproduktionen bezogene Metaphern an den Sportstil anpassten. Es werden Begriffe wie *Forward* (*Stürmer*), *Save* (*Torwart*), *Offside* (*Abseits*), *Rally*

(*Ballwechsel*) verwendet, Wörter, die in anderen Genres der schwedischen Journalistik nicht so gebräuchlich sind.

Das Gleiche gilt für Slangwörter, die speziell für Sportfans spezifisch sind, die einen anderen Stil haben als schwedische Slangwörter in anderen Aktivitäten, auch wenn man nicht auf alle charakteristischen Fachbegriffe achtet.

Die Sportterminologie ist unglaublich weit verbreitet und hat eine viel höhere Leserschaft als bestimmte andere Begriffe. Die Sportterminologie hat einen separaten, ausgeprägten Stil. In den in Zeitungen veröffentlichten Sportüberschriften und Titeln findet sich immer mehr Umgangssprache, da Berichte über Spiele usw. unmittelbar während des Spiels und nicht erst nach einer bestimmten Zeit nach Spielende geschrieben werden. Dementsprechend kann sich die Sportterminologie leicht unterscheiden, je nachdem, auf welchem Kanal sie verwendet wird.

Außerdem kann die im Radio und bei Fernsehesendungen verwendete Terminologie im Vergleich zu anderen Begriffen im schwedischen Zeitungsjournalismus einen anderen Sprachgebrauch haben. Da Sportzeitschriften nicht nur über sporttechnische Terminologie verfügen, die einen eher begrenzten Teil der Sprache ausmacht, spielen Journalisten eine wichtige Rolle bei der Entwicklung der Sportterminologie, indem sie Sportarten, Wettkämpfe und Sportereignissteilnehmer auf unterschiedliche Weise darstellen und unterschiedliche Sprachmittel verwenden, um das Geschehen auf Sportplätzen zu vermitteln.

Sportjournalisten versuchen oft eine künstlerische Farbgebung der Sprache zu erreichen, daher braucht diese Sprachgattung immer Synonyme. Die Normen der Protokolle von Sportartikeln erlauben die Verwendung nur eines begrenzten Vokabulars. Ist dieses Vokabular für einen bestimmten Journalisten begrenzt, versucht er es mit Wörtern ausländischen Ursprungs zu ergänzen. Dementsprechend sind englische Entlehnungen oft stilistisch bestimmt. Obwohl Begriffe aus anderen Genres schwedischer Sachbücher durchaus gebräuchlich sind und denen des Sportjournalismus

ähneln, sind sie nicht genau genug, um solche Terminologie als Sport zu bezeichnen.

Trotz der Tatsache, dass die Sportterminologie Begriffe aus verschiedenen Sportarten enthält, haben englische Lehnwörter Vorrang vor Lehnwörtern aus anderen Sprachen, unabhängig von der einzelnen Sportart.

Es gibt verschiedene Erklärungen dafür, warum englische Lehnwörter am häufigsten verwendet werden, aber die Tatsache, dass Sport ein globales und weit verbreitetes Phänomen bei einem großen Teil der Bevölkerung ist, ist einer der Gründe. Die Tatsache, dass die gängigsten modernen Sportwettkämpfe im 19. Jahrhundert in England entstanden sind, ist ein wichtiger Faktor dafür, dass Entlehnungen im Sport hauptsächlich aus der englischen Sprache stammen.

Sprachbegriffe werden oft als direkte Entlehnungen in die Empfängersprache übernommen. Etablierte Ausdrücke sind Lehnwörter, die in der Empfängersprache schon lange verwendet werden. Dass die Verwendung von Lehnwörtern im Sport häufiger vorkommt als in anderen Bereichen, liegt vor allem daran, dass rein kommunikativ Klarheit herrschen muss. Es trägt auch dazu bei, eine internationale Einheitlichkeit zwischen den Begriffen zu erreichen. Bei den Weltmeisterschaften, den Olympischen Spielen usw. ist es erforderlich, dass Teilnehmer, Organisatoren, Zuschauer und Medien eine gemeinsame sprachliche Basis haben.

Folglich bieten entlehnte Sportbegriffe eine Variabilität, die mit keiner anderen Methode erzeugt oder aus der Terminologie anderer Genres der journalistischen Literatur adaptiert werden kann, da der Bestand an einschlägiger Terminologie im Schwedischen etwas begrenzt ist. Auch verbessern entlehnte Wörter in der Sportterminologie die Genauigkeit der Übertragung von Handlungen, die in Sportspielen stattfinden, und erhöhen die Verständlichkeit der Sportsprache. Ein wichtiger Faktor, warum Sportjournalisten geliehene Wörter verwenden, ist jedoch die Schaffung einer Atmosphäre des Spiels aufgrund der zusätzlichen emotionalen Färbung durch geliehene neue Wörter. Neben anderen Stilmitteln werden englische Lehnwörter verwendet, um ein

Gefühl der Homogenität des Spiels zwischen verschiedenen Sprachumgebungen zu erzeugen.

Im Schwedischen gibt es mehrere lexikalische Entlehnungen aus dem Bereich Fußball, die hauptsächlich durch das Englische und andere Sprachen mit der Entwicklung des Fußballs im 20. Jahrhundert in die Sprache kamen. Hier sind einige davon:

Fotboll – «Fußball». Dieses Wort stammt ursprünglich aus dem Englischen und bedeutet „Fußball“.

Mål – «Tor». Dieses schwedische Wort bedeutet „Ziel“ oder „Tor“ und wird im Fußball verwendet.

Offside – «Abseits». Das Wort stammt direkt aus dem Englischen und bezeichnet die Abseitsposition eines Spielers, wenn er sich beim Zuspiel außerhalb der Spielzone befindet.

Dribbla – «Dribbeln». Dieses Wort kommt aus dem Englischen „dribble“ und bedeutet, den Ball zu führen oder an Gegnern vorbei zu spielen.

Passa – «Passen». Das Wort kommt vom Englischen „pass“ und wird verwendet, wenn ein Spieler den Ball zu einem anderen Mitspieler weitergibt.

Träning – «Training». Dieses schwedische Wort hat lateinische Wurzeln, aber im Fußballkontext bezieht es sich auf die Vorbereitung der Spieler.

Boll – «Ball». Obwohl es ein allgemeines schwedisches Wort für „Ball“ ist, wird es im Fußball auch speziell für den Spielball verwendet. Das englische „ball“ ist mit diesem Begriff verwandt.

Straff – «Strafstoß». Dieses Wort stammt aus dem Englischen „penalty“, obwohl es im Schwedischen auch allgemein für Strafe oder Bußgeld verwendet wird.

Supporter – «Anhänger». Das Wort stammt aus dem Englischen „supporter“ und bezeichnet die Fans eines Fußballteams.

Spela – «Spielen». Obwohl dieses Wort ursprünglich schwedisch ist, wird es auch im Fußballkontext für das Spielen selbst verwendet.

Viele andere Begriffe wie corner (Ecke), assist (Assist), goalkeeper (Torwart) und andere werden ebenfalls aus dem

Englischen entlehnt und im Schwedischen im Fußball verwendet.

Lehnwörter im Fußballbereich sind ein klares Beispiel für die internationale Verbreitung des Sports und den Einfluss der englischen Sprache, insbesondere im Bereich des modernen Fußballs. Diese Wörter haben sich durch die Globalisierung des Fußballs und durch die Dominanz der englischen Sprache im internationalen Sport etabliert. Die überwiegende Zahl der Fußballbegriffe kommt aus dem Englischen, aber auch andere europäische Sprachen, insbesondere Italienisch und Spanisch, haben ihren Einfluss auf das Fußballvokabular ausgeübt.

Quellenverzeichnis

1. Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2011). Massmedier: press, radio och tv i den digitala tidsåldern.
2. Jönsson, Åke (2006). Fotboll: hur världens största sport växte fram. Lund: Historiska media.
3. Svenska Akademiens ordlista över svenska språket (2006). Svenska Akademien.
4. Стрільчук А. І., Кульчицький В. І. Англiцизми у шведській мові: загальний огляд проблеми. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2021. № 19. Том. 1. С. 155-159.
5. Стрільчук А. І., Кульчицький В. І. Англійські запозичення у шведській мові: соціально-історичний аналіз. Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «*Проблеми гуманітарних наук*». Серія «Філологія». 2021. №48. С. 76-85.
6. Das kleine Fußball-ABC – wichtige Fußball-Begriffe einfach erklärt.
<https://www.printplanet.de/wissenswertes/themen/sport/das-kleine-fussball-abc-wichtige-fussball-begriffe-einfach-erklaert?srsId=AfmBOopHGwIOkVujsLuk6w8V9lf88UOZPPJBJ9zpeGMO3iINZuojJ6Hm>

Volodymyr Kuznetsov
Vladislav Shataliuk

*H. S. Skovoroda Institute of Philosophy
of the NAS of Ukraine
Kyiv (Ukraine)*

Functions of Mathematical Languages in Physical Theories

Abstract. *Translation issues are often explored in the context of mutual understanding among members of a multilingual community or between citizens of different nations who speak native languages. Even within a single physical theory, physicists use various languages. This situation is characterized not by translation problems but by the specific functions that these languages serve. A polysystemic approach to reconstructing a physical theory emphasizes these functions.*

Keywords: *Galileo's Mathematics; Mathematical Theories; Polysystemity of Physical Theories; Mathematical Specificity of Physical Theory's Subsystems*

Mathematics, physics, and language

Modern experimental natural science is inconceivable without mathematics. One of the creators of such a science, Galileo Galilei, in a metaphorical form, drew attention to the relationship of mathematics, physics, and language. In the often-quoted fragment, he wrote that “philosophy is written in this grand book, the universe, which stands continually open to our gaze. But the book cannot be understood unless one first learns to comprehend the language and read the letters in which it is composed. It is written in the language of mathematics, and its characters are triangles, circles, and other geometric figures without which it is humanly impossible to understand a single word of it; without these, one wanders about in a dark labyrinth”. Since that time, mathematics and the science that he called philosophy have undergone significant changes. Many languages, like algebraical and topological, have emerged in mathematics, and plenty of particular sciences have formed -

from physics to biology. In each of these sciences, the main role is played by its own constantly developing network of scientific theories.

Considering these circumstances and setting aside science's experimental nature, let us outline the functions of mathematical languages in modern scientific theories, using physical theories as an example.

The reduced vision of language

Modern linguists and philosophers of language distinguish many interdependent parts of any natural or artificial language. In compliance with the aim of this article, we will use a simplified representation of the language. Namely, in the first approximation, we limit ourselves to five parts of the language: alphabet, vocabulary, rules for constructing meaningful sentences, admissible rules of sentence transformation, and texts compiled from sentences. These parts are enough for identifying artificial languages.

Every language has its alphabet. The alphabet of algebra includes names and symbols of structures involved ("ring", "field", etc.) as well their attributes ("closed", "infinite", etc.), operations signs ("+", "--", "/", "*"), numbers (1, 2, 3, ...). The terminological part of vocabulary connects signs with their referents, for instance, compact, conjecture, equation, gradient etc. Examples of rules of construction are axioms of linear space, axioms of Euclid geometry, Peano axioms, etc. Logical inference rules are examples of transformation rules. One considers the deductively ordered system of statements to be a particular mathematical theory which has its own language. One can identify mathematical languages by specific symbols in their alphabet.

Linguistic features of physics

The first linguistic feature of modern physics is its international nature. That means that any problem could be solved by the cooperation of professionals from many countries with different native languages. Typically, all working physicists understand and use scientific English for written and oral communication with colleagues who study the same area of the

physical world. As a consequence, there are no translation difficulties in communication between physicists.

The second feature concerns the establishment of at least partial understanding between physicists who work in various branches of physics (for example, the phenomena of superconductivity and tunnelling). For successful communication, scientists developed a physical *lingua franca*.

In the 18th century, scientists developed the first dialect of a *lingua franca* that was based on the language of classical mechanics. Its creators included Isaac Newton, Leonard Euler, Joseph-Louis Lagrange, and Jean le Rond d'Alembert. Today, there are several dialects of this physical *lingua franca*, including those based on quantum mechanics, relativity, thermodynamics, statistical and complexity theories. These dialects enable researchers from different branches of physics to communicate effectively with one another. This understanding is facilitated by the use of common notations and terminology.

The third linguistic feature of physics relates to the usage of mathematics in physical theories. Each physical theory employs tools and ideas from a variety of common mathematical disciplines—such as arithmetic—and specific ones, for instance, Euclidean geometry in Newtonian celestial mechanics and Riemannian geometry in general relativity. However, physical theories do not utilize such mathematical disciplines in their entirety; instead, the formers use the latter pragmatically with specific purposes. Indeed, physical theories mainly use operational techniques of mathematical disciplines that are taken for granted. Note that professional mathematicians often stress that physicists use mathematics non-rigorously.

Contemporary mathematics is the net of mathematical theories

During the course of school mathematics, we learn arithmetic, Euclid geometry, trigonometry, integral and differential calculus. In university, some of us learn probability theory, linear algebra, analytic geometry, mathematical analysis, group theory, etc. All these theories have specific

language but also use other languages. For instance, Euclid geometry uses not only the language of geometrical figures but also arithmetic. Set theory and category theory is an example of a search for a common language for all mathematical theories-

Polysystemic nature of physical theories

Polysystemic reconstruction (Gabovich and Kuznetsov) presupposes understanding theories as complex systems composed of multiple interconnected subsystems. There are 16 subsystems: *ontic, denominative, linguistic, definitional, model representational, formal model, logistic, nomic, approximative, problematic, operational, procedural, evaluative, heuristic, hypothetical, and connecting*. It may be demonstrated that each subsystem has its own language.

A physicist is necessarily a mathematical multilingual

Contemporary physics has multiple fields of study which are distinguished by the physical theories they develop. Each of these theories uses sets of mathematical theories and so mathematical languages. From the experience of one of the authors (VS), to predict experiment results for the scalar extension of the Standard Model, he should have known the quantum mechanics, QED and QCD to build a model and then be able to work with a special package for Mathematica like FeynRules. The next step is to generate events using MadGraph5 and receive raw data which needs to be analyzed further. He created 5 different programs to transform received data; the problem here is that output files have different formats. During his analysis, he even used AI to transform the data set for future plots, to change particle IDs (special identification numbers) with their related name. So theoretical physicists could use not only operational languages but also ontic language to use recent technological advances.

Pragmatic uses of mathematical theories in physical theories

Theoretical physicists use mathematical theories in a reductant way. For instance, to calculate the velocity of a car, there is no need to account for the spinning of the earth around the sun and its axis or relativistic velocity. Physics theories are

built with the use of different simplifications, like casting aside elements of formulas, which bring less precision to the result. A good example is the use of the Taylor series. Physicists take as many additives as they need for specific precision. So, the application of mathematics in physics is purely pragmatic.

Conclusion

Most who write about physical language consider it a single, inseparable entity. However, physicists work factually in the frame of polysystemic reconstruction of scientific theories, which discloses a multitude of specific languages with special purposes. Examples are ontic, operational mathematical, and program languages needed to apply contemporary informational technologies in theoretical physics.

The authors tried to attract the attention of linguists, language philosophers, and teachers of foreign languages to the unnoticed but principled intricacies of using mathematical languages in physics. Knowledge of these details extends the expert understanding of the peculiarities of language functioning in contemporary scientific cognition.

Ольга Ляліна
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Нова гіпотеза появи Гіппократа та його професійного і світоглядного вчення

Анотація. Використано нові досягнення палеогенетиків в дослідженні поширення в Античну Елладу «степових» генів з південно-західної частини Великого Трипілля і культурного впливу з її східних теренів для нового пояснення феномена розвитку тогочасної медицини і появи видатного практика і теоретика – Гіппократа з його мегавнеском у культуру *Homo*.

Ключові слова: революція в археології, палеогенетика, гени трипільців, пра-Еллада, розквіт медицини, Гіппократ

A new hypothesis of the emergence of Hippocrates and his professional and worldview teaching

Abstract. *New achievements of paleogeneticists were used in the study of the spread of "steppe" genes from the southwestern part of the Great Trypillia to Ancient Hellas and cultural influence from its eastern terrains for a new explanation of the phenomenon of the development of contemporary medicine and the appearance of an outstanding practitioner and theoretician – Hippocrates with his megacontribution to Homo culture.*

Keywords: *revolution in archeology, paleogenetics, genes of Trypillians, proto-Hellada, flourishing of medicine, Hippocrates*

Кілька років тому ми опублікували в конференційній збірці матеріал про славетного «батька медицини» Гіппократа (460–377 рр. до н.е.). Вона спиралася на загальнодоступну тогочасну інформацію та узагальнювала

досвід спілкування зі студентами-медиками, які мріяли хоча б трошки наблизитися в своєму професіоналізмі до провідного реформатора медицини Античної Еллади і автора багатьох важливих творів, з яких, очевидно, збереглася тільки незначна частина. Ми й зараз використовуємо це досягнення славетного елліна (цей термін набагато точніший від нав'язаного римлянами слова «грека»), адже усім відома Клятва Гіппократа є чи не найкращим висловлюванням про мету і характер призначення діяльності кожного професійного захисника здоров'я навіть зараз, коли людство розгублено заглиблюється у ХХІ ст.

Людство швидко зростає кількісно, але набагато швидше збільшується обсяг нових знань, тому з кожним роком зростають труднощі їх опрацювання. Але інколи щастить отримати щось важливе від тих, хто «опрацював». У нашому житті така випадковість сталася у вигляді виступу на засіданні кафедри української та латинської мов д.ф.н. і професора К. Корсака. Він повідомив про частину нових результатів свого великого мультидисциплінарного наукового дослідження з тематики як ноомайбутнього, так і дуже віддаленого минулого, що спиралося на безперервний моніторинг наукових інновацій.

Ми звернули увагу не тільки на стислий виклад К. Корсаком побудованої на новітніх досягненнях археометрії, палеогенетики й інших молодих наук його теорії переходу Ното від канібалізму до первинного гуманізму, а й на вказівку щодо початку відомого усім «грецького культурного чуда», частиною якого ми переконано вважаємо досягнення Гіппократа. К. Корсак повідомив, що прогрес розпочався через певний час після прибуття з українських степів і лісостепів не надто численної групи чоловіків, які майстерно поводитися з одомашненими кіньми, володіли гірничими, ковальськими та іншими важливими вміннями. Схоже, враховуючи подальші події в розвитку еллінської скульптури, вони не розгубили засад майстерності у цій справі, накопичений пращурами.

На наше прохання К. Корсак надав свою нову публікацію на цю цікаву тему [1], а також електронні версії частини використаних ним матеріалів інших авторів [2; 3]. Підвищені спроможності сучасного Інтернету дали нам змогу самотужки збільшити кількість подібної інформації й краще підготуватися до можливого продовження спілкування зі студентами на теми розвитку медицини у минулому.

Розпочали ми власні пошуки з того, що поглянули з висоти супутників на поверхню Землі в районі народження і життя Гіппократа. Виявилось, що його рідний острів Кос зі зручним природним портом відділений від турецького берега материка Азії відстанню п'ять кілометрів, а от до Афін треба перетнути не менше 325 км Егейського моря. Не дивно, що молодий Гіппократ вивчив медицину на великих теренах Анатолії, де тоді існували десятки еллінських міст. Щодо цих просторів тогочасного розселення еллінів К. Корсак вказав новий факт: генетичні дешифрування виявили гени чоловічої гаплогрупи R1a, що походять з трипільських степів [2; 3].

Ми почули й про те, що в Східній Анатолії елліни стикалися з залишками культури Хетської держави. Вона колись прийшла з Великого Трипілья, яке в часи свого тривалого існування технологічно і культурно впливало на значну частину всієї Євразії. З цього ми зробили висновок, що «еллінське чудо» не було ізольованим винаходом невеликого населення півдня Балканського півострова, а логічним розвитком культурного і технологічного багатства, яке плинуло з усіх частин Великого Трипілья. Поява хетів була тільки одним з епізодів цього впливу наших генетичних пращурів, адже ще вагомішим були прибуття шумерів з кіньми, возами і писаною Конституцією на південь Межиріччя, перенесення аріями в північні регіони Персії та Індії всіх трипільських досягнень, нарешті, генетичний і культурний вплив на Мохенджодаро та всю Індську культуру.

Головною заслугою еллінів ми вважаємо ефективний розвиток отриманих великотрипільських первинних знань

і культури, «хмари тегів» (технологічних термінів) і поширення їх у десятки невеликих колоній на берегах не тільки Середземного, а й Чорного морів. Вони не змарнували технологічні й культурні подарунки Великого Трипілля, а вивели їх на ще вищий рівень, що так глибоко вразив і римлян, і населення всієї Західної Європи.

Однак, Еллада стала втрачати свою лідерську позицію не тільки від впливу римської окупації, а й через припинення потоку інновацій з праукраїнських земель. Славетний історик Геродот особисто познайомився з невеликими рештками трипільських досягнень на окупованих вершниками-скіфами українських теренах, але й цього вистачило для справжніх панегіриків на честь досконалості технологій та високоморального землеробського світогляду наших праукраїнських трипільських пращурів.

Ми намагатимемося продовжити дослідження в цьому напрямі для надання студентам нових доказів того, що сучасна гуманістична цивілізація започаткована носіями українських генів не в Елладі, а на 12 тис. років раніше у Східній Анатолії, де розкопки горба Гебеклі-Тепе виявили докази того, що першу на планеті справжню цивілізацію створили саме там [1]. Тільки під тиском ворогів наші пращури і майбутні «європейські фермери» змушені були піти в Трипілля і аж до Атлантики.

Наголосимо на тому, що Геродота слід славити ще й за те, що він був чи не найперший серед тих, хто намагався в ті давні часи словом і ділом боротися з навалою антигуманної «атлантичної цивілізації» (тоді вона ще була маленька і називалася «римською»). Його світогляд і моральний комплекс характерний для землеробів і мирних ремісників, а тому виявився протилежним до західної парадигми, яка в минулому привела до колонізації європейцями мало не всього світу, а в даний момент проголошує найкращими ті університети, що мають найбільші успіхи в розвитку орієнтованих на воєнні цілі досліджень. Не дивно, що розрекламований Захід не був готовий до оборони від пандемії COVID-19.

Список використаних джерел

1. Korsak, K.V. (2022). Neolithic origins of the formation of the Ukrainian archetype and Indo-European culture / *Scientific Collection «InterConf»*, (96): with the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (January 26-28, 2022). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2022. 1206 p., pp. 340-349. URL: <https://www.interconf.top/documents/2022.01.26-28.pdf> (in Ukrainian)
2. Clemente F., Unterlander M., Dolgova O., ... Lao O., Malaspina A.-S., Papageorgiou Chr. The genomic history of the Aegean palatial civilization. 2021, *CELL* 184, 2565-2586. DOI <https://doi.org/10.1016/j.cell.2021.03.039> URL: <https://www.cell.com/action/showPdf?pii=S0092-8674%2821%2900370-6>
3. Иванова О. (2021). Первые цивилизации Европы оказались более генетически однородны, чем предполагали. URL: <https://naked-science.ru/article/history/pervye-tsivilizatsii-evropy-okazalis-bolee-geneticheski-odnorodny-chem-predpolagali>

Лариса Ляшенко
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ (Україна)

Про нові дослідження науковцями Заходу походження і поширення індоєвропейських мов

Анотація. *Розвиток генетичних досліджень і вимірів віку артефактів зумовив революцію у знаннях про Prehistory та появу індоєвропейських мов. Проаналізовано праці науковців Заходу у цій важливій для нас темі, акцентовано причини великих помилок у визначенні ролі носіїв українських генів. Нові факти сприяють успіхам України на «Самітах миру».*

Ключові слова: *Гебеклі-Тепе, історико-археологічна ноореволуція, правда про походження індоєвропейських мов*

About new research by Western scientists on the origin and spread of Indo-European languages

Abstract. *The development of genetic research and measurements of the age of artifacts led to a revolution in knowledge about Prehistory and the emergence of Indo-European languages. The works of Western scientists on this important topic are analyzed, and the reasons for major errors in determining the role of carriers of Ukrainian genes are highlighted. New facts contribute to the success of Ukraine at the "Peace Summits".*

Keywords: *Gebekli-Tepe, historical and archaeological neo-revolution, the truth about the origin of Indo-European languages*

На планеті з 2010 року йде мегареволюція в сфері історико-археологічних знань через появу засобів (ізотопних та кількох інших) для точного датування всіх артефактів і секвенування ДНК та білків їх органічної складової. Наслідком є поява сотень наукових праць з

фактами для створення правдивої Prehistory, що примушує відмовлятися від старих уявлень про походження націй і мов, насамперед — індоєвропейських. Інновації настільки значні, що це привернуло постійну увагу ЗМІ, які з ентузіазмом інформують про кожну важливу колективну наукову статтю в Science чи Nature, використовують в назвах своїх матеріалів неточні оцінки і прикметники. Часто виникають непорозуміння, зумовлені різними значеннями слів в журналістиці, і, наприклад, в археології (там слово «культура» означає не звичне для нас «інтегральне поняття», а сукупність матеріальних знахідок — решток кераміки і знарядь з каменю).

Але «найбільшим негативом» є той незаперечний факт, що не тільки українські археологи ігнорують наслідки розкопок в Східній Туреччині рукотворного горба Гебеклі-Тепе з багатьма рештками дуже складних й утричі старших від пірамід у Гізі «Кільцевих мегалітичних арен (КМА)», що вказані на рис. 1, а й зарубіжні науковці не хочуть «забути» стару єгипетсько-месопотамську історію й погодитись з тим, що наші генетичні пращури 13 500 років тому започаткували у Гебеклі-Тепе першу на планеті пенеппленну цивілізацію, здійснили перехід від канібалізму до гуманізму і для його утвердження винайшли продуктивне сільське господарство.

Рис. 1. Розташування Гебеклі-Тепе на Близькому Сході і структура Кільцевої мегалітичної арени (КМА)

Побудуємо текст тез на аналізі висновків важливої статті великого колективу авторів з багатьох країн, що має назву «Дерева мов із вибіркою предків підтримують гібридну модель походження індоєвропейських мов» [1]. Її поява була наслідком поєднання зусиль понад 80 фахівців-лінгвістів для створення й нового аналізу базової лексики зі 161 індоєвропейської мови, включаючи 52 давні або історичні мови. Головним результатом можна вважати карту-схему на рис. 2 з позначками для пояснення просторового поширення індоєвропейських мов.

Рис. 2. Рух індоєвропейських мов з «вірменської колиски»

Через ігнорування розкопок в Гебеклі-Тепе і подальших подій упродовж тисяч років автори рис. 2 зробили помилки:

1) винахід гуманізму, с/г і початкової частини протоіндоєвропейської мови нашими пращурами стався в інтервалі 14-9 тис. років тому на теренах сучасної Східної Туреччини, а не на «коричневій плямі Вірменського нагір'я»,

2) поширення мов і технологій йшло не від гори Арарат уперек хребтів Кавказу, а дуже повільною експансією на Захід в Європу по придатним для с/г теренах, де «подорожні» вирощували все потрібне для життя;

3) вказана на рис. 2 «українська» зелена плями утворилася через витіснення морською водою наших пращурів на північ з теренів дельт великих рік. Вони не перетинали Кавказ;

4) зарубіжна наука через ототожнення слів «степ» і «дикунство» навіть зараз не згодна спокійно сприймати Трипільську культуру з усіма її феноменальними досягненнями, не кажучи вже про Велике Трипільля з його соціально-технологічними впливами, що сформували індоєвропейський світ, спільність мов і подібність культур;

5) зелена пляма на рис. 2 охоплює ледь третину площі Великого Трипільля, а зелені стріли з плями означають рух технологій і культури, а не траси атак армій пращурів;

6) навіть лідери-генетики світу (як Д. Райх зі США) якось не помічають того, що з Західного Алтаю прийшли у Трипільля не тільки гуманісти з гаплогрупою R1a, а й реальні бандити з гаплогрупою R1b. Запозичивши найвищі технології, вони по північному узбережжю Африки дісталися Іберії, легко винищили фермерів разом з їх гуманізмом і нав'язали жінкам та спільним дітям агресивний «атлантичний архетип». Наступні майже 4 тис. років заповнені війнами, хрестовими походами, інквізицією, спалюванням «відьом», створенням колоній та світовими війнами задля їх перерозподілу. Не дивно, що Захід так мляво підтримує нас в опорі рашистам.

На закінчення вкажемо, що аналогічну в своїх загальних рисах «гібридну модель» походження не тільки родини індоєвропейських мов, але й усієї однойменної культури ми зі своїм науковим керівником д.ф.н., проф. К. Корсаком оприлюднили в органі НАН України «Світогляд» ще в 2017 році [2], а пізніше розвивали в багатьох індивідуальних і колективних публікаціях, що враховували все новіші виміри й дані. Ми першими ввели поняття мирної і безкровної «хмарно-тегової експансії ПІЕМ». Цю ідею радо підтримали українські лінгвістичні спілки, адже вона відтворює правдиву Prehistory.

Список використаних джерел

1. Paul Heggarty, Cormac Anderson, Matthew Scarborough, Benedict King, Remco Bouckaert, [...], Russell D. Gray. Language trees with sampled ancestors support a hybrid model for the origin of Indo-European languages. *Science*, 2023: 381 (6656) DOI: 10.1126/science.abg0818 URL: www.science.org/doi/10.1126/science.abg0818

2. Korsak K.V. & Lyashenko L.M. (2017). The latest explanation of the origin and success of the Indo-European language family // *Svitoglyad – Outlook*. 2017. Issue 8, pp. 210-217. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2017-12-5/svitoglyad-2017-5-05-korsak.pdf> (in Ukrainian)

Людмила Мазуренко
Інститут військово-Морських Сил
Національного університету
«Одеська морська академія»
м. Одеса (Україна)

Особливості формування соціокультурного середовища закладів вищої освіти

Анотація. Метою дослідження є висвітлення особливостей утворення соціокультурного середовища в закладах вищої освіти. Результати проведеного дослідження демонструють, що головними особливостями утворення соціокультурного середовища в закладах вищої освіти є суттєвість характеру, структурованість, ієрархічність та відкритість.

Ключові слова: особистість, соціокультурне середовище, заклади вищої освіти, освітній простір, навчально-виховний процес

Peculiarities of the formation of the sociocultural environment of higher education institutions

Abstract. The purpose of the study is to highlight the peculiarities of the formation of the socio-cultural environment in institutions of higher education. The results of the research show that the main features of the formation of the socio-cultural environment in institutions of higher education are the essential nature, structuredness, hierarchy, and openness.

Keywords: personality, socio-cultural environment, institutions of higher education, educational space, educational process

Завдання створення соціокультурного середовища в закладах вищої освіти є умовою соціального і особистісного розвитку й саморозвитку студентів.

Формування соціокультурного середовища закладів вищої освіти складається з таких складових: гуманітарної частини ЗВО; видавничо-інформаційних центрів;

бібліотек; спортивно-оздоровчих комплексів; навчальних і систематичних літературних виставок; молодіжних центрів; навчальних приміщень; кабінетів; лабораторій; буфетів; студентських гуртожитків; лікувально-оздоровчих центрів; стійкого морально-психологічного клімату в колективі; культури спілкування і міжособистісних стосунків між студентами, викладачами і співробітниками; вільного обміну інформацією; творчої атмосфери; автономності; тісної взаємодії влади, студентів та викладачів; оперативної інформації про діяльність соціальних груп, творчих колективів, центрів дозвілля чи культурного мистецтва тощо.

Формування соціокультурного середовища закладів вищої освіти характеризують такі особливості: – суттєвий характер, тому що, хоча соціокультурне середовище можна відокремити від освітнього-виховного середовища, проте його характер включає деякі структурні елементи; – структурованість, при чому брак хоча би одного з елементів руйнує всю логіку і динаміку формування цього середовища; – відкритість, середовище є досить сприйнятливим до глобальних змін соціокультурної сфери суспільства; – ієрархічність – середовище складається з елементів, які теж є складними підсистемами.

Варто зауважити, що процес формування соціокультурного середовища в закладах вищої освіти є багатовекторним та багатофункціональним. Цей процес має бути спрямованим на створення таких елементів: шанобливого ставлення до інших національних культур та традицій; обов'язковості розуміння способів мислення українців; розуміння цінностей нинішнього українського суспільства; персонального шанобливого ставлення до Батьківщини та почуття необхідності праці для її блага; мотивації щодо усвідомлення належності до української національної ідентичності; шанобливого відношення до навчання майбутньої професії та мотивації бажань оволодіння нею, професійної самореалізації; ціннісного ставлення до самого себе, вироблення критичної самосвідомості та адекватної самооцінки; покращення

знань культури і традицій інших народів; популяризацію знань щодо суті цінностей патріотизму; знання про ціннісний кодекс майбутньої професії; змусити задуматись кожного про своє «Я» як особистість, оцінити власні дії і стосунки; покращувати уміння аналізувати внутрішній світ інших людей та детермінанти їхніх вчинків та стосунків, причини того чи іншого їхнього ставлення до мене; розвивати толерантність та культуру взаємодії і діалогу із представниками інших національностей з урахуванням норм культурного, соціального, морально-етичного і естетичного кодексів поведінки; пропагування результативної діяльності на благо України, що базується на патріотизмі; розвиток здатності до критичного аналізу своїх цінностей, дій та відносин; здібності тих, хто навчається до формування партнерських відносин із іншими людьми на базі адекватної суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Отже, підсумовуючи одержані результати здійсненого нами дослідження, варто підкреслити, що соціокультурне середовище – це універсальна детермінанта розвитку культури особистої творчості, а тому однією із основних функцій індивіда є адаптація до неї. Поняття адаптації в даному випадку означає не просто пасивну адаптацію, а й визнання базових соціальних норм та пріоритетів й активну творчу діяльність у вигляді культурного самовираження.

Завдяки впливу соціокультурного середовища закладу вищої освіти кожен студент постійно розширює сфери життя за допомогою збільшення кількості зв'язків із навколишнім світом. Соціокультурне середовище повинно складатися з якомога більшої кількості аспектів, тому, що тоді кожний студент буде набувати більше інтересів, здібностей та об'єму суб'єктивного досвіду, отриманого завдяки спонтанній взаємодії із закладом освіти, навчанням, сім'єю чи оточенням. Це сприятиме повнішому розкриттю індивідуальних здібностей.

Соціокультурне середовище закладів вищої освіти є простором спільного життя студентів і викладачів,

цінностей, культури, сенсу життя, методів культурної самореалізації, індивідуальних ресурсів тощо, творення якого потребує прикладання чималих зусиль всіма сторонами середовища.

Результати дослідження продемонстрували – ключова ідея розвитку соціокультурного простору закладу вищої освіти полягає у формуванні гуманістичної орієнтації для всебічного саморозвитку та гармонійної самореалізації студентів, включає дослідження, урахування та застосування персоналом закладу під час інноваційної діяльності саме тих факторів, що показали позитивний вплив на динаміку зростання професіоналізму студентів-майбутніх спеціалістів.

Ми визначили, що головними рисами розвитку соціокультурного середовища закладів вищої освіти є суттєвість характеру, відкритість, ієрархічність, структурованість.

Анна Максимова
Дніпровський державний університет
внутрішніх справ
м. Дніпро (Україна)

Американська англійська та світові тенденції розвитку мов

Анотація. Американська англійська в силу колоніального минулого Великобританії та поширення англійської мови по всьому світу, простота англійської граматики та створення інтернету, електронної пошти стало вагомим фактором поширення американської англійської по всьому світу. Американська англійська стала визаною мовою міжнародного спілкування по всьому світу, зокрема, це мова контрактів, дипломатів, міжнародних організацій, мова рятувальних операцій. Будь-яка людина потрапивши у ситуацію невизначеності може вирішити всі життєві негаразди, вільно володіючи американською англійською.

Ключові слова: американські фразеологізми, міжнародна мова, фази становлення

American English and global trends in language development

Abstract. American English due to the colonial past of Great Britain and the spread of the English language around the world, the simplicity of English grammar and the creation of the Internet, e-mail became a significant factor in the spread of American English around the world. American English has become the recognized language of international communication around the world, in particular, it is the language of contracts, diplomats, international organizations, and the language of rescue operations. Any person in a situation of uncertainty can solve all life's troubles by being fluent in American English.

Keywords: American idioms, international language, phases of formation

Глобалізація це загальносвітова тенденція, що охопила весь світ і вплинула на розвиток всіх сфер діяльності людини. Як стверджує Д. Кристал, англійська стала мовою світового спілкування в області бізнес-комунікацій, оскільки ця мова спростила обмін повідомленнями між комунікантами, кількість яких постійно зростає, по всьому світу. Примітно те, що в англомовних країнах у компаніях все більш популярним стає навчання співробітників лінгвістичним особливостям комунікації з іноземними партнерами з метою підвищення ефективності бізнес-контрактів [1, с. 13].

Наявність мови та функціонування держави є взаємозалежними поняттями.

Подібна ситуація у світі актуалізувала потребу використання знайомих мов у процесі міжнародного спілкування. Проте у певний проміжок часу виникла потреба у використанні однієї мови, що була зрозуміла всьому світові з метою спрощення світової торгівлі та ділової комунікації. Міжнародною мовою є мова, яку переважно вивчають у світі як другу іноземну мову. На даний момент офіційними мовами ООН вважається англійська, арабська, іспанська, китайська та французька.

У ХХІ столітті розвиток мови це динамічний процес, що містить історію народу та людства в цілому. Такою мовою на сьогодні стала американська англійська, що зайняла лідируючі позиції у світі. Американська англійська стала мовою глобального спілкування, що й обумовило перехід всієї ділової документації на англійську мову. У ході історичного розвитку виокремилася британська англійська та американська англійська. Американська англійська стала головною рушійною силою під час історичного розвитку, що відбиває цивілізаційний розвиток та зберігає історію людства протягом ХХ та ХХІ століття, що привертає увагу філологів з усього світу та актуалізує потребу дослідження американської англійської.

Світові тенденції розвитку англійської мови у глобалізованому світі вивчали Кристал Д. (взаємозв'язку мови та інтернету), Д. Граддол (майбутнє англійської

мови), Дж. Дженкінс (світова англійська), М. Санду (англійська мова як міжнародна).

Серед вітчизняних науковців американські фразеологізми досліджували Ю. Зацний, К. Савчук [3]. Проте усі вищенаведені дослідження не приділяли достатньо уваги дослідженню еволюції фразеологізмів англійської мови. Під час дослідження був використаний компаративний метод (порівняння британської англійської з американською англійською), дедуктивний метод (при вивченні причин лідерства американської англійської), індукція (при описі міжнародних мов). Метою даного дослідження вивчення особливостей глобалізації у загальному цивілізаційному розвитку американців

Американська англійська розвивається у досить специфічний час. З одного боку наприкінці ХХ століття визначилося чітке лідерство американської англійської та як результат стала мовою світової спільноти. Американська англійська визнана офіційною діловою мовою (мовою контрактів, угод).

Історичні процеси світового розвитку країн можна охарактеризувати як секуляризацію: виокремлення державних меж, мов, формуванні національної ідентичності та напрямів цивілізаційного розвитку, наслідком чого створено багато країн, мов. Процес секуляризації країн триває й сьогодні і виділення якоїсь окремої країни передбачає наявність її мови. Цей процес національної ідентифікації та пошуку й досі триває на євразійському континенті, що обумовлює поглиблене вивчення культури та традицій народів.

В історії світової глобалізації ми пропонуємо виділити чотири етапи бурхливого розвитку американської англійської мови:

1) 1917-1945 рр. перша хвиля міграції, що обумовлено війнами, революціями. Люди з європейського континенту рятувалися до США у пошуках мирного безпечного життя, де навіть можуть мати перспективне майбутнє та можливість збагатитися.

2) 1960-1990 рр. розвиток космічної галузі, медичної та науково-технічна революція спричинили вживання слів, що ввійшли у вжиток американської англійської та у всьому глобалізованому світі.

3) 2000-2010 рр. загальносвітова хвиля боротьби з тероризмом та поява мобільних телефонів спричинили появу мобільних нових слів у світовому просторі так в американській англійській.

4) 2010- сьогодення рр. глобалізація обумовила появу нових гаджетів, девайсів, соціальних мереж, що обумовило нову хвилю розвитку американської англійської та глобалізації.

На даний момент на нашій планеті функціонує майже 2700 мов із понад 7168 діалектів. Більше половини населення світу використовує лише 23 мови. За версією Ethnologue виділяються 152 мовні родини. Найлегшими мовами у світі для вивчення вважаються англійська, німецька, французька, італійська [2, р. 285].

Підсумовуючи вищенаведене, в отриманні статусу мови міжнародного спілкування важливу роль відіграє економіка цієї країни, її сформовані демократичні цінності та вплив політичної еліти на врегулювання конфліктів у світі. Водночас країна, що претендує на ствердження власної мови як міжнародної, має бути технологічно розвиненою, що забезпечувало б лідерські позиції у світі та перевагу над іншими країнами. На нашу думку, для встановлення власної мови як мови міжнародного спілкування дана країна на між Необхідність існування глобальної мови обумовлено тим, що національна ідентифікація, мова сприяють самовираженню нації та її культурі, але водночас ускладнюють процес комунікації. самоа глобалізація передбачає спрощення процесу комунікації та запровадження однієї глобальної мови, яка була б зрозумілою, доступною у вивченні та визнана у всьому світі і такою мовою стала американська англійська. Передумовами поширення американської англійської як глобальної мови є поширення британської англійської у колоніях протягом XIX-XX ст.

Отже, підсумовуючи вищенаведене, на політичному, економічному та культурному рівні створено передумови для запровадження американської англійської як глобальної мови.

Список використаних джерел

1. Crystal D. *English as a Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 329 p.
2. Elder C., Davies A. Assessing English as a lingua franca. *Annual Review of Applied Linguistics*. 2006. № 26. pp. 282–304.

Віталій Мельник
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Сутність поняття інформаційно-цифрова компетентність майбутніх фахових бакалаврів філологічних спеціальностей

Анотація. Обґрунтовано необхідність набуття інформаційно-цифрової компетентності майбутніми філологами у фаховій передвищій освіті. Визначено, що компетентність має охоплювати навички, знання та вміння, які забезпечують достатньо ефективне застосування інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій для вирішення комунікативних і професійних завдань. Проведено науковий аналіз різних позицій учених, щодо визначення поняття «інформаційно-цифрова компетентність». Запропоноване власне визначення інформаційно-цифрової компетентності майбутніх філологів у фаховій передвищій освіті. Визначено основні компоненти інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахових бакалаврів філологічних спеціальностей.

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, цифровізація, майбутні фахові бакалаври філологічних спеціальностей

The concept of information and digital competencies for future professional bachelors of philological specialties

Abstract. The necessity of acquiring information and digital competence by future philologists in professional pre-higher education is substantiated. It is determined that the competence should include skills, knowledge, and abilities that ensure sufficiently effective use of information, communication, and digital technologies to solve communicative and professional tasks. A scientific analysis of

various positions of scientists on the definition of the concept of “information and digital competence” is carried out. The author's own definition of information and digital competence of future philologists in professional pre-higher education is proposed. The main components of the information and digital competence of future professional bachelors of philological specialties are determined.

Keywords: *information and digital competence, digitalization, future professional bachelors of philological specialties*

Широке впровадження сучасних інформаційно-цифрових технологій у всі без винятку сфери людського життя та діяльності, а також діджиталізація освітньої галузі висувають новітні вимоги щодо підготовки майбутніх фахових бакалаврів-філологів. У наш час професійна освіта, що є важливою складовою частиною соціуму та безпосередньо залежить від процесів, які в ньому відбуваються, має оперативно реагувати на такі зміни. Стан загального розвитку професійної філологічної освіти визначає освітні цифрові технології як ефективний інструмент, що сприяє якості підготовки майбутніх фахових бакалаврів-філологів для виконання ними різноманітних професійних завдань у гуманітарній сфері.

На переконання Р. Гуревича цифровізація освітньої галузі є потужною тенденцією в аспекті модернізації та реформування освітнього глобального середовища» [1, с. 29].

Саме в умовах цифровізації освіти, інноваційне навчання з використанням інформаційно-цифрових технологій стає основною вимогою часу.

Набуття інформаційно-цифрової компетентності майбутніми фаховими бакалаврами філологічних спеціальностей передбачає досить впевнене, критичне та безпечне застосування спеціальних технологій інформаційного суспільства (з англійської IST – information society technologies) для навчання, роботи, дозвілля, а

також для спілкування. Інформаційно-цифрова компетентність в себе включає головні навички застосування ІСТ, а саме: використання спеціальних цифрових пристроїв для одержання, зберігання, оцінки, виготовлення, представлення, обміну інформацією та спілкування, а також для безпосередньої участі у мережі Інтернет та соціальних мережах [2].

Так само як і інші ключові компетентності майбутніх фахових бакалаврів філологічних спеціальностей, інформаційно-цифрова компетентність в наукових колах не має одного єдиного визначення, тому що вимагає постійного дослідження та оновлення.

Відповідно до Концепції розвитку цифрових компетентностей, під інформаційно-цифровою компетентністю розуміють досить динамічне поєднання умінь, знань, навичок, поглядів, способів мислення, інших якостей особистості в галузі цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій, що визначають спроможність певної особи успішно соціалізуватися, здійснювати власну професійну та навчальну діяльність із застосуванням подібних технологій [3].

О. Сисоєва та К. Гринчишина вважають, що під інформаційно-цифровою компетентністю слід розуміти «здатність використовувати та розуміти інформацію у різноманітних форматах від комп'ютерних мережевих джерел, а також навички розшифровки мультимедійних звуків, образів та текстової інформації» [4, с. 356–358].

Т. Цегельник та Г. Захарова визначають дефініцію «інформаційно-цифрова компетентність» як множину знань, умінь та навичок, потрібних для ефективного застосування комунікаційних та інформаційних технологій для досягнення професійних, особистих і соціальних цілей в інформаційному сучасному суспільстві. Ця компетентність в себе включає усвідомлення природи інформації, деяке уміння ефективно здійснювати її пошук, обробляти, оцінювати, створювати та спілкуватися з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій, мати досить інноваційне мислення [5, с. 32].

У зарубіжних системах освіти в межах поняття «інформаційно-цифрової компетентності» визначають такі її різновиди: цифрова грамотність, технологічна грамотність, інформаційна грамотність; інформаційно-комунікаційно-технологічні навички; інформаційно-технологічна компетенція; інформаційно-комунікаційна компетенція; електронна компетенція та ін. [6, с. 12].

Узагальнюючи окресленні визначення, доходимо висновку, що під інформаційно-цифровою компетентністю майбутніх фахових бакалаврів філологічних спеціальностей слід розуміти інтегровану систему знань та навичок, що забезпечує спроможність майбутнього фахівця ефективно застосовувати цифрові та інформаційно-комунікаційні технології у власній діяльності професійній, повсякденній комунікації та навчанні.

О. Наливайко було виділено такі компоненти інформаційно-цифрової компетентності майбутніх філологів, як:

– дієвий (спроможність інтерактивно використовувати символіку, мову, тексти у цифровому просторі; здатність застосовувати знання під час роботи у цифровому просторі; здатність використовувати цифрові та інтерактивні технології в особистому та професійному житті);

– знаннєвий (знати основи відповідальності та безпеки під час взаємодії у цифровому просторі; можливості функціональні цифрових технологій; знання щодо цифрового контенту; особливості потоків інформаційних у власній галузі) [7, с. 131].

Таким чином, інформаційно-цифрова компетентність охоплює навички обробки, пошуку, обміну, а також створення інформації в цифровому середовищі, а також безпечне використання цифрових інструментів та онлайн-комунікацію.

Список використаних джерел

1. Гуревич Р., Кадемія М., Опушко Н., Ільніцька Т., Плахотнюк Г. Роль цифрових технологій навчання в епоху

цивілізаційних змін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 62. С. 28-38.

2. Huertas-Abril C. A. Implementation of Cooperative Learning Strategies to Create 3D-Videos in EFL Teacher Training. In L. Makewa (Ed.), *Theoretica and Practical Approaches to Innovation in Higher Education*. Hershey, PA: IGI Global. 2020. P. 17-41.

3. Концепція розвитку цифрових компетентностей. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#n13>

4. Сисоєва О.А., Гринчишина К.А. Формування цифрової інформаційної компетентності у майбутніх вчителів технологій засобами мультимедіа. *Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти: збірник наукових праць*. Вінниця, 2010. Вип. 7. С. 356–358.

5. Цегельник Т., Захарова Г. Потенціал застосування цифрових технологій в освітньому середовищі ЗВО при підготовці майбутнього педагога. *Молодь і ринок*. 2024. № 5 (225) травень. С. 30-34.

6. Білоус О.В. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору. Київ: Атіка, 2014. 212 с.

7. Наливайко О. О. Формування інформаційно-цифрової компетентності як результат професійної підготовки студентів класичних університетів. *Педагогічний альманах*. 2018. Вип. 40. С. 129-134.

Світлана Мірошник
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Сучасний сленг іспанської мови

Анотація. У статті розглядаються головні аспекти сучасного сленгу в іспанській мові. Адже сленг – це не лише один з способів та засіб комунікації на певній території та певною категорією людей, сленг – досить розповсюджений напрямок комунікації на кожній території та будь-якою категорією людей, особливо серед молоді.

Ключові слова: сленг, способи утворення сленгу, переклад, жаргон

Modern Spanish Slang

Abstract. The article deals with the main aspects of modern slang in Spanish. After all, slang is not only one of the ways and means of communication in a certain territory and a certain category of people, slang is a fairly common direction of communication in each territory and any category of people, especially among young people.

Keywords: slang, ways of forming slang, translation, jargon

Мова іспанської молоді в другій половині ХХ століття пройшла декілька етапів формування, які вплинули на появу та подальший розвиток окремих специфічних характеристик мови. Формуванню нового світогляду та мови молоді сприяли перші субкультури США та Великобританії (переважно, через музичну культуру). Надалі, відмінні риси молодіжних сленгів ставали яскравішими. Разом з цим виявлялися тенденції розвитку, які пізніше проникали у розмовну мову і досі залишаються у ній.

Сленг - це один з способів включення до колективу та засіб ефективного сприйняття в певній групі людей, оскільки молодь не постійно використовує сленг, а лише в ситуаціях, де розраховує на розуміння. Більшість молодіжного сленгу має грубковату стилістичну позначку, оскільки студенти не свідомо використовують його, наголошуючи, що це відбувається підсвідомо. Іспанська мова, подібно до будь-якої іншої мови світу, ніколи не була однорідною і уніфікованою протягом всього свого існування. Протягом історичного розвитку її система змінювалась і набувала різних форм. Поряд з літературною мовою існувало багато варіантів розмовної мови, які відрізнялися від зафіксованого словникового варіанта (діалекти, розмовна мова, жаргони, аргі, професійні мови соціальних груп). Процеси формування і появи таких відмінностей відбувалися задля задоволення лінгвістичних потреб різних соціальних шарів суспільства. Для задоволення комунікативних потреб і, що не менш важливо для молоді, для кодифікації спілкування, різні соціальні групи створювали свої власні мовні варіанти. Зокрема, молодіжний сленг є цікавим лінгвістичним явищем. Критерієм його виділення в окремих тип специфічної лексики є не лише вікові показники носіїв, а також просторові, географічні, часові та соціальні фактори.

“У кожного нашого стану все своє особливе - і плаття, і манери, і спосіб життя та навіть мова. Щоб переконатися в цьому, варто лише провести вечір, на якому б випадково зішлись чиновник, військовий, студент, професор та художник. Побачивши себе у такому товаристві, ви можете подумати, що ви присутні при розділенні мов”.

Сленг вважається найбільш вживаною та найбагатшою групою ненормативної лексики, адже “сленг це різновид розмовної мови, яка оцінюється суспільством як неофіційна” Лінгвістами виділяються так звані «загальний сленг», або ж «нове просторіччя». Під даними термінами вони мають на увазі велику групу нестандартних лексико-фразеологічних одиниць, які поповнюються при допомозі соціолектів.

Соціолект – це мова, якою розмовляє певна соціальна група, соціальний прошарок або яка переважає всередині певної субкультури. О. Селіванова справедливо зазначає, що для того, щоб «залишитися незрозумілим для третіх осіб - соціальна мова змінюється, вирази оновлюються, і поступово відображаються в словнику [3]. Існують так звані універсальні соціолекти - соціолекти, які втрачають зашифрованість та ідентичність функція. Вони вживаються не замкнутою групою, а всіма представниками мови середовищ, переслідуючи різні цілі.

Мета утворення сленгів – комунікативно-прагматична.

Існують різні шляхи та способи утворення сленгу, але всі вони зводяться до того, щоб пристосувати слово до нашої дійсності та зробити його придатним для постійного використання. Виділяють такі способи утворення сленгу:

1. Переклад. Дуже часто сленгова лексика утворюється способом перекладу професійного терміна, якщо у мові перекладу немає відповідного поняття з тих чи інших причин.

2. Калька. Цей спосіб освіти включає запозичення. При цьому слово запозичується з його вимовою, написанням та значенням. Дані відповідності відтворюють морфемний склад слова або складові частини словосполучення. Такі запозичення схильні до асиміляції. Кожен звук у запозиченому слові заміщується відповідним звуком мовою відповідно до фонетичних законів.

3. Напівкалька. Часткові запозичення, які складаються зі свого власного матеріалу та частиною з матеріалу іноземного слова. При переході терміну з однієї іноземної мови до іншої асимілюється не лише фонетично, а й граматично.

Проте, не дивлячись на це, часто сленг плутають з жаргоном, хоча ці поняття – досить різні. Для жаргонів характерна більш жорстока соціально-групова направленість. Певна частина такої лексики відношення до особливої термінології, яка доступна лише для розуміння певних людей. Відмінність жаргону від сленгу полягає в

тому, що жаргонізми з'являються в конкретній групі, часто у зв'язку з якимись нововведеннями, розробками. Сленг ж, крім свого словотвори, нерідко черпає свій матеріал із жаргону різних груп суспільства, відбираючи найбільш уживане та популярне. На підставі цього сленг іноді називають загальним жаргоном.

Отже, сленг допомагає молоді підкреслювати їх власну індивідуальність та відійти від прийнятих суспільством стандартів. З одного боку це допомагає бути більш вільними та виражати краще власні емоції. З іншого ж боку, потрібно знати як та де вміти правильно використовувати сленги, оскільки якщо людина не розуміє значення певних сленгових слів – вона як мінімум вас не зрозуміє, а в деяких випадках це може зачепити вашого співрозмовника. Окрім цього, якщо часто вживати сленг то в людини може зменшитись словниковий запас, а також забуватиметься правильне вживання мови.

Основний ряд рис, притаманний сленгу це:

1) використання суфіксів при словотворі: ata – bocata; eta – fumeta; ota – pasota; azas – bocazas;

2) запозичення з інших мов (переважно з англійської): money, friend, cool;

3) скорочення, різні їх типи: mani – manifestacion; depre – depression; peli – pelicula;

4) велика кількість синонімів (всі синоніми нижче позначають слово “друг” або “товариш”): mister, partner, friend, quillo, colega, hamijo, amigo, perrin, paisa et cetera.

Також, популярним серед молоді зараз – сленг в текстових повідомленнях, оскільки так простіше спілкуватись та це економить час.

Нижче я наведу деякі з прикладів текстового сленгу:

1) відсутність букви h: aoga - ahoга, ou – hoу;

2) відсутність розділових знаків або пропусків/графічних наголосів: cmo stas? - cómo estás?; tio – tío;

3) використання букви y замість ll: yamare – llamaré; замість que та c: k tl? - ¿qué tal?; kand – cuando;

4) відсутність голосних у слові: *crvz* – *cerveza*; *bn* – *bien*;

5) вживання чисел або математичних знаків *a1k* – *aunque*; *100pre* – *siempre*;

6) різні аббревіатури: *МК* – *me quieres?*; *tb* – *tambien*;
Мова молоді – одна з найважливіших та водночас складних складових сучасної мовної культури. В даний час походження терміну «сленг» є предметом багатьох обговорень, проте дати точне визначення даному терміну досить важко, оскільки існує безліч наукових думок щодо даної проблематики питання, різні точки зору, які іноді навіть суперечать один одному, різноманітні підходи до вивчення цього феномену.

Головна частина похідних сленгу була утворена від основ мови та досить часто цією основою було переважно англійське слово. Як ми можемо побачити – сленг дуже поширене явище, яке може мати досить багато класифікацій та притаманних їм рис. Сленг існує переважно задля економії часу та, в деяких випадках, грошей. Крім того, за допомогою сленга іноді можна краще висловити свої думки та ідеї. Глобальним ресурсом формування сленгу є література або ж Інтернет. Пропоную переглянути й інші джерела впливу на сленг та його розвиток:

a. інтернет: *net* – інтернет; *jugador* – гравець; *usuario* – користувач комп'ютера, телефону або інших пристроїв;

b. музика: *tube* – поп-музика; *zapada* – домашній концерт; *tabletear* – грати на інструменті

c. кримінальна лексика: *tia* – авторитет; *asega* – поліцейський відділок; *jaula* – ізолятор тощо.

d. територіальний жаргон притаманний жителям різних частин та регіонів Іспанії: Канарські острови – *guagua* (автобус), Мадрид – *quicir* (хочу сказати), *es mas alla* (за три дев'ять земель), сільський сленг – *viejuno* (дуже старий), *ganote* (шия) та інше.

На завершення слід зазначити, що іспанська мова молоді сьогодні перебуває під сильним впливом британського та англійського сленгів, а останнім часом, у

зв'язку з глобалізацією в цілому, основними домінуючими ресурсами для її формування є комп'ютерні технології та Інтернет. В останні роки норми іспанської мови зазнали впливу розмовної мови. Цей вплив проявляється у вживанні лексичних одиниць розмовної мови та жаргону, які, незважаючи на їх негативну конотацію, використовуються на радіо, телебаченні, радіо та в газетах за їхню експресивну силу. ЗМІ спричиняють пасивне засвоєння та поширення сленгових слів, які читачі не вживають у своїй повсякденній мовній практиці.

Дарина Надточій
Анна Щербина
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Особливості та виклики перекладу в юридичній галузі

Анотація. Ця робота присвячена дослідженню перекладацьких аспектів формування юридичної терміносистеми. Юридичний переклад є однією з найбільш складних галузей перекладацької діяльності, що вимагає не лише досконалого знання мов, але й глибокого розуміння правових систем та національних особливостей. Важливою проблемою є багатозначність юридичних термінів, що може призводити до помилок у правових текстах, особливо в умовах відсутності прямих еквівалентів.

Ключові слова: юридичний переклад, юридична термінологія, терміносистема, правові системи, перекладацька діяльність

Specifics and challenges of translation in the legal field

Abstract. This paper is devoted to the study of translation aspects of legal terminology formation. Translation of legal texts is one of the most challenging areas of translation activity, requiring not only a perfect knowledge of languages, but also a deep understanding of legal systems and national peculiarities. An important problem is the ambiguity of legal terms, which can lead to errors in legal texts, especially in the absence of direct equivalents.

Keywords: legal translation, legal terminology, terminology system, legal systems, translation practice

Юридичний переклад є однією з найбільш вимогливих галузей перекладацької діяльності. Він

вимагає не тільки досконалого знання обох мов, але й розуміння правових систем відповідних країн, юридичної термінології та специфічних національних правових норм. Чітко розроблена юридична терміносистема є гарантом точності та зрозумілості правових документів, що є вкрай важливим у міжнародних договорах та законодавчих актах. У цьому контексті перекладач виступає як ключовий посередник між різними правовими культурами, забезпечуючи збереження смислу та запобігаючи правовим непорозумінням.

За словами Г. Дуднік, юридична лексика може бути розділена на дві основні категорії: лексика правознавства та лексика права [1, с. 56]. Перша охоплює наукову лексику юридичних текстів, головним чином термінологію, тоді як друга стосується лексики правової практики, яка є менш теоретичною. Як зазначає А. Стрюкова точки зору лінгвістики, поняття «юридична лексика» включає не тільки терміни, але й інші мовні одиниці, такі як загальноживані слова, професіоналізми, латинізми, аббревіатури та ідіоми [5, с. 21].

Юридичний переклад стосується текстів, що належать до сфери права, і використовується для передачі юридичної інформації між мовними спільнотами. Оскільки право тісно пов'язане з соціально-культурними особливостями країни, переклад юридичних документів є складним завданням. У роботі В. Павлова йдеться про те, що для забезпечення точності юридичних текстів мова перекладу повинна бути чіткою, зрозумілою і достовірною [2, с. 27]. Юридичний переклад охоплює різні види документів, серед яких: закони, договори, юридичні висновки, нотаріальні акти, установчі документи та довіреності.

Юридична лінгвістика досліджує функціонування мови в усіх сферах права. Є. Савченко зазначає, що в англомовній юридичній традиції виділяється окрема складова мови, яка характеризується офіційністю, точністю та високим ступенем стандартизації [3, с. 19]. Юридична

мова різниться залежно від сфери правової практики, що робить її особливо важливою для перекладачів.

Одна з головних проблем перекладу юридичних текстів — багатозначність термінів, коли один термін може мати кілька значень у різних правових системах. Наприклад, англійське слово "claim" може означати як твердження, так і позов чи вимогу, тому перекладач повинен розуміти контекст і правову ситуацію, щоб вибрати правильний варіант перекладу. Додатково, відсутність прямих еквівалентів деяких термінів у мові перекладу може призвести до непорозумінь. Наприклад, термін "Attorney General" у Великобританії означає Генерального прокурора, тоді як у США — це Міністр юстиції [4, с. 72].

Таким чином, формування юридичної терміносистеми в перекладацькому аспекті є важливою частиною сучасної правової комунікації. Перекладачі повинні не тільки досконало володіти лінгвістичними знаннями, але й бути знайомими з правовими системами обох країн для забезпечення точного й адекватного перекладу.

Список використаних джерел

1. Дуднік Г. С., Оришич Д. Проблеми перекладу юридичної лексики й термінології. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 43 (5), 2019. 56-58 с.
2. Павлов В. О. Особливості функціонування та перекладу юридичної термінології в англійській мові. Часопис Київського університету права з. Київ, 2023. С. 25-29.
3. Савченко, Є. О. *Перекладацький аспект англійських юридичних текстів*. MS thesis. Сумський державний університет, 2021. 62 с.
4. Снігур С. Юридичні терміни як перекладознавча проблема. *Вісник – Львів N 490*. 2003. 75 с.
5. Стрюкова А. К. Особливості юридичної лексики й фразеології англійської мови та проблеми перекладу (на матеріалі спеціальної літератури), 2021. 78 с.

Владислав Ольховик

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів (Україна)

**Ефективність моделі реалізації медіаосвіти
засобами інтерактивних технологій майбутніми
учителями іноземних мов**

Анотація. Дослідження впровадження медіаосвіти засобами інтерактивних технологій для підготовки майбутніх учителів іноземних мов постає актуальною науковою проблемою відповідно до вимог сучасного цифрового суспільства. До основних чинників ефективної моделі реалізації медіаосвіти потрібно віднести швидкий розвиток інтерактивних технологій, а отже необхідність адаптації вчителів до роботи з медіаресурсами, та дослідження важливості використання інтерактивних технологій (як-от: інтерактивні платформи, блоги, відео-чати, інші мультимедійні ресурси) для ефективного засвоєння та критичного оцінювання медіаресурсів для подальшого використання у навчальному процесі.

Ключові слова: медіаосвіта, майбутні учителі іноземної мови, інтерактивні технології, професійна освіта

***Effectiveness of the Model for Implementing Media
Education using Interactive Technologies
for Future Foreign Language Teacher***

Abstract. The study of implementing media education through interactive technologies for the preparation of future foreign language teachers is an important scientific issue in line with the requirements of modern digital society. Key factors of an effective model for media education implementation include the rapid development of interactive technologies, necessitating teachers' adaptation to media resources, and research into the importance of using

interactive technologies (such as interactive platforms, blogs, video chats, and other multimedia resources) for the effective acquisition and critical evaluation of media resources for further application in the educational process.

Keywords: *media education, future foreign language teachers, interactive technologies, professional education*

Актуальність запропонованої теми дослідження пов'язана з двома основними чинниками. По-перше, сьогодні в західній та вітчизняній освіті активно впроваджується медіаосвіта засобами інтерактивних технологій, що особливо важливо для навчальних програм майбутніх учителів, зокрема майбутніх учителів іноземних мов. Це відсвітлює сучасні освітні вимоги і швидкий розвиток цифрових інструментів. По-друге, сьогодні вміння працювати з медіаресурсми, критично оцінювати інформацію та використовувати інтерактивні методи навчання є необхідними навичками для тих учителів «нової генерації», що прагнуть адаптуватися до вимог цифрового суспільства та ефективно взаємодіяти з учнями. Іноземні мови в цьому аспекті займають особливе місце, оскільки цифрові технології відкривають доступ до аутентичних матеріалів, покращують залучення студентів і сприяють розвитку мовленнєвих навичок засобами інтерактивних платформ (як-от: чат-боти, інтерактивні відео, віртуальні класи, мультимедійні ресурси).

Ефективні моделі реалізації медіаосвіти досить активно вивчаються як в європейській, так і світовій освітніх системах, де вже впроваджено численні моделі медіаосвіти з інтерактивними технологіями. Так, у роботах К.Джонсона і П.Картера [4] демонструється ефективність інтерактивних медіаінструментів для викладання іноземних мов і активного залучення студентів до освітнього процесу. Українські вчені Павленко Л., Сидоренко В. [3], Гончаренко Ю., Миронова І. [1], аналізуючи стан сучасної медіаосвіти для розвитку майбутніх учителів іноземних мов, акцентують увагу на

обмеженості вітчизняної освіти базовими навичками використання ІКТ, тоді як комплексні моделі, що інтегрують медіаграмотність та інтерактивні технології потребують подальших практичних досліджень. Дослідники Т.Нгуен і Е.Браун [6] вивчають інтерактивні платформи як ефективні моделі реалізації медіаосвіти для розвитку майбутніх учителів іноземних мов. Окремо можна виділити дослідження підходів використання технологій доповненої реальності та гейміфікації [7], цифрових платформ і віртуальних лабораторій [5], що дозволить магістрантам поєднати фахові навички з навичками вивчення іноземних мов і новітні технології.

Ефективність моделі реалізації медіаосвіти засобами інтерактивних технологій активно вивчається як західними, так і вітчизняними дослідниками протягом останнього десятиліття. Такі західні вчені, як К.Джонсон і П.Картер акцентують увагу на можливостях застосування динамічних методів завдяки інтерактивним медіаінструментам, що дозволяє вчителям іноземних мов мотивувати студентів не просто до вивчення іноземної мови, але до вищого рівня ефективності цього процесу [4, с.47].

Інтерактивні технології максимально покращують ефективність впровадження медіаосвіти в навчальний процес, зокрема, дозволяють спроектувати середовище, де майбутні вчителі іноземних мов можуть навчитись ефективно використовувати медіаінструменти для залучення учнів [3, с.115]. Останнє дозволяє підвищити професійну ефективність вчителя.

Таким чином, інтерактивні технології, зокрема інтерактивні медіаплатформи, блоги, відео-чати, підвищують здатність майбутніх учителів іноземних мов критично оцінювати і використовувати медіаресурси [6, с.83], при цьому ефективність реалізації моделі медіаосвіти стає максимально продуктивною. Використання мультимедійних ресурсів підвищує залученість студентів до навчального процесу, проте важливим залишається необхідність вдосконалити комплексні підходи до

інтеграції медіаосвіти та інтерактивних технологій до освітнього середовища, що безпосередньо буде сприяти професійному зростанню майбутніх учителів.

Список використаних джерел

1. Гончаренко Ю., Миронова І. (2020). Медіакомпетентність у контексті підготовки вчителів іноземних мов. *Медіаосвітній вісник*, 7(1), 80-94.
2. Коваленко А., Соколов О. (2023). Використання інтерактивних технологій для медіаосвіти майбутніх педагогів. *Науковий журнал медіаосвіти*, 11(3), 90-104.
3. Павленко Л., Сидоренко В. (2022). Медіаосвіта в підготовці майбутніх вчителів іноземних мов: підходи та технології. *Вісник педагогічних наук*, 9(2), 112-124.
4. Johnson K., Carter P. (2021). Evaluating interactive media education for language teachers. *Journal of Media and Language Education*, 15(3), 45-60.
5. Li J., White A. (2022). The impact of digital media on language teaching competence. *Journal of Digital Education*, 14(2), 102-115.
6. Nguyen T., Brown E. (2020). The role of interactive platforms in media literacy for language educators. *International Journal of Language Teaching and Learning*, 22(1), 75-89.
7. Smith R., Garcia L. (2021). Interactive media education models for enhancing language teaching skills. *Educational Technology Research Journal*, 18(4), 55-69.

Сеймур Османов

Харківський національний університет
внутрішніх справ
м. Харків (Україна)

Деякі проблеми тривожності під час вивчення другої іноземної мови

Анотація. У цій роботі розглядається феномен тривожності як складного емоційного бар'єра, який впливає на успішність навчання в сфері вивчення другої іноземної мови та методів і стратегії для її подолання.

Ключові слова: тривога, зниження тривожності, страх перед іноземними мовами

Some Problems of Anxiety when Learning a Second Foreign Language

Abstract. This paper deals with the phenomenon of anxiety as a complex emotional barrier that affects the success of learning a second foreign language and methods and strategies for overcoming it.

Keywords: anxiety, reducing anxiety, foreign language anxiety

Протягом багатьох років науковці розглядали питання про те, чи може вивчення іноземної мови провокувати тривожність. Вони обговорювали захисну позицію, яку більшість методів викладання мови нав'язують учням, і прийшли до висновку, що вивчення мови саме по собі є глибоко тривожним психологічним процесом. Традиційне викладання, що дотримується жорстких і формальних підходів до навчання, може посилювати тривогу і стрес учнів. Крім того, мовна тривожність може бути зумовлена внутрішніми мотивами, які походять зсередини людини, та зовнішніми мотивами, які виникають із зовнішнього середовища. На психологічний стан, а також моральну мотивацію того, хто навчається, впливає викладач, тобто які професіональні здібності він має у своїй сфері, як він пояснює основи мови

й оцінює вміння своїх студентів. Страх перед іноземною мовою часто проявляється в ситуаціях тестування.

Тривога при вивченні англійської мови як другої є складним емоційним бар'єром, який може суттєво вплинути на успішність навчання. Вона може спонукати страх зробити помилку, невпевненість у власних знаннях, сором'язливість під час розмови або сприйняття негативної оцінки від інших. Зазвичай це заважає прогресу у вивченні мови, оскільки учні стають менш активними в класі, уникають розмов і практики, що, у свою чергу, уповільнює їхнє навчання. Мовна тривожність - це центральний емоційний конструкт, який має суттєвий вплив на вивчення другої іноземної мови.

Стратегії для її подолання можуть включати наступне: брати участь у заняттях з позитивним настроєм; активно долати труднощі; дистанціюватися від неприємностей; заздалегідь готуватися до розмови англійською мовою; докладати більше зусиль, щоб витримати свою тривогу; звертатися за допомогою; намагатися подолати труднощі; спробувати вирішити проблему конструктивно та інше.

Дуже важливо створити позитивне навчальне середовище, де учні не бояться помилок. Викладачі повинні відігравати важливу роль у зниженні тривожності у своїх учнів, створюючи привабливу, теплу атмосферу в класі та підвищуючи мотивацію учнів у вивченні англійської мови. Вони повинні допомогти своїм учням впоратися з негативним ставленням і неприємними почуттями щодо вивчення англійської мови. Крім того, вони повинні зміцнювати впевненість студентів у собі, використовуючи позитивне підкріплення та заохочення.

Список використаних джерел

1. Casado, M. A., & Dereshiwsky, M. I. (2001). Foreign language anxiety of university students. *College Student Journal*, 35(4).

2. Gardner R., MacIntyre P. *A student's contribution to second language learning*. Part II: affect variables, Language Teaching. 1993. № 26.

Олена Пасічна
Анна Капелюшна
Відокремлений структурний підрозділ
«Криворізький фаховий коледж
Державного університету
«Київський авіаційний інститут»
м. Кривий Ріг (Україна)

**Перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат
як головний критерій дотримання
здобувачами освіти академічної доброчесності**

***Анотація.** Дотримання академічної доброчесності передбачає відповідальність здобувачів освіти у процесі написання кваліфікаційних робіт. Головним критерієм якісно виконаного дослідження є високий рівень оригінальності тексту. Перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат за допомогою електронних сервісів дозволяє встановити текстові запозичення й належним чином оцінити роботу.*

***Ключові слова:** кваліфікаційна робота, оригінальність тексту, плагіат, електронні сервіси*

**Checking qualification works for plagiarism
as a main criterion for ensuring academic integrity
among students**

***Abstract.** Adherence to academic integrity implies the responsibility of students in the process of writing qualification works. The main criterion for well-executed research is a high level of originality in the text. Checking qualification works for plagiarism using electronic services allows for the identification of textual borrowings and a proper assessment of the work.*

***Keywords:** qualification work, text originality, plagiarism, electronic services*

Формування академічної культури дослідника є пріоритетним завданням сучасної педагогічної науки в

Україні. Провідні українські вчені зазначають, що академічна доброчесність відображає рівень розвитку культури і суспільних цінностей, а також є визначальним показником якості освіти, результативності професійної підготовки, відображенням ефективності, відповідальності усіх суб'єктів освітнього процесу [3, с. 146].

На важливості дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі наголошують Н. Бойченко, С. Гончаренко, В. Гунчак, І. Пак, А. Сбруєва, О. Семенов, Г. Хоружий та ін.

Нормативним документом, який подає трактування поняття «академічна доброчесність» є Закон України «Про освіту» (стаття 42): «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Згідно із цим Законом порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [1].

Проблема наявності плагіату в роботах здобувачів освіти давно непокоїть педагогічну спільноту. І насамперед це стосується кваліфікаційних робіт. У дослідженні ми спираємося на Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат Національного авіаційного університету [2]. У цьому документі визначено шкалу оцінки роботи залежно від кількісного показника рівня оригінальності твору.

Таблиця 1

**Шкала оцінки залежно від кількісного показника
рівня оригінальності твору**

Для бакалаврських робіт	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
Понад 75%	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням. Передається на розгляд Експертної ради
Від 55 % до 75%	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів. Передається на розгляд Експертної ради, яка визначає необхідність повторної перевірки
Від 35 % до 55%	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
Менше 35%	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається

Задля виявлення плагіату в кваліфікаційних роботах можна використати низку електронних сервісів, з-поміж яких є як платні, так і безкоштовні. Ми проаналізували такі сервіси: UNICHECK; Candy Content; <https://www.plag.com.ua/>; <https://skandy.co/ua/>; <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat/>; <https://www.plagium.com/>; <https://www.duplichecker.com/>; <https://plagiarismdetector.net/>; <http://plagiarisma.net/>; <https://plagiarismcheck.org/>; <https://www.plagtracker.com/>

Проведений аналіз щодо доступності сервісів та зручності роботи з ними дав змогу рекомендувати саме Candy Content. Її перевагами є такі: автоматично поповнюється ліміт друкованих знаків для перевірки, перевірка тексту можлива в будь-якому форматі, виокремлює фрагмент твору з текстовим запозиченням, подає аналітичний огляд виявленого плагіату із конкретних праць.

Контроль над роботами студентів відбувається так: здобувачі освіти надсилають свої роботи на перевірку на плагіат викладачу. Робота може підтримувати файли в таких форматах, як: doc, docx, rtf, txt, odt, ppt, pptx, html, pdf, pages, gdoc. У процесі підготовки файлу роботи не можна користуватися методами, які роблять обхід на перевірку плагіату. Зокрема, заборонено виконувати такі дії:

- робити заміну текстових символів на зображення, які схожі;
- замінювати окремі букви алфавіту на інші;
- вставляти додаткові текстові символи, які візуально не видимі.

Коли виявлено факт намагання обходу програми під час перевірки роботи на плагіат, то такій роботі дають негативну оцінку, про що вказують у відповідному протоколі. Потім цю роботу не приймають до захисту [2].

Отже, перевірка кваліфікаційних робіт на плагіат за допомогою електронних сервісів дозволяє встановити рівень оригінальності твору за показником текстових

запозичень та ухвалити рішення щодо допуску роботи до захисту на засіданні Державної екзаменаційної комісії.

Список використаних джерел

1. Закон України Про освіту №2145-VIII від 05.09.2017 зі змінами 2024. URL: https://urst.com.ua/act/pro_osvitu

2. Порядок перевірки академічних та наукових текстів на плагіат Національного авіаційного університету. URL:

<https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/12/poriadok.pdf>

3. Семенов О.М. Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 216 с.

Вікторія Побережна
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

**Методика вивчення німецької мови на базі
навчальної лабораторії плурилінгвальної мовної
підготовки**

Анотація. У сучасному світі глобалізації та інтеграції знання іноземних мов є одним з основних факторів для забезпечення особистісного та професійного розвитку. Вивчення німецької мови, як однієї з найбільш поширених європейських мов, набуває особливої актуальності. Враховуючи зростаючі вимоги до комунікативних та міжкультурних компетенцій, важливу роль у навчанні мовам відіграють інноваційні методики та технології. Однією з таких є методика вивчення німецької мови на базі навчальної лабораторії плурилінгвальної мовної підготовки.

Ключові слова: німецька мова, навчальна лабораторія, плурилінгвізм, мовна підготовка, методика вивчення, міжкультурна комунікація

**Methodology of Learning German Based on the
Plurilingual Language Training Laboratory**

Abstract. In today's world of globalization and integration, knowledge of foreign languages is one of the main factors ensuring personal and professional development. Learning German, as one of the most widely spoken European languages, has become especially relevant. Given the growing demands for communicative and intercultural competencies, innovative methods and technologies play an important role in language education. One such method is learning German based on the plurilingual language training laboratory.

Keywords: German language, training laboratory, plurilingualism, language training, teaching methodology, intercultural communication

Поняття плюрилінгвізму і його значення в мовній освіті

Плюрилінгвізм (від лат. *plur* – багато та *lingua* – мова) – це здатність людини володіти кількома мовами. У контексті освіти плюрилінгвізм передбачає навчання й освоєння декількох мов одночасно, що дозволяє студентам не лише розширювати лінгвістичний горизонти, а й набувати навичок міжкультурної комунікації.

Вивчення мов через плюрилінгвальний підхід базується на інтеграції знань з кількох мов у рамках одного навчального процесу, що сприяє розвитку когнітивних здібностей, підвищенню мовної гнучкості та збагаченню культурної компетентності студентів.

Навчальна лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки: концепція та мета

Навчальна лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки є спеціалізованим освітнім середовищем, де зосереджена інтеграція різних мовних курсів, мовних лабораторій та технологічних засобів, спрямованих на розвиток багатомовних компетенцій студентів. Головною метою такої лабораторії є створення умов для ефективного вивчення декількох мов одночасно через поєднання теоретичних знань, практичних навичок та новітніх технологій.

У лабораторії студенти мають змогу працювати з різними мовами, використовуючи сучасні методи навчання, серед яких: мовні тренажери, інтерактивні курси, відео та аудіо матеріали, програмне забезпечення для автоматизованого оцінювання мовних знань, а також технології віртуальних та доповнених реальностей. Це дозволяє забезпечити комплексний підхід до вивчення мов, зокрема німецької, що сприяє не лише розвитку мовних навичок, а й формуванню критичного мислення, креативності та аналітичних здібностей.

Основні методичні підходи до вивчення німецької мови

Методика вивчення німецької мови на базі навчальної лабораторії плюрилінгвальної мовної

підготовки передбачає використання різноманітних підходів, орієнтованих на досягнення високого рівня мовної компетенції. Серед них варто виділити такі основні методи:

Комунікативний метод. Комунікативний метод є одним з основних підходів у сучасній методиці викладання мов. Його основна мета – сформувати здатність студентів використовувати мову в реальних комунікативних ситуаціях. Використання цього методу в навчальній лабораторії дозволяє створювати імітації реальних мовних ситуацій, таких як бізнес-діалоги, туристичні бесіди, культурні обміни тощо. Це допомагає студентам не лише здобути знання граматики та лексики, а й практично застосувати їх у реальному житті.

Метод навчання через культуру. Німецька мова нерозривно пов'язана з культурою німецькомовних країн. Використання методу навчання через культуру дає змогу студентам краще розуміти контекст мови, її соціокультурні особливості, традиції та норми поведінки. У лабораторії можуть проводитися інтерактивні заняття, що включають аналіз німецьких фільмів, літератури, музики та історичних документів.

Технологічно-інтегративний метод. Завдяки використанню сучасних технологій можна створити інтерактивні мультимедійні навчальні матеріали, які активно залучають студента до процесу навчання. Наприклад, аудіо- та відео матеріали, програми для тестування та зворотного зв'язку, що дозволяють студентам покращувати вимову, слухове сприймання, а також граматичні та лексичні навички. Важливою частиною технологічно-інтегративного методу є використання онлайн-платформ для створення навчальних курсів, що включають елементи гейміфікації.

Змішане навчання. Змішане навчання поєднує традиційні методи викладання з елементами онлайн-навчання. Це дозволяє забезпечити гнучкість навчального процесу та створити можливості для самостійного вивчення студентами матеріалу. Навчальна лабораторія

може використовувати онлайн-платформи, де студенти мають доступ до відеолекцій, тестів, вправ та інших навчальних ресурсів, що допомагає підтримувати мотивацію до навчання.

Переваги та результати методики

Вивчення німецької мови за допомогою плюрилінгвальної лабораторії має низку важливих переваг, як-от:

Розвиток багатомовних компетенцій. Студенти отримують можливість одночасно вивчати кілька мов, що покращує їх здатність до комунікації на міжнародному рівні.

Підвищення мовної гнучкості. Завдяки застосуванню інтегрованих методів, студенти здобувають здатність швидко переходити від однієї мови до іншої, зберігаючи високу якість мовної комунікації.

Покращення когнітивних навичок. Навчання кільком мовам одночасно сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей та творчості.

Практичні навички. Студенти можуть отримати реальний досвід комунікації через участь у симуляціях, що наближує навчання до реальних життєвих ситуацій.

Висновки

Методика вивчення німецької мови на базі навчальної лабораторії плюрилінгвальної мовної підготовки є сучасним і ефективним підходом до мовної освіти. Завдяки інтеграції різних мовних курсів, використанню новітніх технологій і міжкультурного підходу, студенти здобувають не лише мовні, а й соціокультурні та когнітивні навички, що є необхідними для успішної комунікації у багатомовному та глобалізованому світі.

Наталія Попова
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ (Україна)

Методи підготовки філологів-дослідників у галузі іспаністики за освітньо-науковою програмою магістерського ступеня

Анотація. Наукова розвідка присвячена проблематиці поєднання демонстративно-дедуктивних методів навчання з науково-пошуковими в процесі підготовки філологів-дослідників у галузі іспаністики в вищій школі. Проаналізовано ефективність комплексного підходу до навчання в діючій освітньо-науковій магістерській програмі з урахуванням здобутків європейських вчених з питань впровадження результатів наукових досліджень у навчальний процес.

Ключові слова: науково-пошуковий метод, демонстративно-дедуктивний метод, поєднання навчальної та пошуково-дослідної діяльності

Didactical Methods for Philologists-Researchers' Preparation in the Field of Spanish Studies in the Educational and Scientific Master's Programme

Abstract. The research is devoted to the problem of combining demonstrative and deductive teaching methods with scientific research ones in Master's philologist-researchers' training in Spanish studies. The effectiveness of an integrated approach to teaching in the current educational and scientific master's program is analysed, considering the achievements of European scientists in the field of implementation of research results in the educational process.

Keywords: scientific research method, demonstrative and deductive method, combination of educational and research activities

Проблематика підготовки наукових кадрів потребує ретельного планування, починаючи з бакалаврату та магістратури, де здобувачі вищої освіти можуть отримати уявлення про науково-дослідну роботу з метою свідомого підходу до вибору майбутньої професійної діяльності. Актуальність наукової розвідки полягає в необхідності залучення здобувачів вищої освіти до наукових досліджень. Метою дослідження є розробка дієвої методики викладання в магістратурі, яка б поєднувала низку підходів до формування програмних результатів навчання майбутніх філологів-дослідників.

Матеріалом дослідження є контент освітньо-наукової програми «Іспаномовні студії та переклад, англійська мова», розробленої та впровадженої кафедрою романської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Питанню поєднання прикладного та наукового компонентів в освітньому процесі присвячено низку наукових праць, де проаналізовано різні методи, впроваджені в європейських навчальних закладах та оприлюднено результати опитувань як викладачів ВНЗ, так і здобувачів. Зокрема, В. Стаппенбелт проаналізував, яким чином поєднується викладання та проведення наукових досліджень науково-педагогічними працівниками, а також дійшов висновку, що впровадження результатів дослідження в освітній процес є дуже обмеженим [3, с. 120].

Г. Віссер-Ушйтвін, Дж. Дріел, Н. Верлуп та А. Віссер запропонували підходи для поєднання наукової діяльності та викладання, серед яких розробка навчальних матеріалів на основі результатів досліджень, поширення знань про отримані наукові результати, ознайомлення здобувачів з діяльністю дослідника та допомога в проведенні власних наукових розвідок, а також набуття здобувачами досвіду наукової роботи [4, с. 196].

Досить поширеною в дослідницькій літературі є модель підходів до поєднання науки та навчання здобувачами вищої освіти, розроблена М. Хілеєм, де пропонується чотири підходи залучення наукових

здобутків до навчального процесу [2]. Підходи розподілено на дві групи, у першій з яких здобувачі є активними учасниками досліджень, а у другій – отримують знання та уявлення про проведені наукові розвідки. Активні підходи включають залучення здобувачів до проведення досліджень та їхню участь як у експериментальній, так і в аналітичній частині дослідження. Водночас, пасивні підходи передбачають створення програм навчальних дисциплін викладачами з урахуванням результатів проведених досліджень та ознайомлення з ними здобувачів під час навчального процесу.

Відповідно до вимог щодо розробки освітньо-наукових програм науковий складник має складати не менше 36% основних освітніх компонентів, що дає можливість забезпечити як ознайомлення здобувачів із процесом та методологією проведення наукових досліджень, здобутками проведених наукових розвідок, так і залучити їх до активної співпраці з науковими керівниками в проведенні наукових пошуків. Зокрема, до основних навчальних компонентів освітньої програми «Іспаномовні студії та переклад, англійська мова» [1] включено такі дисципліни, як «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», «Лінгвотекстологія та комунікативні практики (іспанська мова)», «Контрастивна лінгвістика та переклад (іспанська й українська мови)», «Теорія англійської мови», які дозволяють за допомогою демонстративно-дедуктивних методів ознайомити здобувачів із науковими дослідженнями в галузі лінгвістики та перекладознавства, так і сформувати комплексне теоретичне підґрунтя для подальшого наукового пошуку, розвинути навички спостереження та аналітичного мислення, навчити працювати з теоретичними та практичними джерелами, детально ознайомити з вимогами до наукової роботи та методами досліджень. Такі обов'язкові освітні компоненти як «Науково-дослідна практика» та «Кваліфікаційна робота магістра» забезпечують здобувачам можливість проведення активної наукової роботи в співпраці з

науковими керівниками. Важливою вимогою програм навчальних дисциплін є формування вміння презентувати результати своєї роботи широкій аудиторії, обґрунтовувати та доводити власні погляди, чому сприяє залучення здобувачів до участі в наукових конференціях та круглих столах.

Отже, проаналізована освітня програма містить комплекс підходів до формування навичок філолога-дослідника під час навчання в магістратурі, поєднуючи демонстративно-дедуктивний метод з комунікативним підходом до засвоєння навчального матеріалу та науково-пошуковий метод, завдяки якому здобувачі беруть активну участь у дослідницькій роботі. Саме прикладний аспект дозволяє здобувачам відчувати себе частиною колективу, який досліджує наукову проблему, у якості активного учасника.

Список використаних джерел

1. Освітньо-наукова програма «Іспаномовні студії та переклад, англійська мова». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://philology.knu.ua/osvitni-prohramy/mahistra-ooop-pnd-den/035-051-ispam-mag/>

2. Healey M. Linking Research and Teaching to Benefit Student Learning. *Journal of geography in Higher Education*. London, 2010. Vol. 20. Issue 2. P. 183-201. <https://doi.org/10.1080/03098260500130387>

2. Stappenbelt, B. (2013). The Effectiveness of the Teaching-Research Nexus in Facilitating Student Learning. *Engineering Education*. London, 2013. Vol. 8. P. 111-121. <https://doi.org/10.11120/ened.2013.00002>

3. Visser-Wijnveen G., Driel J., Van der Rijst R., Verloop N., Visser A. The ideal research-teaching nexus in the eyes of academics: Building profiles. *Higher Education Research & Development*. London, 2010. Vol. 29 (2). P. 195-210. <https://doi.org/10.1080/07294360903532016>

Iryna Powkh

Brest State A.S. Pushkin University

Brest (Belarus)

Domestic Space in the Irish Female Poetry of the Late 20th Century

Abstract. *The article discusses some ways of domestic space representation in the poetry of Eiléan Ni Chuilleanáin, Eavan Boland, Medbh McGuckian and Nuala Ni Dhomhnaill, paying special attention to people and objects as constituent elements of domestic space, domestic space as a picture of its owner's personality and as a background for a mythic story.*

Keywords: *20th-century Irish poetry, female poetry, domestic space*

Female prose and poetry comprise a distinctive and remarkable layer of the literary heritage of any nation. Female voices in literature are traditionally studied in terms of integrity, plurality, interplay, counterpoint, and contrast. Female literature is juxtaposed to that of men and regarded as “a representative instrument speaking for women as an independent group” [5, p. 133]. Our research aims at analysing the ways of domestic space representation in the works of a great generation of female Irish poets (Eiléan Ni Chuilleanáin, Eavan Boland, Medbh McGuckian, and Nuala Ni Dhomhnaill) born in the 1940s – early 1950s and entering the world of literature in the late 1960s – 1980s.

One of the main motifs that manifests itself via spatial distancing in the above authors' poetry is the sense of discontinuity and isolation. Unlike male verse, female poetry mainly reveals the depth of such discontinuity on the level of not public, but private space represented primarily by the domestic realm. Thus, in Eavan Boland's poem *It's a woman's world* domestic space is depicted with the imagery of hearth, flame, bread, soup, children, etc. The temporal juxtaposition of the hearth, which symbolises the present, and history, which stands for the past, is emphasised by alliteration. Similar imagery can

be observed in *Woman in the Kitchen*. The poem describes a housewife engaged in her daily routine, cooking and ironing, washing clothes and doing the dishes. Home atmosphere is comprised here of both visual and auditory images, contrasting the noise of the busy part of the day with the silence and quiet when everything is done. Silence as the absence of sound aligns with the white colour of the board cloth and the sheets. On the other hand, verbs of active motion (move, go and fast, shake) render the hustle and bustle of domestic space [1].

In Eiléan Ni Chuilleanáin's poem *MacMoransbridge* household objects that once belonged to a deceased person arouse the feeling of their former owner's presence, filling and sometimes even cluttering the domestic space as they did when the said person was still alive. The list of belongings mentioned in the poem includes the dressing gown, the ash from the fireplace grate, the desk with the drawers, the silver pot, the rings and pendants, the silk scarves in the wardrobe, etc. In line with the previous example, the poet uses sound imagery (*the whole house creaks*, etc.) to depict domestic space [3].

Medbh MacGuckian's poetry positions domestic space as a symbol of the self, a person's identity. For McGuckian, the house is a purely feminine space reflecting "the inner conflicts of womanhood" [5, p. 136]. In *Gateposts*, the poet fills domestic space not only with a variety of household objects, creating a vivid picture of a rural cottage (thatched roof, chimney, bed-wings, thin-bread farls, etc.), but also with fairies as well as related beliefs and superstitions [2].

A similar turn to mythology, mythic stories and imagery can be observed in Nuala Ni Dhomhnaill's poetry. Thus, a fairy disguised as a visitor comes to a housewife in the *Abduction / Fuadach* poem and takes over the woman, sending her *to the fairy field / i bpáirc an leasa* [4, p. 60], thus marking a transition from the secure domestic to the hostile mythic space. The duality of regarding domestic space as both protective and vulnerable place is rendered in *The Tree / An Crann* using the image of a fairy, who comes to a woman's house and cuts down her tree. Nevertheless, the poem has a positive ending: the tree

grows back again thus illustrating the viability and sustainability of domestic space.

Summing up, the research reveals a wide range of domestic setting peculiarities, specific for each of the above poets. Eavan Boland pays special attention to people and objects – children, clothing, dishes, and electric appliances – as constituent elements of domestic space. Eiléan Ni Chuilleanáin and Medbh MacGuckian regard domestic space as a representation of its owner's personality, while Nuala Ni Dhomhnaill combines a mythic story with modern setting.

References

1. Boland, E. *Selected Poems*. Manchester: Carcanet Press, 1989. 128 p.
2. McGuckian, M. *The Flower Master*. Oxford: Oxford U. P, 1982. 51 p.
3. Ni Chuilleanáin, E. *The Magdalene Sermón*. Dublin: Gallery Books, 1989. 62 p.
4. Ní Dhomhnaill, N. *Selected Poems : Rogha Dánta*. Dublin: New Island Books, 1993. 159 p.
5. Terente, I.P. A Voice of Their Own?: The Role of Women in Contemporary Irish Poetry. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*. 1992. Iss. 5. P. 131– 141.

Yuliia Pryshupa
State University "Kyiv Aviation Institute"
Kyiv (Ukraine)

The Role of Communication Culture in Enhancing Interaction Skills

Abstract. *This study explores how communication culture, which consists of shared values, norms, and practices, supports the development of key communication skills across various social and professional contexts. Through fostering a strong communication culture, understanding can be enhanced, trust can be built, and cross-cultural interactions can be navigated more effectively. The role of communication culture in promoting respectful dialogue is highlighted, and strategies for skill development are provided for diverse environments.*

Keywords: *communication culture, skill, higher education*

In today's world, where humanity's interaction with the environment has reached a critical juncture, cultivating cultural potential is essential for resilience and continuity. This potential reflects the ability of individuals to harness cultural strengths in purposeful sociocultural activities, promoting not only self-awareness but also shared societal values. Deep social transformations in Ukraine are driving significant shifts in people's worldview and cultural life, especially within the higher education sector.

It can be argued that there are certain theoretical prerequisites in science that are aimed at solving this problem. The first group of studies is devoted to the culture and peculiarities of building an interpersonal communicative space of interaction and communication (L. Baranovska, A. Bogush, N. Shvarp). Studies of the second group provide an understanding of the peculiarities and specifics of communicative culture in higher education (E. Luzik, A. Mudryk, V. Safianova, V. Semychenko). These changes are particularly evident as educational priorities evolve, demanding

that students develop critical thinking, cultural competence, and social responsibility as they prepare for both national and global challenges.

In the process of establishing a new cultural and educational trajectory, the renewal of society's cultural foundations is impossible without implementing updated social guidelines that emphasize communication, empathy, and cultural adaptability. Humanistic principles in education contribute to a sustainable, long-term social demand for individuals who embody universal morality, cultural awareness, and spirituality. This need for a revived cultural potential has become more urgent than ever, especially in the context of the ongoing war initiated by Russia, which has profoundly impacted Ukrainian society's fabric and unity.

The conflict has not only resulted in a humanitarian crisis but also sparked a reevaluation of national values and social norms. Higher education institutions, therefore, play a critical role in this transformative process, where adapting curricula to contemporary challenges is essential. For example, foreign language studies are particularly relevant in this context as they promote cultural communication and understanding – a fundamental skill for future professionals in a globalized world. Language education goes beyond linguistic proficiency to focus on cultural communication practices, preparing students to engage with diverse perspectives and respect different cultural contexts.

Foreign language programs in Ukraine's higher education system now incorporate elements of intercultural communication, teaching students to recognize and navigate cultural nuances that affect social interactions. In practical terms, this includes using role-play, simulations, and real-world scenarios in language courses to help students grasp the cultural dimensions of language. Many institutions now encourage partnerships with international organizations or sister universities abroad, giving students direct exposure to cultural exchange and practical communication skills. These efforts contribute to a stronger foundation of communication culture, fostering the ability to bridge cultural gaps – a skill that has

become increasingly essential during times of social and political turmoil.

As the war continues, cultural and artistic initiatives serve as vital expressions of resilience and national identity. Artists, writers, and cultural activists are leveraging their platforms to highlight the realities of conflict, challenge dominant narratives, and promote healing through shared cultural experiences. Language, as a vehicle of culture, is used to convey these experiences to international audiences, bridging divides and building global awareness. Such cultural expressions also play a role in affirming community solidarity and preserving unique cultural identity amid global interest and support.

Moreover, by prioritizing the development of a strong communication culture within language education, higher education system empowers students to become proactive global citizens who can engage in constructive dialogue. This approach not only aids in personal development but also contributes to building a cohesive, tolerant society equipped to address both local and international challenges. In essence, communication culture in language education becomes a foundational element for peacebuilding, civic responsibility, and cross-cultural understanding, reinforcing the resilience and aspirations of the Ukrainian people.

In conclusion, the renewed emphasis on communication culture in foreign language studies within higher education system is a strategic step toward fostering a generation of culturally aware, morally grounded, and globally competent citizens. This holistic approach will not only strengthen Ukraine's position on the international stage but also aid in the country's long-term journey toward cultural revitalization and social unity.

References

1. Gromov, I., Kolomiets, A., Suprun, M., Kolomiets, T. & Hordiienko, Y. Internationalization of Higher Education in Ukraine as an Integral Component of the Globalization Process. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 9 Current Trends in Language*

Development. 2022. 1. 56-61. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.11>.

2. Luzik, E. & Semychenko, V. & Demchenko, Nataliya. (2020). Modern Educational Environment of Higher Education Institutes in Ukraine: Students' View. 10.18372/43137.

3. Красняк, О. & Амонс, С. Соціальні комунікації: особливості їх запровадження в період війни. *Економіка та суспільство*. 2023. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-35>.

Nataliia Pustovit

*Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
Kharkiv (Ukraine)*

Challenges for language learners in digital communication: rethinking media terrorism

Abstract. *The concept of media terrorism in the context of a digital educational environment was introduced. It was pointed out that language learners can be potential targets for recruiters of terrorist groups. The main principles of terrorist ideologies were considered. Alternative solutions against terrorist propaganda were analyzed. Recommendations for language learners on how to resist terrorist attacks were outlined.*

Keywords: *online communication, language learners, media terrorism*

The vast array of digital media that facilitate communication and knowledge sharing among language learners also comes with potential risks. One such threat is media terrorism, which can disrupt the overall educational process unless swift action is taken to identify and mitigate any unlawful activities.

Media terrorism broadly involves the abuse of media and communication processes to undermine a state or society's symbolic system, including cultural norms, forms of communication, customs, etc [1, p. 117]. Media terrorism can be defined as illegitimate violence and its direct and indirect publicity using mass media tools.

Today, the Internet has become the battleground where liberal democracy and conservative radical groups clash. The competition for influence plays out through various online communication tools. For instance, terrorist organizations utilize the Internet to spread motivational and operational content to potential recruits, often urging them to join the global jihad. Moreover, the circle of participants can include a wide range of individuals, from website designers and financiers to

weapons experts, combat veterans and language learners. Since potential recruits primarily receive information about terrorism and terrorist attacks from various digital media, they may start imitating the behavior of members of terrorist groups who leverage media to promote and instill their ideology. The use of digital media facilitates the dissemination of knowledge within terrorist groups, demonstrating the impact of their actions on the public and helping to establish, maintain, coordinate, and expand a network of support. As a result, the media's capability to create identification mechanisms is influenced by how terrorists are portrayed in their broadcasts.

In some cases, terrorist groups and media outlets have a symbiotic relationship. The former are constantly seeking recruits and audience attention, while the latter are looking for dramatic and scandalous stories to boost their ratings. The media plays an important role in global communication, serving as both an instrument of influence in the hands of terrorists and a tool in the fight against global terrorism. The Internet serves as a conduit for radical messages to permeate social structures. It also significantly contributes to the dissemination of some terrorist ideologies. For instance, al-Qaeda was the first terrorist movement to transition from physical space to cyberspace.

Terrorist groups utilize the Internet as a recruiting tool, leveraging information and communication technologies to enhance the effectiveness of message delivery while gathering data about website users. They also operate virtual training camps, run online forums, and disseminate instructions, newsletters, and other propaganda materials. Propaganda serves as a deliberate and strategic presentation or plan aimed at influencing large audiences. It is employed by organizations, groups, and governments to propagate particular interpretations of reality or establish a "new truth". Extremist propaganda is grounded in a specific political agenda.

The rise of media-oriented terrorism has reshaped our understanding of terrorism within the framework of communication theory. This theory suggests that the message of violence from terrorists involves the victim in the

communication process, even if they are not always the intended recipient or ultimate target. Researchers view terrorism as organized and coordinated violence that resembles a theatrical performance, with terrorists focusing on meticulous details in their actions. As Forest puts it: “Terrorism’s goal is not to conquer but to destroy others by transforming them from beings into non-beings” [2, p. 17-18].

To counter the destabilizing impact of media terrorism and reduce its negative effect on the educational discourse, we need to move beyond orientalist stereotypes and explore potential opportunities for resolving religious and cultural conflicts as well as the ongoing clash between individualistic and communitarian viewpoints.

Overcoming cultural and religious differences requires establishing a stable political structure to institutionalize liberal tolerance and protect the civil and political rights of diverse ethno-national minorities. Human rights should not favor the ruling majority or an autocratic regime. Leaving human rights protection at the discretion of a dictator makes both the majority and minority more susceptible to unexpected violations of their rights. Resolving religious and ethnic conflicts necessitates institutionalizing human rights, thus averting further infringement by pro-government entities.

To sum up, language learners first of all need to be aware of potential risks within digital environments. This implies certain measures to be taken. Firstly, one should check the reliability and credibility of a digital resource. Secondly, secure their accounts from unlawful actions. Thirdly, in case of any incident, one should report to cyberpolice. Finally, developing and growing virtual communities based on tolerance, and cosmopolitan values.

References

1. Рогова О. В. Медіа-орієнтований тероризм як політичний феномен. *Дні науки філософського факультету-2006: матеріали доповідей та виступів міжнар. наук. конф.* 2006. С. 117.

2. Forest J. J. F. Countering Terrorism and Insurgency in the 21st Century: International Perspectives: 3 v. ABC-CLIO, 2007. V.2: Combating the Sources and Facilitators. 640 p.

Марія Радецька
Надія Яковенко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Роль плюрилінгвальної мовної політики в опануванні іноземних мов

Анотація. У дослідженні висвітлюється роль плюрилінгвальної мовної політики, її цілей та особливостей в опануванні іноземних мов, підкреслюється необхідність застосування плюрилінгвального підходу для подолання викликів сучасного глобалізованого світу. У результаті було зроблено висновок, що перехід до плюрилінгвальної мовної політики підвищить ефективність навчання іноземних мов.

Ключові слова: плюрилінгвальна освіта, мовна політика, іноземні мови

The role of multilingual language policy in foreign language acquisition

Abstract. The study highlights the role of plurilingual language policy, its goals, and features in the acquisition of foreign languages, emphasizing the need to apply a plurilingual approach to overcome the challenges of the modern globalized world. As a result, it was concluded that the transition to a plurilingual language policy will enhance the effectiveness of foreign language learning.

Keywords: plurilingual education, language policy, foreign languages

The world is rapidly changing, and along with it, approaches to teaching foreign languages are evolving. However, a great part of language education is still based on a 19th-century model of gradually mastering one new language

over several years to achieve a level close to that of a native speaker.

The realities of the 21st-century point to the need for a much more complex and coherent language policy. Recognizing the necessity of developing a target language policy in higher education, grounded on the principles of linguistic diversity, multilingualism, and multiculturalism, experts from the Language Policy Division of the Council of Europe have developed and published the "Guide for the Development of Language Education Policies in Europe." This guide emphasizes that the primary goal of language policy should be to enhance the value and development of individual linguistic repertoires through plurilingual and pluricultural education. This education should foster an awareness of linguistic diversity and intercultural communication. After all, the acquisition of a foreign language as a means of intercultural communication is impossible without simultaneously immersing oneself in the corresponding culture. [3; c.208]

One of the EU's goals regarding multilingualism is for every European to be able to speak two additional languages besides their native one. The EU's language policy can be summarized as follows: "The EU's language policy aims to promote the teaching and learning of foreign languages within the EU and to create an environment that is welcoming to all the languages of EU member states. Proficiency in a foreign language is regarded as one of the key skills that all EU citizens should acquire to pursue education and employment in European society." [4, p.81]

This also implies seeking language learning resources outside the classroom. After all, we know that language learning largely happens informally – through watching movies, news, vlogs, and other videos on YouTube, listening to podcasts, radio, and music, reading online resources, and engaging on social media. Accordingly, the role of the teacher is also changing: they are becoming a "guide" in the vast stream of information. Now, the teacher's professional role is no longer primarily about being the main source of professional information, but rather about helping students find the necessary information, analyze

it, evaluate it adequately, and form their own opinions. Thus, the teacher acts as an instructor, facilitator, and controller of the learning process, knowledgeable in the latest modern technological approaches and methods for teaching foreign languages. [2, p.462]

Thus, it can be concluded that in the 21st century, the goal of language education is not merely to achieve a high level of proficiency in a foreign language, but rather to develop multilingual competence – the so-called "linguistic repertoire" – where all linguistic abilities are valued, as well as to enhance intercultural understanding.

References

1. Заслужена А., Мірошник С. Використання лінгвістичного елементу плюрилінгвального підходу при вивченні іспанської мови як другої іноземної. *Гуманітарний дискурс мультикультурного світу: освіта, наука, освіта, комунікація* : зб. наук. праць / за заг. ред. С.М. Ягодзінського, О.В. Ковтун. Київ : НАУ, 2020. С. 51–55.

2. Хайдарі Н., Журавель Т. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки*. Херсон: ХДУ, 2017. С. 208-2012.

3. Council of Europe. From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: Guide for the development of Language Education Policies in Europe. Strasbourg: Council of Europe, 2007.

4. Заслужена А., Мірошник С. Використання лінгвістичного елементу плюрилінгвального підходу при вивченні іспанської мови як другої іноземної. *Гуманітарний дискурс мультикультурного світу: освіта, наука, освіта, комунікація* : зб. наук. праць / за заг. ред. С.М. Ягодзінського, О.В. Ковтун. Київ: НАУ, 2020. С. 51–55.

5. Хайдарі Н., Журавель Т. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки.* Херсон: ХДУ, 2017. С. 208-2012.

Марина Рудіна
Ярослав Стригун
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

**Теоретичні засади дослідження жанру
психологічного трилера в літературі:
перекладацький аспект**

Анотація. Статтю присвячено дослідженню теорії перекладу англomовних психологічних трилерів українською мовою. На основі аналізу компонентів і засобів виразності, притаманних цьому піджанру трилера, запропоновано перекладацькі стратегії відтворення художньо-емоційного змісту оригіналу: стилістична відповідність, культурна адаптація, збереження ключових рис характеру персонажів.

Ключові слова: психологічний трилер; жанрові особливості; емоційне напруження; перекладацькі стратегії та трансформації

**Theoretical Foundations for Studying Psychological
Thrillers in Literature: Translation Aspect**

Abstract. This article is dedicated to the theoretical aspects of translating English psychological thrillers into Ukrainian. Analyzing the components and expressive means of a psychological thriller, translation strategies to keep the artistic and emotional composition of the original work have been proposed. They include stylistic correspondence, cultural adaptation, and the preservation of key character traits.

Keywords: psychological thriller; genre characteristics; emotional tension; translation strategies and transformations

Психологічні трилери, які останнім часом набули значної популярності, перебувають на провідних позиціях у рейтингах бестселерів. Для українського читача цей жанр

залишається відносно новим, отже і його переклад українською мовою лише активно розвивається. Іншими словами, з точки зору теорії перекладу, психологічний трилер та його піджанри залишаються малодослідженими саме через відносно недавнє їх поширення в українській читацькій аудиторії. До того ж переважаюча увага науковців до класичних жанрів дещо уповільнює розробку теоретичного підґрунтя перекладу психологічних трилерів як нового явища в перекладознавстві, зокрема українською мовою.

Саме поняття «трилер» походить від англ. “thrill” – тремтіння, трепет, що фактично описує емоції, які відчуває людина під час інтеракції з власне “thriller”. Те ж саме зазначає і Дж. Патерсон у передмові до збірки оповідань «Трилер», де визначає трилер як твір, що викликає яскраві емоції: тривогу, хвилювання такої сили, що перехоплює подих. «Якщо трилер не змушує вас тремтіти, він не справляється зі своєю роботою», – додає він [1, с. 11]. Український мовознавець А.С. Охріменко запропонував тлумачити цю дефініцію з урахуванням її визначення в енциклопедичному словнику літературознавчих термінів, отже: «Трилер – жанр кіно та літератури, в яких специфічні засоби повинні викликати у глядачів або читачів почуття співпереживання, пов’язане з емоціями тривожного очікування, невизначеності, хвилювання чи страху» [3, с. 395].

Оскільки психологічний трилер поєднує всі ознаки власне трилера, відрізняючись лише винятковим психологізмом персонажів, то розвиток душевного стану героя – відчуття, думки, труднощі в усвідомленні первісного погляду на спотворену дійсність – набуває ключового значення серед інших ознак жанру. Страх і тривога посилюють психологічну напругу несподіваним способом. Невизначеність наступних дій героїв, того, як вони бачать світ, гарантує, що напруга не спадає. Психологічний трилер характеризується відвертим і жахливим фіналом, коли лиходій, зображений переважно як психопат (Ганнібал Лектер у «Мовчання ягнят») або

людина з роздвоєнням особистості (Френсіс Долархайд у «Червоному драконі»), продовжує переслідування героїв тривалий час уже в уяві читача. Отже, на нашу думку, найточнішим є визначення психологічного трилера як роману або фільму в жанрі трилера, в якому всі перипетії зосереджені на психіці героїв, відбувається ментальне маніпулювання глядачем, читачем [1, с. 101].

Ефект психологічно-емоційної напруги – основа будь-якого психологічного трилера – досягається за допомогою конкретних мовних засобів, а саме завдяки вживанню:

- лексичних одиниць, що описують стан напруги та емоційності – саспенсу;
- зниженої та пейоративної лексики;
- okazіоналізмів та фразеологізмів;
- широкого спектру порівнянь, метафор, метонімії, гіпербол;
- окличних та питальних речень;
- парцеляції та апозіопезису;
- лексичних повторів тощо.

Розглядаючи психологічний трилер в аспекті перекладу, важливо розуміти труднощі, які супроводжують роботу перекладача. Традиційно знаходження еквівалентних одиниць вважається основною проблемою перекладу саме художніх творів. Культурні та лінгвістичні відмінності часто не дозволяють адекватно відтворити авторську ідею, а тому еквівалентну відповідність потрібно шукати не на мовному, а саме на естетичному рівні. Оскільки основне завдання трилера – викликати певний емоційний ефект від прочитаного, то переклад має викликати в основному ті ж відчуття, які автор і хотів передати читачеві, занурюючи його в атмосферу, у якій перебувають герої. З цього випливає, що розробляючи перекладацькі стратегії та рішення, перекладач має акцентувати увагу на тих засобах і прийомах, які найповніше дозволяють відтворити емоційність та напружений дух оригіналу.

Проаналізувавши основні компоненти психологічного трилера, ми виділяємо низку перекладацьких стратегій, що, на нашу думку, ефективно сприяють досягненню найвищої еквівалентності перекладу оригінальних англомовних психологічних трилерів українською мовою, а саме:

- акцент на синтаксисі та структурі речень;
- адекватна культурна адаптація;
- збереження нюансів характеристики персонажів у діалогах.

Практична реалізація цих стратегій, зазначає В.І. Карабан, відбувається за допомогою перекладацьких трансформацій змішаного типу (за Я.Й. Рецкером), серед них: перекладацьке транскрибування та транслітерація; калькування і лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

З-поміж граматичних трансформацій на особливу увагу заслуговують такі: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); об'єднання речень; членування речень; граматичні заміни (стосуються форми слова, частини мови або члена речення).

Лексико-граматичні трансформації поєднують: антонімічний переклад; компенсацію; експлікацію (описовий переклад) [2, с. 83].

Узагальнюючи, зазначимо, що переклад психологічних трилерів потребує особливої уваги до збереження емоційної напруги та психологічної глибини тексту художнього твору. Саспенс, що є ключовим елементом цього жанру й відтворюється завдяки специфічним мовним засобам, вимагає від перекладача ретельного підходу до вибору лексичних, синтаксичних і стилістичних засобів.

Важливим є не лише адекватне відтворення мовних одиниць, головне – збереження для україномовного читача культурних особливостей середовища та часу написання трилера, психологічного напруження, що характеризує і жанр у цілому, і сюжет твору перекладу зокрема. Відтворити художньо-мистецьку цінність трилера, зберегти

авторський задум і емоційний вплив на читача дозволяє доцільне поєднання провідних перекладацьких стратегій і трансформацій, серед яких: стилістична відповідність, культурна адаптація, збереження ключових рис характеру персонажів тощо.

Список використаних джерел

1. Patterson J. Thriller: Stories to Keep You Up All Night. Canada: MIRA Books, 2008. 610 p.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: *Нова книга*, 2002. – 564 с.
3. Охріменко А.С. Трилер як тип тексту: теоретичний аспект. *Мова і культура*. Вип. 14, т. 5, 2011. С. 394-401.

Alla Sabitova
Staatliche Universität
„Kyiver Luftfahrthochschule“
Kyiv (Ukraine)

Verwendung von ChatGPT im Deutschunterricht

Annotation. Die Nutzung künstlicher neuronaler Netze beim Fremdsprachenlernen hat sich in den letzten Jahren dank Fortschritten in der Verarbeitung natürlicher Sprache und im Deep Learning erheblich weiterentwickelt. Neuronale Netze, insbesondere Architekturen wie Transformermodelle, werden erfolgreich für Aufgaben wie Übersetzung, Grammatiklernen und Wortschatzerweiterung eingesetzt. Im Artikel werden einige praktische Beispiele und Prompts für die Verwendung von ChatGPT im Deutschunterricht angeführt.

Schlüsselwörter: Deutsch, Deutschunterricht, neuronales Netzwerk ChatGPT, Wortliste

Using ChatGPT in German lessons

Abstract. The use of neural networks in foreign language learning has significantly advanced in recent years thanks to progress in natural language processing (NLP) and deep learning. Neural networks, especially architectures like transformer models, are successfully applied to tasks such as translation, grammar learning, and vocabulary expansion. This article provides some practical examples and prompts for using ChatGPT in German lessons

Keywords: German, German lessons, neural network ChatGPT List of words

Neuronale Netze stehen bereits jedem zur Verfügung. ChatGPT ist ein universeller Assistent, der sehr einfach zu bedienen ist, und kann nicht nur beim Schreiben von Semester- oder Jahresarbeiten, sondern auch beim Sprachenlernen helfen. In diesem Beitrag möchten wir einige Ideen anbieten, wie man dieses neuronale Netzwerk ausnutzen kann, und auch Beispiele für konkrete Prompts anführen. Es sei auch

angemerkt, dass es nicht nur denen hilft, die Deutsch lernen oder studieren, sondern auch Lehrern / Dozierenden, denn es gibt viele, die gerne selbst Übungen erstellen, wenn zum Beispiel das Lehrbuch nicht ausreicht.

1. Wortschatzerweiterung / Wortlisten

ChatGPT kann Wortlisten zu den angegebenen Themen und Niveaus mit Übersetzungen erstellen.

Hier ein Beispiel für eine Eingabeaufforderung: *Erstelle eine Liste notwendiger Wörter (Ukrainisch-Deutsch; Deutsch-Ukrainisch) zum Thema "Einkauf im Supermarkt" für das Niveau A1.*

Es können auch zusätzliche Parameter festgelegt werden, z. B.: *die Anzahl oder die Transkription der Wörter in der Sammlung, Beispiele für den Gebrauch usw.*

2. Übungen zu Wortlisten

Natürlich ist es nicht besonders effektiv Wörter nur anhand einer Liste zu lernen, daher kann man ChatGPT bitten, basierend auf dieser Liste Übungen zu erstellen. Ein Beispiel-Prompt:

Erstelle eine Übung, um diese Wörter zu lernen.

Oder: Erkläre die Bedeutung des Wortes „Einzelzimmer“ und füge Beispiele hinzu.

Die Übungstypen, die ChatGPT erstellt, sind zwar nicht besonders originell und ähneln denen aus alten Lehrbüchern (Wörter übersetzen, Sätze mit diesen Wörtern bilden usw.), wenn man aber den Prompt anpasst und nach originelleren und kreativeren Übungen fragt, liefert ChatGPT durchaus gute Ideen und spielerische Übungen. Wichtig ist hier, den Prompt klar zu formulieren.

3. Grammatikübungen

Der Chat erstellt auch gute Grammatikübungen und kann zu einer Anfrage verschiedene Aufgabenstellungen geben, sowohl schriftliche als auch mündliche, und liefert auch Lösungen. Beispiele für Prompts:

Erstelle eine Übung zu "wenn/als".

Erstelle eine Übung zu den Modalverben.

4. Sprechen üben

Wenn Sie beispielsweise nicht in einem Land leben, dessen Sprache Sie lernen, und niemanden zum Sprechen haben, können Sie ChatGPT bitten, Ihr Tandem-Partner zu sein und über ein bestimmtes Thema zu sprechen. Ein Beispiel-Prompt:

Unterhalte dich mit mir über das Thema "Gesunde Ernährung".

Sie können auch angeben, auf welchem Sprachniveau Sie sprechen möchten, damit der Chat entsprechende Wörter auswählt. Außerdem können verschiedene Situationen simuliert werden, zum Beispiel kann ChatGPT Ihr potenzieller Arbeitgeber sein und Sie "interviewen". Dafür schreiben Sie ihm einen Prompt wie:

Lass uns einen Dialog auf Deutsch beim Arzt durchspielen. Ich bin der Patient, du bist der Arzt. Stelle mir Fragen auf Deutsch einzeln, und ich werde antworten. Eine Frage – eine Antwort. Es ist wichtig anzugeben, dass der Chat die Fragen einzeln stellt, da er sonst alle Fragen auf einmal ausgibt.

5. Lesen üben

Genau wie beim Sprechen kann man auch das Textverständnis trainieren. Sie können jeden beliebigen Text nehmen, ihn in den Chat kopieren und ChatGPT bitten, Ihnen einige Fragen zum Inhalt des Textes zu stellen. Ein Beispiel-Prompt:

Stelle mir zehn Fragen zum Inhalt dieses Textes, um mein Verständnis zu überprüfen.

6 Korrekturen/Feedback

ChatGPT kann auch versuchen, Ihren Lehrer / Dozenten zu ersetzen, und die von Ihnen geschriebenen Texte korrigieren. Außerdem können Sie es bitten, Ihre Leistung bei den Aufgaben zu bewerten, sei es beim Lesen, Schreiben oder Sprechen.

Beispiel-Prompt: Korrigiere meine grammatikalischen Fehler im Text und gib mir Feedback mit Erklärungen.

Das neuronale Netz ChatGPT kann Sie auch zu öffentlich zugänglichen Quellen und Ressourcen zum Deutschlernen beraten. Bitten Sie ChatGPT Websites zu empfehlen, wo Sie

Texte zum Deutschlernen finden, und Sie bekommen eine detaillierte Liste mit Empfehlungen.

Schlußfolgerungen

ChatGPT kann dank seiner Möglichkeiten zur Erstellung interaktiver und anpassungsfähiger Lernmaterialien ein wertvolles Werkzeug zum Lernen der deutschen Sprache sein. Er bietet die Gelegenheit, Sprachfähigkeiten zu üben, indem man Rückmeldungen zur Grammatik und Aussprache erhält und den Wortschatz durch kontextuelle Beispiele und Aufgaben erweitert. Die Interaktion mit dem Modell ermöglicht dem Nutzer Fragen zu stellen, Erklärungen zu grammatischen Regeln zu erhalten und Unklarheiten zu klären. Zudem kann ChatGPT die zum Lesen und Analysieren gut passenden Texte auf Deutsch generieren und somit helfen, die Hör- und Lesefähigkeiten zu verbessern.

Quellenverzeichnis

1. Желуденко М.О., Сабітова А.П., Горюнова М.Н. Methodische Hauptaspekte des Fremdsprachenunterrichts. *Наукові записки Острозької академії*. 2015. № 56. С. 5-8.
2. Ковтун О. В. *Методика викладання іноземних мов і перекладу у вищій школі*. Київ: НАУ, 2015. 80 с.
3. ChatGPT im Unterricht (Fremdsprachen) – 25 Praxisbeispiele für ChatGPT als Lern- und Unterrichtsassistent. [URL:https://unterrichten.digital/2023/01/20/chatgpt-unterricht-fremdsprachen/](https://unterrichten.digital/2023/01/20/chatgpt-unterricht-fremdsprachen/)

Алла Сабітова
Наталія Біюн
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Змінений словник неологізмів німецької мови

Анотація. У статті розглядається оновлений словник неологізмів німецької мови, підготовлений Інститутом німецької мови імені Лейбніца. Оновлення включають нові терміни, які відображають соціальні зміни, культурні тренди та вплив пандемії COVID-19 на мову. Словник містить понад 2000 нових слів, що стали популярними в повсякденному вжитку. Окрему увагу приділено соціальним проблемам, змінам в образі життя та новим тенденціям у транспорті.

Ключові слова: неологізми, німецька мова, соціальні зміни, пандемія, культурні тренди

Updated Dictionary of German Language Neologisms

Abstract. This research discusses the updated dictionary of neologisms in the German language, prepared by the Leibniz Institute for the German Language. The update includes new terms reflecting social changes, cultural trends, and the impact of the COVID-19 pandemic on language. The dictionary contains over 2000 new words that have become popular in everyday usage. Special attention is given to social issues, lifestyle changes, and new trends in transportation.

Keywords: neologisms, German language, social changes, pandemic, cultural trends

Інститут німецької мови імені Лейбніца (IDS) у Мангеймі постійно аналізує лексику, яка використовується в різних сферах життя, тож склад онлайн-словника лінгвістичних неологізмів регулярно поповнюється новими надходженнями, але лише після того, як нові терміни та словотворення в німецькій мові стають

загальноновживаними. Наведемо найбільш цікаві неологізми німецької мови.

Familienpflegezeit. Останніми роками чимало неологізмів прийшли в німецьку мову з сфери соціальної політики. Серед них – *Familienpflegezeit*, тобто *відпустка по догляду за хворими членами сім'ї*. З 2015 року в Німеччині діє закон, який дозволяє людям, що піклуються про хворих членів сім'ї, поєднувати ці обов'язки з професійною діяльністю за своєю спеціальністю.

Відповідно до цього закону, людина, яка доглядає за хворими членами сім'ї, може не тільки повністю або частково не виходити на роботу за своєю спеціальністю протягом 6 місяців, але й отримує право на часткове звільнення від роботи на строк до 24 місяців у вигляді сімейної відпустки по догляду, під час якої вони можуть працювати за основною спеціальністю щонайменше 15 годин на тиждень.

Mietpreisbremse. Уже кілька років у Німеччині діє *Mietpreisbremse*, тобто Закон про стримування зростання орендної плати, за допомогою якого законодавець має намір хоча б частково стримати ціни на оренду житла, що постійно зростають. Згідно з цим законом, якщо квартира або будинок після виїзду орендаря знову здається в оренду, власник більше не має права встановлювати орендну плату на свій розсуд.

Mütterrente. У Німеччині жінкам пенсійного віку, які раніше виховували дітей на території Німеччини і не мали жодного доходу, виплачується допомога під назвою *Mütterrente*, тобто *пенсія для матерів*.

Betrugssoftware i Hasskriminalität. Такі терміни, як *шахрайське програмне забезпечення* (Betrugsoftware) та *злочин на ґрунті ненависті* стали загальноновживаними у Німеччині. *Hasskriminalität* – злочин, що був скоєний з мотивів нетерпимості та спрямований не проти конкретної особи, а проти певної соціальної групи.

Rohveganeer i Fruganeer. Німецька мова значною мірою поповнюється лінгвістичними термінами, які відображають особливості сучасного стилю життя,

актуальні тенденції в моді та харчуванні. Одним із таких трендів є те, що в Німеччині зростає кількість людей, які усвідомлено ставляться до споживання. Все більшої популярності набувають вегетаріанство та веганство. Серед веганів, своєю чергою, виділяється когорта *Rohveganer*, тобто *сирих веганів* – людей, які уникають продуктів тваринного походження, а також розігрітої їжі, віддаючи перевагу рослинним продуктам у сирому вигляді.

Один із варіантів веганства – фрукторіанство. Фрукторіанець, або фруктоїд (*Fruganer*) обирає тип сиродієння, при якому в їжу вживаються виключно фрукти або фрукти у поєднанні з горіхами.

Mannerdutt. У Німеччині зараз у моді чоловіча зачіска, яку вони перейняли у кінозірок на кшталт Бреда Пітта – *чоловічий пучок* (*Männerdutt*), коли подовжене волосся недбало стягнуте у вузол на потилиці.

Urban Gardening. У німців, які мешкають у містах, з'явилася модна фішка – *Urban Gardening*, тобто садівництво в міському просторі, коли закохані в зелений світ рослин бургери висаджують вуличні квіти та рослини в контейнерах і горщиках або купують так звані *насінівві бомби* (*Seedbombs*) – зліплені з глини, компосту та насіння кульки, і розкидають їх там, де потрібне озеленення.

YouTubeYoga. На платформі YouTube набирають популярність ролики з тренуваннями з йоги (*YouTube Yoga*), що дозволяють займатися в домашніх умовах.

Фахівці сприймають цей тренд не без скепсису, але багато німців із задоволенням роблять собі масаж за допомогою спеціальних тренажерів – *Faszienrolle*.

Faszienrolle. Фасція – сполучна тканина, що охоплює м'язи на кшталт плівки або павутиння – найчастіше стає предметом обговорення за межами лікарських кабінетів. Багато хто вважає її ключем до вирішення безлічі проблем зі здоров'ям і намагаються на неї впливати за допомогою мануальної терапії та особливо масажів.

Radschnellwege i Mikromobilität. У доповненнях до словника неологізмів Інституту імені Лейбніца відображені такі реалії сьогодення, як *швидкісні велосипедні доріжки*

(*Radschnellwege*) і мікромобільність" (*Mikromobilität*), тобто пересування на невеликі відстані за допомогою компактних транспортних засобів, таких як моноколесо, сегвей, електросамокат, велосипед чи електроскутер.

Abflachen. Варто зазначити, що в новій версії словника неологізмів безліч лінгвістичних термінів (загалом їх понад 2000!), які з'явилися в німецькій мові у зв'язку з пандемією коронавірусу SARS-CoV-2. Наприклад, термін *Abflachen* згладжування епідемічної кривої, що означає стратегію громадського здоров'я, спрямовану на уповільнення поширення вірусу SARS-CoV-2 під час пандемії COVID-19.

Zweites Ischgl. До оновленого словника Інституту німецької мови імені Лейбніца внесено також загальноновживаний вираз *другий Ішгль* (*zweites Ischgl*) – місце, яке може стати осередком поширення пандемії COVID-19, як колись австрійський гірськолижний курорт Ішгль.

Boosterimpfung. Коли мова йде про ревакцинацію, бустерним щепленням (*Boosterimpfung*) називають введення додаткової дози вакцини через певний час після отримання першої або другої дози препарату. Вона призначена для посилення імунітету.

2G-Plus. А от поняття *2G-Plus* не поясниш у двох словах. Тут варто зупинитися детальніше. 18 листопада федеральний уряд Німеччини та земельні власті ухвалили рішення орієнтуватися переважно на частоту госпіталізацій як вирішальний критерій для посилення заходів боротьби з пандемією коронавірусу. Цей показник відображає, скільки осіб на 100 000 жителів потрапляє до лікарні протягом семи днів з COVID-19.

Перевищення даним коефіцієнтом позначки в 3 служить сигналом для набрання чинності так званого правила *2G* (*geimpft und genesen*, тобто *вакциновані та ті, хто перехворів*), згідно з яким при відвідуванні громадських заходів обов'язково надається довідка про одужання від COVID-19 (*genesen*) або про проходження повної вакцинації (*geimpft*).

Щоб упоратися з четвертою хвилею коронавірусу, колишній міністр охорони здоров'я Німеччини Єнс Шпан виступав за введення обмежень для вакцинованих і тих, хто перехворів, – правила *2G-плюс*. Воно передбачає, що вакциновані та ті, хто перехворів, зможуть і надалі брати участь у громадському житті, якщо додатково нададуть негативний результат експрес-тесту.

Словник також поповнили поняття *ChatGPT*, *Ukrainekrieg* (війна в Україні), *Balkonkraftwerk* (балконна електростанція", сонячна батарея, яку завдяки невеликим розмірам можна встановити на власному балконі). Поняття *Extremwetterereignis* (екстремальна погодна подія) з'явилося на сторінках словника на тлі повеней, посух та інших ознак зміни клімату, які не минули й Німеччину. Наступне слово – *Deutschlandticket* (квиток для Німеччини) – єдиний місячний проїзний, що дозволяє на громадському транспорті об'їхати всю Німеччину за 49 євро та запущений у травні 2023 року. А поняття *Gemüsekiste* (ящик з овочами) вказує на важливість підтримки місцевих виробників, які доставляють свою продукцію – не тільки овочі, а й свіже молоко, м'ясо чи випічку - прямо до порога покупця.

Слова та словосполучення, що внесені до словника неологізмів Інституту німецької мови імені Лейбніца, залишаються в ньому доти, доки є загальноновживаними. Однак, коли ці лінгвістичні терміни перестають використовуватися, їх знову видаляють зі словника.

Список використаних джерел

1. Neologismenwörterbuch.
<https://www.owid.de/docs/neo/start.jsp>
2. Pavel Mylnikov. Dreitausend neue Wörter erschienen in der deutschen Sprache. <http://www.dw.com/ru/v-nemeckom-azyke-poavilos-tri-tysaci-novyh-slov/a-69991742>
3. Torsten Landsberg, Nataliia Koroliova. Aktualisiertes Wörterbuch der deutschen Neologismen.
<https://www.dw.com/ru/kak-menjajetsja-nemezki-jazyk/a-60048875>

Kateryna Tuliakova
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”
Kyiv (Ukraine)

Teaching Ukrainian through mistakes as an effective way of successful learning

Abstract. *Learning a new foreign language changes our brain at a physical level. Most of Ukrainians are bilingual, they speak Ukrainian and Russian. The aim of this paper is to show the differences between these two languages, to help a learner avoid mistakes in their Ukrainian spoken production. The author proposes to use the most common mistakes in Ukrainian as teaching material, to develop a set of Comparison Tables for demonstrating some mistakes and their corrections.*

Keywords: *language issue, comparison table, word combination*

Nowadays Ukraine is going through the most difficult period in its history – the war, and language is a kind of weapon, the identifier of a nation. People must think about the importance of language for each nation. Supporting and developing the native language is a way to preserve the identity and cultural heritage of our people. Moreover, language is more than a means of communication; it is a vital component of identity, culture, and national sovereignty.

There are many international companies that see the possibilities in Ukraine. In fact, four out of five firms have continued to operate in Ukraine since the beginning of this war. Even in the frontline Kharkiv, out of 511 IT firms operating at the start of the war, 500 are reportedly still in business. U.S. companies like Coca-Cola and McDonalds have not only stayed and rebuilt facilities damaged in the war – they have expanded their businesses (Singh, 2024).

The aim of the paper is to emphasize the importance of studying the specific features of the Ukrainian. To reveal differences between russian and Ukrainian for foreign students.

There is a fact that the most widespread errors arose due to the influence of russian. Ukrainians are bilingual, they can speak Ukrainian and russian. They understand both languages and sometimes do mistakes in Ukrainian because of the influence of russian. Bilingualism has an impact on our brain. It helps to connect all four lobes of the brain. This system coordinates communication between the different brain regions, helping our brain to learn and function. It is known that bilingual people have more neurons in their brains compared to people who speak only one language. We proposed to our students from China, who speak russian and learn Ukrainian the Comparison Table. We asked them to give feedback. There are some examples of their feedback: “...*the table helps to see my mistakes and I know what I'm saying wrong*”; “...*The table contains rules and examples, it is convenient as you don't need to learn the rules separately, you memorize and understand them by using the table*”; “*There is an English translation of the rules and phrases, so I can also see how to say it in English, and it helps me understand the meaning much better*”... etc.

We consider, learning the language using examples helps to learn the language faster and better. We recommend using a Comparison Table for learning Ukrainian. Table 1 below shows one of the examples of Comparison Table for Learning Ukrainian. This table consists of some rules and examples of correct and incorrect use of words it helps to understand the correct meaning of the words.

Table 1

Comparison Table for Learning Ukrainian

INCORRECT	CORRECT	TRANSLATION
Дублювання значення слів	Дублювання значення слів	Duplicating the words meaning
<i>Багаточисельні відвідувачі</i>	<i>Чисельні відвідувачі</i>	<i>Numerous visitors</i>
<i>Вільна вакансія</i>	<i>Вакансія</i>	<i>Vacancy</i>
<i>У грудні місяці</i>	<i>У грудні</i>	<i>In December</i>
Порушення поєднання слів	Порушення поєднання слів	Misconception about word combination
<i>Зайняли перше місце</i>	<i>Посіли перше місце</i>	<i>Won the first place</i>
<i>На протязі року</i>	<i>Протягом року</i>	<i>During the year</i>
<i>Одержали освіту</i>	<i>Здобули освіту</i>	<i>Get a degree</i>
Уживання слів у невластивому значенні	Уживання слів у невластивому значенні	Using words in the wrong meaning
<i>Рахую, що...</i>	<i>Вважаю, що...</i>	<i>Consider/think that...</i>
<i>Задати запитання</i>	<i>спитати</i>	<i>To ask a question</i>
<i>Вірне рішення</i>	<i>Правильне рішення</i>	<i>The right decision</i>

Adopted from: https://ukr-lifehacks.ed-era.com/rozdil-13/tipovi_pomilki

Conclusion. Summing up the information written above, the use of Comparison Table in learning Ukrainian as a foreign language becomes more accessible, interesting, and effective. The table helps students get individual training, and develops practical skills. With the help of the Table, students can quickly improve their language skills and get ready for different true-to-life situations. Language learning skills help learners in all areas of their lives, improving their mental abilities, and helping them with problem-solving and decision-making. Ultimately, this all goes towards enriching their personal, social, and professional relationships.

References

1. Daleep Singh (2024). Why We Can Still Imagine a Positive Vision for Ukraine's Future. <https://ua.usembassy.gov/a-positive-vision-of-ukraines-future/>

Ольга Федоренко
Центр підготовки і перепідготовки
робітничих кадрів № 1
м. Кривий Ріг (Україна)

Особливості перекладу рекламних текстів

Анотація. Під час перекладу рекламного повідомлення на іноземну мову необхідно враховувати всі аспекти перекладу художнього твору. Засоби, призначені підсилювати привабливість рекламного повідомлення для споживача, одночасно знижують ступінь правильності перекладу певного повідомлення на іноземну мову, а в деяких випадках – навіть унеможливають переклад.

Ключові слова: рекламне повідомлення, порівняльний аналіз, метод перекладу

Features of translation of advertising texts

Abstract. When translating an advertising message into a foreign language, it is necessary to take into account all aspects of the translation of an artistic work. Means designed to increase the attractiveness of an advertising message for the consumer simultaneously reduce the degree of correctness of the translation of a certain message into a foreign language, and in some cases make translation impossible.

Keywords: advertising message, comparative analysis, translation method

Унікальність реклами як виду словесності та як об'єкта перекладу вимагає, з одного боку, її багатогранного філологічного аналізу, а з іншого – розробки спеціального методу перекладу рекламних повідомлень немов з однієї «культурно-мовної реальності в іншу».

У ході дослідження, присвяченого проблемі функціонування реклами як засобу міжмовної та міжкультурної комунікації, в якості основного методу вивчення рекламних повідомлень українською та

англійською мовами науковці обрали порівняльний лінгвостилістичний аналіз (з елементами лінгвопоетичного), що проводився на трьох рівнях – семантичному, метасеміотичному і метаметасеміотичному.

За ознаками, що найбільш часто зустрічаються, дослідники склали «ідеальну модель» типового рекламного речення: просте, розповідне, неокличне, односкладне, неповне, поширене, стверджувальне.

За своїми структурними, мовними та функціональними особливостями рекламний текст характеризується помітною схожістю з текстом художньої літератури. Тож, говорячи про переклад рекламного повідомлення на іноземну мову, необхідно враховувати всі аспекти перекладу художнього твору, а також звертати увагу на специфічні риси, властиві рекламі як особливому виду тексту. Серед таких рис слід особливо відзначити подвійну актуалізацію фразеологічних одиниць, яка часто доповнюється третім компонентом – ілюстрацією.

Порівняльний аналіз морфологічних характеристик рекламних текстів українською та англійською мовами показав, що саме в морфології починають проявлятися мовні відмінності, що ускладнюють еквівалентний переклад рекламних повідомлень на іноземну мову. Серед таких мовних відмінностей можна виокремити:

1) переважання в текстах англійської мови дієслівних форм, які надають тексту більшої динамічності й експресивності та акцентують увагу споживача на можливостях товару, його дії, змінах, що відбуваються внаслідок застосування товару;

2) переважання в українській мові прикметників, які сприяють створенню більш «статичного» тексту й змальовують якість товару, потреби потенційного покупця, якісний ефект від застосування товару;

3) «ланцюжок ознак», які поширені в англійській мові, які складаються з двох і більше самостійних лексичних одиниць;

4) різні системи особових займенників в українській і англійській мовах;

5) наявність артиклів в англійській мові, які дозволяють «економити» мовні виразні засоби та водночас додавати рекламному повідомленню додаткових змістових відтінків;

6) відсутність артиклів в українській мові, що при перекладі іншомовної реклами обумовлює як наявність додаткових мовних засобів, так і усунення деяких смислових відтінків.

Результати порівняльного лінгвостилістичного аналізу журнальних рекламних повідомлень українською та англійською мовами на першому – семантичному – рівні дозволяють зробити такі висновки:

1. Під час перекладу тексту рекламного повідомлення на англійську мову синтаксичні структури тексту оригіналу можуть бути збережені в тексті перекладу, але настільки, наскільки це можливо з погляду граматико-морфологічних, лексичних, стилістичних і семантичних відносин усередині речення.

2. Мовні відмінності, що ускладнюють адекватний переклад рекламних текстів на іноземну мову, починають проявлятися на граматико-морфологічному рівні. До таких відмінностей науковці відносять як внутрішні, обумовлені безпосередньо особливостями граматико-морфологічної будови певної мови, так і зовнішні, пов'язані, наприклад, із переважанням у рекламних текстах тої чи іншої мови певної частини мови та специфікою її вживання.

3. Особливу роль при перекладі рекламних текстів відіграє різна семантична наповненість лексичних одиниць в українській та англійській мовах, що ускладнює передачу як змісту, так і асоціативних зв'язків, які включають вихідний текст і які оформлюють його в семантичне та мовне ціле.

Мовний аналіз виявив, що помітні труднощі на метаметасеміотичному рівні при перекладі рекламних повідомлень на іноземну мову викликають:

1) вибір теми, яка часто опосередковано пов'язана з товаром, що рекламується, за допомогою будь-яких мовних чи загальнокультурних символів;

2) обрання візуальних засобів, обумовлених уявленнями членів певної культурно-мовної спільності, наприклад, про красу чи потворність;

3) використання засобів гумору, що в більшості випадків є національно маркованими й незрозумілими представникам інших культур.

Усі перераховані засоби, призначені підсилювати привабливість рекламного повідомлення для споживача, одночасно знижують ступінь правильності перекладу певного повідомлення на іноземну мову, а в деяких випадках – навіть унеможливають переклад (наприклад, якщо текст повністю побудований на одному з перерахованих вище прийомів).

Дослідники дійшли висновку, що для досягнення запланованого впливу рекламний текст повинен спиратися на гендерні стереотипи, які міцно закріплені в суспільній свідомості.

Відкритим залишається питання методу перекладу, адже перед перекладачем постає велика кількість ускладнень під час знаходження іномовних й інокультурних відповідностей, що, до того ж, обтяжується вимогами стислості, ємкості та образності, які висувуються до рекламного тексту.

Список використаних джерел

1. Джефкінс Ф. Реклама: практ. посіб.: переклад з 4-го англ. вид. / доп. і ред. Д. Ядіна. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2001. 456 с.

2. Обрителько Б. А. Реклама і рекламна діяльність: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2002. 240 с.

3. Примак Т. О. Рекламний креатив: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2006. 328 с.

Наталія Хайдарі
Софія Царук
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Using the case study method in teaching English

Abstract. *The case study method is widely used in the teaching of many disciplines. It offers analysis of real-life scenarios that help develop language skills and critical thinking. Through this method, students are involved in the integrated study of language aspects (reading, writing, speaking, and listening) in an authentic context. The article describes the challenges associated with its implementation.*

Keywords: *case studies, foreign language, teaching, critical thinking*

Використання методу кейс-стаді у викладанні англійської мови

Анотація. *Метод кейс-стаді, широко використовується у викладанні багатьох дисциплін. Він передбачає аналіз реальних життєвих сценаріїв, що сприяє розвитку мовних навичок та критичного мислення. Завдяки цьому методу студенти залучаються до інтегрованого вивчення мовних аспектів (читання, письма, говоріння та аудіювання) в автентичному контексті. В статті описано виклики, пов'язані з його впровадженням.*

Ключові слова: *кейс-стаді, іноземна мова, навчання, критичне мислення*

Кейс-стаді (метод дослідження) – метод якісного дослідження в соціальних науках, який полягає у вивченні одиничного соціального об'єкта (ситуації, події, випадку, особи, соціальної групи) чи кількох показових об'єктів задля осмислення ширшого класу схожих випадків (класу подій). Наприклад, всебічне дослідження певного

конкретного злочину задля узагальненого пояснення феномену асоціальної поведінки [4]. Метод кейс-стаді, давно відомий у таких дисциплінах, як право, бізнес і медицина, набув поширення і в мовній освіті, зокрема у викладанні англійської мови. Цей підхід передбачає представлення студентам реальних життєвих сценаріїв або «кейсів», які потребують аналізу, розв'язання проблем та прийняття рішень. Інтегруючи автентичний контекст і практичне застосування, метод кейс-стаді пропонує динамічний і цікавий спосіб розвитку мовних навичок, одночасно відточуючи здібності критичного мислення.

Метод кейс-стаді добре узгоджується з сучасними теоріями вивчення мови, які підкреслюють важливість контекстуального навчання. Вивчення мови – це не просто набуття набору автоматичних звичок, а скоріше процес відкриття того, як використовувати мову для вираження сенсу [3]. Тематичні дослідження забезпечують багатий контекст для використання мови, дозволяючи студентам взаємодіяти з англійською мовою у значущий та автентичний спосіб.

Однією з головних переваг методу аналізу конкретних ситуацій є його здатність інтегрувати різні мовні навички. Читання, письмо, говоріння та аудіювання природним чином залучатися, коли студенти аналізують кейси, обговорюють рішення та презентують свої висновки. Такий цілісний підхід відображає реальне використання мови й допомагає студентам розвивати комунікативну компетенцію.

Крім того, аналіз конкретних ситуацій розвиває навички критичного мислення, які дедалі більше цінуються в академічному та професійному середовищі. Працюючи зі складними сценаріями, студенти вчаться аналізувати інформацію, оцінювати та формулювати аргументовані відповіді – і все це, використовуючи англійську мову як засіб спілкування.

Успішна реалізація методу кейс-стаді вимагає ретельного планування та виконання. Варто виділити

кілька особливостей, котрі необхідно враховувати при імплементації вищезазначеного методу в освітній процес:

1. Обирайте кейси, які відповідають інтересам та рівню підготовки студентів. Автентичні матеріали з новин, бізнес-звітів або літературних творів можуть слугувати чудовими джерелами.

2. Надайте необхідну мовну підтримку, таку як попереднє вивчення лексики або повторення відповідних граматичних структур, щоб студенти могли повноцінно працювати з кейсом.

3. Заохочуйте спільне навчання, залучаючи студентів до роботи в малих групах для аналізу кейсів та розробки рішень. Це сприяє спілкуванню з однолітками та колективному розв'язанню проблем.

4. Організуйте рольові ігри, бо саме в процесі гри студенти розглядають кейс з різних поглядів. Це посилює емпатію та заохочує використання мов.

5. Пропонуйте студентам презентувати свою думку, після чого проведіть обговорення в класі та надайте зворотний зв'язок. Це зміцнює навички говоріння і дозволяє студентам почуватися впевненіше на публіці.

Хоча метод аналізу конкретних ситуацій пропонує численні переваги, він також створює проблеми, на які викладачі повинні звернути увагу. Проблемою може бути тайм-менеджмент, оскільки аналіз кейсів часто вимагає більше часу на заняттях, ніж традиційні мовні вправи. Крім того, створення або адаптація відповідних кейсів для різних рівнів володіння мовою може забирати багато часу у викладачів.

Ще одна проблема полягає в тому, що студенти можуть брати участь у вправі нерівномірно. Відповідно до досліджень групова динаміка може суттєво вплинути на результати вивчення мови [2]. Викладачі повинні бути уважними до складу групи й бути певними, що усі студенти мали можливість зробити свій внесок.

Щоб проілюструвати застосування методу кейс-стаді, розглянемо сценарій, який використовується на заняттях з англійської мови для студентів з поглибленим вивченням:

Метод кейс-стаді пропонує потужний підхід до викладання англійської мови, який виходить за рамки традиційного навчання. Занурюючи студентів в автентичні, складні сценарії, він розвиває не лише знання мови, а й критичне мислення, вміння розв'язувати проблеми та комунікативні навички, які є важливими в сучасному глобалізованому світі.

Як і будь-який інший метод навчання, успішна реалізація вимагає ретельного планування, постійного оцінювання та адаптивності. Однак переваги підвищеної активності студентів, контекстуального використання мови та розвитку навичок, які можна передавати, роблять кейс-стаді цінним доповненням до занять англійської мови.

Оскільки викладачі продовжують шукати інноваційні методи викладання англійської мови, метод аналізу конкретних ситуацій виділяється як універсальний та ефективний підхід, який готує студентів до мовних та когнітивних вимог академічного та професійного середовищ. Подолання розриву між вивченням мови та її застосуванням у реальному світі дозволяє студентам стати впевненими та компетентними користувачами англійської мови в різноманітних життєвих ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Brown, H. (2014). *Principles of language learning and teaching: a course in second language acquisition*. Pearson.
2. Dornyei, Z., & Murphey, T. (2003). *Групова динаміка в мовному класі*. Cambridge University Press.
3. Nunan, D. (2001). *Second language teaching & learning*. HEINLE & HEINLE Publisher.
4. Konoplianyk, L. M. (2023). Enhancing formative assessment in distance learning of a professional foreign language by means of EdTech tools. *Contemporary Problems of Pedagogy amidst the European Integration of Educational Environment: Theory and Practice: scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 97-122.

Олександр Шамич
Юрій Човнюк
Київський національний університет
будівництва і архітектури
м. Київ (Україна)

Особливості психолого-педагогічної підготовки тренерів-викладачів фізичного виховання і спорту

Анотація. У статті визначено сутність психолого-педагогічного експерименту, проаналізовано основні етапи його здійснення та методи, за допомогою яких формується загальна методика проведення психолого-педагогічного експерименту. Визначено місце сучасних комп'ютерних технологій у проведенні психолого-педагогічного експерименту в учбовому процесі майбутніх спортивних тренерів.

Ключові слова: психолого-педагогічний експеримент, спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, моніторинг, спортивний тренер, інноваційні методи

Features of Psychological and Pedagogical Training of Trainers-Teachers of Physical Education and Sports

Abstract. This article explains the purpose of the psychological-pedagogical experiment, analyzes the main stages of its implementation and the ways which are formed the common methodology of conducting the psychological-pedagogical experiment. The article determines the place of modern computer technology in conducting psychological-pedagogical experiments for the educational process of future sports coaches.

Keywords: pedagogical experiment, observation, interview, interviews, questionnaires, monitoring, sports coach, innovative methods

Об'єктивні умови нової соціально-економічної реальності, триваюча війна України з РФ, які

характеризуються високим ступенем динамізму змін, що відбуваються в країні, і, зокрема, в сфері спортивної діяльності, загострюють проблему професійної підготовленості спортивних кадрів. Аналіз педагогічної, психологічної літератури дозволив виявити потребу в дослідженні підходів до розв'язання проблеми професійної підготовки спортивних тренерів, питань формування їхніх професійно значущих якостей.

У нашій країні відбувається перехід до інноваційної моделі господарювання, яка припускає широке використання комп'ютерної техніки та інформаційних технологій. Економіка гостро потребує кадрів, які мають навички з використання систем автоматизації аналізу спортивної діяльності, поточного й стратегічного планування у фізичному вихованні та професійному спорті (високих досягнень). Сучасні вимоги до спортивного тренера в сфері аналізу спортивної діяльності й прогнозування її результатів зумовлюють удосконалення освітнього процесу в підготовці майбутніх тренерів з видів спорту (спортивних педагогів) у вищих закладах освіти України.

Аналіз попередніх досліджень показав, що насущною вимогою сучасного розвитку суспільства є ефективне використання знань та інтелектуальних, зокрема, інформаційних технологій. Різко зростає значущість інтелектуального потенціалу спортивних тренерів, що включає

їх компетентність і професіоналізм, знання і технології. Інтелектуальний потенціал спортивного педагога (тренера) є динамічною характеристикою, що включає його здатність управляти сучасними знаннями у сфері фізичного виховання, олімпійського, професійного, параолімпійського та адаптивного спорту, тобто акумулювати, набувати, створювати, ефективно використовувати знання, перетворюючи їх на інтелектуальний капітал у цілях підвищення ефективності (результативності) діяльності. Саме тому науковці все

більше звертають увагу на розвиток інтелектуального потенціалу майбутніх фахівців [1-6].

Визначну роль в організації та проведенні психолого-педагогічного експерименту (ППЕ) відіграє правильний підбір методів та методики проведення експерименту. ППЕ є комплексним методом і тому передбачає поєднання методів спостереження, бесіди, анкетування, створення спеціальних ситуацій тощо на всіх етапах кожного з видів експерименту.

Підбір методів залежить від виду та мети ППЕ. Ретельний вибір та реалізація методів дослідження визначає успіх у досягненні цілей експерименту. Розробка, поєднання методів або їх груп стає ядром формування методики дослідження. У свою чергу, на основі підбраної методики розробляється комплексна процедура дослідження, що є важливим елементом технології ППЕ. Технологія експерименту охоплює взаємопов'язану сукупність методів та процедур збору даних, обробки та подання даних, інтерпретації, аналізу даних, реалізації формувального психолого-педагогічного впливу, встановлення та надійності отриманих висновків, а також застосування отриманих результатів у педагогічній практиці сучасних спортивних педагогів (тренерів з видів спорту).

Розглянемо вище згадані методи проведення педагогічного експерименту

1. Аналіз продуктів діяльності — досліджується не сама діяльність, а продукт діяльності. Об'єктом вивчення при цьому є процеси, які реалізуються в продукти діяльності [5].

2. Бесіда — застосовується як самостійний або додатковий метод дослідження з метою з'ясування того, що було не достатньо зрозуміло при спостереженні. Бесіда також проводиться за певним заздалегідь написаним планом з виділеним переліком питань, що потребують з'ясування. Бесіда ведеться у вільній формі, без запису відповідей співрозмовника [5].

3. Інтерв'ювання — це різновид бесіди. Цей метод був запозичений із соціології в педагогіку. При підготовці до інтерв'ювання також заздалегідь складають запитання і вони послідовно ставляться тому, з ким проводять інтерв'ю. У цьому випадку відповіді записуються [5].

4. Анкетування — передбачає масовий збір матеріалу за допомогою анкет, де відповіді на запитання пишуться тими, кому адресована анкета. Анкета застосовується для отримання таких даних, які в бесіді не можливо виявити. Ефективність усіх методів, пов'язаних з опитуванням, залежить від змісту і форми питань, що ставляться, тактовного пояснення їх цілей і призначення.

Рекомендується, щоб запитання були доступними для розуміння, однозначними, короткими, чіткими, об'єктивними, не містили відвертої форми навіювання, викликали інтерес та бажання відповідати.

5. Аналіз педагогічної документації. У документах відображено багато об'єктивних даних, які допомагають спортивному тренеру встановити низку причинних зв'язків, виявити деякі залежності.

6. Тести — достатньо короткі, стандартизовані завдання, виконання яких дає можливість в обмежений період часу отримати характеристики щодо індивідуального розвитку спортсмена (вихованця), його знань, навичок інших особистісних характеристик за певними параметрами. За формою проведення тести можуть бути індивідуальними та груповими, усними та письмовими, бланковими, комп'ютерними, вербальними і невербальними. При цьому кожний тест має декілька складових. Це керівництво по роботі з тестами, тестовий зошит з завданнями і, якщо це необхідно, стимулюючий матеріал та певна апаратура [6].

Кожний тип тестів має свої переваги і недоліки. Наприклад, перевагою групових тестів є можливість охоплення великих масивів підслідних, що одночасно полегшує спортивному тренеру завдання, тому що сповіщення про умови і мету проведення тесту одразу відбувається для багатьох людей і витрачається менше часу.

Передбачають більш одноманітні умови проведення та опрацювання результатів за допомогою комп'ютера. Але є і недоліки — складність досягнення взаєморозуміння зі спортсменами (вихованцями, учнями), неможливість контролювати їх стан (тривожність або втома). Індивідуальні тести позбавлені цих недоліків. Хоча спортивний педагог/тренер витрачає більше часу, але можна прослідкувати особистісні особливості, мотивацію спортсменів, а також ставлення до виконання завдань та інтелектуальну діяльність вихованців.

Комп'ютерні тести прийнято виокремлювати як автоматизовані види тестування, тому що вони здійснюються у формі діалогу піддослідного та комп'ютера. Ці тести отримують значне поширення завдяки полегшенню обробки – відповіді спортсмена/вихованця надходять у пам'ять ЕОМ і результати їх легко опрацювати, подати їх у вигляді графіків, таблиць, малюнків [2].

Існують вербальні та невербальні тести. У випадку вербальних тестів діяльність спортсмена здійснюється у вербальній, словесно-логічній формі, а невербальних — матеріал подається у вигляді малюнків, креслень та графіків [4]. З метою збору даних, фактів можна використовувати відеозйомки, фотографії, звукозаписи. Цей матеріал корисний для підтвердження деяких міркувань, положень, висновків. Якщо оформити доповідь, статтю, дисертацію ілюстративними матеріалами, це краще сприймається, додає переконливості ППЕ.

7. Моніторинг — один з відносно нових методів ППЕ. Моніторингові дослідження вперше були застосовані в екології та соціології, після чого почали проникати у різноманітні сфери науково-практичної діяльності, і зараз є важливим інструментом педагогічного дослідження [5]. Моніторинг може бути двох видів – зовнішній і внутрішній. Внутрішній моніторинг відбувається на рівні спортивний педагог- студент- навчальний заклад. Цей різновид моніторингу може проводити спортсмен/студент - (автомоніторинг), спортивний педагог у процесі педагогічної діяльності або адміністрація навчального

закладу. Зовнішній моніторинг здійснюється на рівні міста, області, всієї країни. Моніторинг передбачає застосування інструментарію, що охоплює спеціально відібрану сукупність тестів та відповідного апарату статистичного аналізу. У процесі організації моніторингу ретельно розробляються механізми та процедури збору та обробки інформації. Метод моніторингу може успішно застосовуватись у порівняльних дослідженнях, а також на різних етапах ППЕ. На початку дослідження можна провести моніторинг для визначення кола прикладних експериментальних розробок з проблеми [3].

В основних своїх рисах сучасний ППЕ суттєво відрізняється від того, яким він був у недалекому минулому, він набуває нових форм, засобів реалізації, більш чіткої та уніфікованої структури. Особливу роль відіграють у цьому контексті новітні інформаційні технології, серед яких – тестові технології автоматичного збору та обробки даних, системи статистичного аналізу даних, Інтернет-технології пошуку та дистанційної обробки інформації, засоби зберігання даних, презентації результатів та інші [2]. Сучасні методи, методики та технології реалізації експерименту значною мірою орієнтовані на застосування комп'ютера, або передбачають можливість його застосування. Доцільний підбір необхідного комп'ютерного інструментарію є важливим фактором забезпечення належного рівня організації дослідження, без цього практично неможливо провести сучасний ППЕ. Використання комп'ютера стає системним, і тому можна говорити про появу комп'ютерної технології ППЕ. Існують інформаційні технології, придатні для здійснення ППЕ практично на всіх його етапах (підготовчому, дослідницькому, інтерпретації та статистичного аналізу, впровадження). Зокрема, до них відносяться наступні: Інтернет-технології; текстові, табличні редактори; редактори обробки зображень; засоби мультимедіа; Інтернет-тестування; тестові технології; СУБД; електронні таблиці; прикладні програми сортування, класифікації, редагування; засоби побудови

графіків, таблиць, діаграм; презентації; пакети прикладних програм статистичного аналізу; дистанційні технології статистичної обробки даних; електронні публікації; дистанційні навчальні курси; електронні підручники; сайти ППЕ; Інтернет-форуми.

Отже, для ефективної роботи сучасного спортивного педагога/тренера необхідно вдосконалювати його методику та способи праці. Для цього слід застосовувати ППЕ. Ефективність проведення ППЕ великою мірою залежить від правильного вибору методу чи сукупності методів. Наразі існує велика кількість новітніх інноваційних методів здійснення ППЕ, що значно полегшує його проведення, аналіз та у подальшому реалізацію в професійній тренерській діяльності.

Список використаних джерел

1. Вишневецький О. *Теоретичні основи сучасної української педагогіки* : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Дрогобич : Коло, 2010. 608 с.
2. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології* : [навч. посіб.] К. : Академвидав, 2009. 351 с.
3. Жосан О.Е. Педагогічний експеримент. *Управління школою* : науково-метод. журнал. 2009. № 27. С. 23 – 25.
4. Ісаєва Г.М. Педагогічні технології у світовій педагогічній практиці. *Завуч*. 2012. № 2. С. 4 –7.
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
6. Жосан О.Е. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посібник / О. Е. Жосан. Кіровоград : Вид-во КОІППО ім. В. Сухомлинського, 2011. 68 с.

Тетяна Шундель
Донецький національний медичний університет
м. Лиман (Україна)

Віртуалізація освітнього середовища в рамках іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти

Анотація. В статті розглянуто мету віртуалізації освітнього середовища в системі іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти. Звернено увагу на умови впливу інтернет-ресурсів на освітній процес. Проаналізовано використання різних цифрових ресурсів в рамках іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти. Зроблено висновок щодо доцільності використання віртуального середовища на заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: віртуалізація, освітнє середовище, здобувачі вищої освіти, інтернет ресурси, цифровий інструмент

Virtualization of the educational environment within the framework of foreign language training for holders of the qualification

Abstract. The article examines the goal of virtualization of the educational environment in the system of foreign language training for holders of the qualification. Attention is drawn to the conditions of influence of Internet resources on the educational process. The use of various digital resources in the framework of foreign language training for holders of the qualification is analyzed. A conclusion was made regarding the expediency of using a virtual environment in foreign language classes.

Keywords: virtualization, educational environment, holders of the qualification, Internet resources, digital tool

Глобалізаційні процеси, що відбуваються в умовах сьогодення, та стрімкий розвиток ІТ-технологій призводять до значного підвищення рівня інформативності в

сучасному суспільстві та діджиталізації всіх областей суспільства. В свою чергу освітнє середовище не є виключенням, оскільки віртуалізація суспільного життя значно впливає на віртуалізацію освіти. Треба зазначити, що нові вимоги до сучасного освітнього процесу обумовлені саме цією причиною. Наприклад, практика застосування дистанційного навчання надає освітньому середовищу все більше чітких характерних рис віртуального середовища. Основна мета віртуалізації освітнього середовища полягає у можливості використання сучасних технологій не лише на відстані, але й у значному підвищенні ефективності освітнього процесу в аудиторії.

З цього приводу досить цікава точка зору науковця Джоани Ліпекіне, яка зазначає, що віртуальне навчання не лише змінює виховний процес, а й відкриває великий спектр нових підходів до викладання завдяки використанню різноманітного програмного забезпечення, Інтернету та інших електронних чи інтерактивних медіа-факторів [2, с. 54]. Так, в умовах сьогодення освітній процес досить часто супроводжується використанням інтернет (цифрових) ресурсів для навчальних цілей, завдяки яким сучасні викладачі значно розширюють межі освітнього процесу завдяки існуванню віртуального навчального середовища.

Модернізація освітнього середовища також відбувається під впливом інформаційно-комунікативних технологій із зазначеними змінами у теоретичних і практичних підходах до освітнього процесу у будь-якому закладі вищої освіти. На нашу думку, інформаційно-комунікативні технології є одними із різних засобів формування цифрового освітнього середовища, що є одною із складової віртуалізації освітнього середовища в цілому.

Наприклад, застосування в системі іншомовного середовища цифрового ресурсу Google Class, який можна вважати одним із прикладів віртуального навчального середовища, представляє собою не лише онлайн сторінку з матеріалом освітнього компонента, а є інструментом спілкування між викладачем та здобувачем вищої освіти. З

огляду на це ми бачимо, що віртуальне освітнє середовище уявляє собою в деякому роді програмне забезпечення, ціль якого полягає у керуванні різними аспектами навчання: інструмент ведення та управління курсом іншомовної підготовки, моніторинг виконання навчальних завдань, доступ до навчальних ресурсів та завдань у будь-який час, інформація щодо успішності здобувачів вищої освіти.

При цьому віртуалізація освітнього середовища у закладах вищої освіти значно полегшує не лише дистанційне навчання, але й часто використовується як сучасне доповнення до традиційного навчання. Отже, віртуалізація освітнього середовища допомагає викладачу модифікувати навчальний матеріал та змінювати навчальний контент у будь-який зручний час. Віртуальне освітнє середовище починає представляти собою своєрідне онлайн середовище зі своєю характерною динамічною специфікою, що максимально відкрите для реалізації освітніх цілей. Окрім цього віртуалізація освітнього середовища системи іншомовної підготовки забезпечує інтерактивний характер деяким традиційним компонентам освітнього процесу.

І.В. Іванюк вважає, що використання різних цифрових інструментів в системі іншомовної підготовки осучаснює освітній процес, оскільки допомагає формувати культуру мовлення, створюючи умови до різноманітних форм взаємодії іноземною мовою [1, с. 3].

Наступні віртуальні інструменти допомагають зробити освітній процес системи іншомовної підготовки більш ефективним та різноманітним. За допомогою сервісу ThingLink можна створити мультимедійні плакати з певними маркерами та наповнити їх необхідною інформацією чи завантажити навіть відео у створений маркер. Наприклад, вивчаючи тему «Будова тіла людини» із здобувачами вищої освіти 1 курсу медичного університету на заняттях з Іноземної мови за професійним спрямуванням в інтерактивному мультимедійному плакаті можна надати загальну інформацію щодо частин тіла людини та прикріпити 3D-відео з найбільш популярних

хостингів, як YouTube, Sound Cloud, чи додати посилання на необхідний сайт. Перевага цього сервісу для віртуалізації освітнього середовища системи іншомовної підготовки полягає в тому, що у викладача є можливість створювати не лише мультимедійні плакати, а й розробляти тематичні комплекти матеріалів до кожної теми.

Наступний інтернет-додаток, який удосконалює іншомовну підготовку та допомагає побороти іншомовний комунікативний бар'єр, це ChatterPix. Використовуючи цей ресурс можна створити розмовляючу картинку. Так, вивчаючи тему «Медичні спеціальності», здобувачам вищої освіти можна запропонувати створити ряд фотографій/картинок представників різних галузей медицини та озвучити їх, розповідаючи про обов'язки та місце роботи, але не називаючи рід діяльності. В кінці розробки можна запропонувати здобувачам вгадати, які спеціальності були згадані. Це допоможе студентам краще засвоїти лексичний матеріал у більш цікавій формі.

Не менш цікавою платформою для вивчення іноземної мови є Busuu.com, яка доступна не лише на сайті, але й в мобільному застосунку. Концепція цієї віртуальної платформи полягає у заохоченні самостійного вивчення іноземних мов у будь-який час та підвищування рівня комунікативних навичок шляхом спілкування з носієм мови у текстовому/відео-чаті чи обміну голосовими повідомленнями. Все це значно впливає на формування іншомовного мислення, значно підвищує рівень комунікативних навичок, залучає здобувачів вищої освіти до креативного підходу до вивчення іноземних мов.

Проаналізувавши вищезазначений матеріал, ми приходимо до висновку, що застосування у практиці інтернет-ресурсів свідчить про можливість покращення освітнього середовища системи іншомовної підготовки саме завдяки його віртуалізації та використанню різних інтернет/цифрових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Іванюк І. В. Використання засобів цифрового освітнього середовища вчителями іноземних мов. Вісник НАПН України. 2020. Том 2 (2). С. 1-9. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/82> (дата звернення 13.10.2024).

2. Lipeikiene J. Virtual Learning Environments as a Supplement to Traditional Teaching. Informatics in Education. 2003. Vol. 2. № 1. P. 53–64. URL: <https://hal.science/hal-00588779v1/file/Lipeikiene-Joana-2003.pdf> (дата звернення 09.10.2024).

Анна Щербина
Софія Коваленко
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Використання алфавіту ІКАО в мові радіообміну між авіадиспетчером та пілотом

Анотація. Дослідження присвячене вивченню ролі Міжнародного фонетичного алфавіту, який є основним засобом забезпечення чіткості та однозначності комунікації між пілотами і авіадиспетчерами в авіації. Висвітлено ключові фактори, що впливають на ефективність авіаційного радіотелефонного обміну, та важливі аспекти ефективної комунікації.

Ключові слова: авіація, фонетичний алфавіт, ІКАО, комунікація, радіозв'язок

Use of the ICAO alphabet in the language of radio communication between air traffic controller and pilot

Abstract. The research is focused on the role of the International Phonetic Alphabet, which is the main means of ensuring unambiguous communication between pilots and air traffic controllers in aviation. It discusses the key factors influencing the effectiveness of aviation radio communication and important aspects of successful communication in the sky.

Keywords: aviation, phonetic alphabet, ICAO, communication, radio communication

Міжнародний фонетичний алфавіт у авіації є її ключовим елементом, що забезпечує чіткість та однозначність радіотелефонного зв'язку в повітряному просторі. Пілоти та авіадиспетчери застосовують його під час передачі повідомлень виключно в усній формі. Метою нашої роботи є виявлення особливостей такої комунікації та причин важливості її стандартизування.

Розвиток авіаційної техніки з початку ХХ ст. призвів до зростаючої інтернаціоналізації авіаційної діяльності, яка, в свою чергу, спричинила збільшення кількості міжнародних польотів та комунікації між пілотами та диспетчерами різних країн, які використовували власні алфавіти чи слова, що ускладнювало спілкування та було як потенційним, так і реальним джерелом непорозумінь та помилок. Згідно з результатами дослідження Данської Національної лабораторії (англ. Dutch National Aerospace Laboratory (NLR)), 34% проблем під час передавання повідомлень англійською мовою за допомогою радіозв'язку відбувається внаслідок акценту авіадиспетчера, 28% пов'язані зі швидкістю мовлення; 25% – через неухважність пілота і 20% – внаслідок втоми пілота [4]. Саме тому зрозуміла та стандартизована передача повідомлень є надважливою для безпечних польотів.

Підсумком Чиказької конвенції, яка завершилась 7 грудня 1944 року, стало створення Міжнародної організації цивільної авіації (англ. International Civil Aviation Organization) [1] і, як наслідок, фонетичного алфавіту ІКАО (англ. ICAO phonetic alphabet), який є стандартом для передачі літер або слів при комунікації між диспетчером і пілотом. Цей алфавіт, який також називають міжнародним радіотелефонним фонетичним алфавітом, був остаточно відредагований і ухвалений вже після Другої світової війни, 1 березня 1956 року.

Варто зазначити, що хоча вимова і є вагомим компонентом ефективної комунікації, проте в англomовному радіотелефонному дискурсі метою є не лише бездоганність вимови, а взаємне розуміння слів та фраз між диспетчером і пілотом. І, наприклад, такі елементи фонетичної системи, як гучність, темп, інтонація, наголос і тембр голосу, що є умовно стандартизованими, також полегшують сприйняття повідомлень на слух учасниками радіообміну. Їхнє комплексне використання підвищує надійність обміну мовленнєвими повідомленнями за умов не тільки високої, а й низької чутності, а також при наявності радіоперешкод і шумів, тобто в будь-яких

мовленнєвих ситуаціях у повітряному просторі. З урахуванням цього, можна виокремити такі основні характеристики авіаційного радіотелефонного дискурсу, які забезпечують ефективну комунікацію між авіадиспетчером та пілотом: 1) лаконічність (concision); 2) чіткість (clarity); 3) однозначність (non-ambiguity) [2].

Організації постійно займаються покращенням безпеки та ефективності комунікації між авіаперсоналом. Наприклад, ІКАО розробила вимоги до мовної компетенції всього авіаційного персоналу та відому шестирівневу шкалу необхідного для роботи в небі рівня англійської мови, де Рівень 4, Operational, є обов'язковим [3]. Також для уникнення нерозуміння в мові радіообміну, розроблений зв'язок «диспетчер-пілот» по лінії передачі даних (англ. Controller-Pilot Data Link Communications). Подібні розробки спрямовані на поліпшення рівня безпеки польотів і зменшення проблем при радіообміні між пілотом і диспетчером.

Отже, використання стандартизованого алфавіту ІКАО, мета якого полягає у вербальному обміні інформацією між авіадиспетчером та пілотом під час польоту за допомогою радіотелефонного зв'язку виключно англійською мовою, підвищує точність передачі інформації і, найголовніше, зменшує ризик непорозуміння, які потенційно можуть призвести до небезпечних ситуацій.

Список використаних джерел

1. Michael Milde. International Air Law and ICAO. The Netherlands: 2008, 492 p.
2. Mitsutomi M., O'Brien K. Fundamental aviation language issues addressed by new proficiency requirements. ICAO Journal. 2004. No. 1. P. 7–9
3. <https://www.icao.int/safety/OPS/OPS-Section/Pages/Language-proficiency.aspx>
4. <https://skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/162.pdf>

**Oleksandr Shcherbyna
Iryna Nikitina**

*Dnipro State University of Internal Affairs
Dnipro (Ukraine)*

How social media shapes and challenges gender identity among adolescents

Abstract. *This study explores the role of social media in shaping and challenging gender identity among adolescents. It examines how popular platforms influence self-expression, identity exploration, and gender norms. The findings contribute to understanding the complexities of adolescent identity formation in the digital age.*

Keywords: *media, gender role, gender diversity, stereotypes*

In today's digital era, social media has become a major influence in shaping the identities of adolescents, including how they perceive and express their gender. Platforms like Instagram, TikTok, and Tumblr are powerful tools that allow teens to explore gender identity in ways that were not as accessible before. However, while these platforms offer space for self-expression and identity formation, they also present challenges by reinforcing stereotypes and exposing young people to harmful narratives.

Social media provides adolescents with the opportunity to explore self-expression and experiment with different aspects of their identities, including gender. Unlike traditional media, where gender roles were more rigidly defined, today's platforms promote the idea that gender is fluid and open to personal interpretation. Studies show that online spaces are pivotal for teens questioning their gender, offering a space to explore without immediate judgment from their offline communities. For example, TikTok has become a vital resource for adolescents exploring non-binary or transgender identities, allowing them to connect with like-minded individuals who share their experiences [3; 5; 7].

Moreover, social connectivity on platforms like Tumblr or Instagram enables teens to find communities that understand and validate their feelings, especially when their offline environments may not be as supportive. These platforms offer a wealth of information about gender diversity, providing guidance, advice, and role models for adolescents who feel isolated or confused about their identity. The online world has played a key role in helping LGBTQ+ youth affirm their gender identity, offering both emotional support and practical advice on transitioning, navigating relationships, and dealing with societal pressures [1; 4]. While social media fosters self-expression, it also reinforces traditional gender stereotypes, which can complicate the process of identity formation. Adolescents, especially girls, often feel pressured to conform to idealized beauty standards promoted on platforms like Instagram. Social media tends to reward physical appearance and attractiveness, with likes and comments serving as validation. [6; 5].

Boys, too, are influenced by online norms that emphasize traditional forms of masculinity, such as strength, dominance, and emotional stoicism. Social media platforms, while providing a space for experimentation, often perpetuate these hegemonic gender roles through the content that is most rewarded by followers. This type of validation, which is rooted in external approval, can limit the ability of adolescents to fully explore their identity outside societal norms [5; 6].

One of the key ways social media shapes gender identity is through its algorithm-driven content. When teens begin exploring content related to gender identity, they are often shown more of the same, creating a feedback loop. This can be both a blessing and a curse. On one hand, adolescents questioning their gender identity can find supportive and informative content that helps them better understand themselves. On the other hand, this can also lead to echo chambers, where they only encounter information that reinforces their existing beliefs without challenging them. In extreme cases, adolescents may be exposed to harmful

narratives that promote toxic masculinity or transphobic ideologies, which can negatively impact their sense of self [1; 2].

In particular, platforms like Reddit and TikTok have been criticized for enabling the spread of reactionary ideologies that target gender diversity. For instance, movements like the incel (involuntary celibate) community use social media to push back against gender equality, promoting regressive views on masculinity and attacking non-traditional gender identities [4; 5]. While social media can be a powerful tool for personal growth, it also provides a platform for online harassment and the spread of harmful ideas about gender. Some of the most damaging narratives circulating online include transphobia and misogyny, which undermine the progress made in understanding gender as a spectrum. Adolescents may encounter hostility from users who challenge their gender identity or who attack the concept of gender fluidity altogether. These toxic spaces can create a hostile environment where adolescents feel discouraged from exploring or expressing their gender authentically [2].

For example, while TikTok and Reddit have fostered communities that support progressive ideas about gender, they have also been used by reactionary groups to spread misogynistic and transphobic ideologies. These groups often frame gender diversity and women's equality as threats to traditional masculinity, which can lead to real-world consequences, including increased levels of anxiety, depression, and isolation among adolescents grappling with their gender identity [5; 6].

In conclusion, social media plays a complex role in shaping the gender identities of adolescents. On one hand, platforms like Instagram, TikTok, and Tumblr provide invaluable spaces for young people to explore and affirm their gender identities, offering support, community, and validation. On the other hand, these platforms can also reinforce harmful gender stereotypes and expose adolescents to toxic narratives that challenge their self-expression. Navigating these online spaces requires a balance of openness to new ideas and caution in avoiding harmful influences. Parents, educators, and mental

health professionals must play an active role in helping adolescents use social media in a way that promotes healthy identity development and self-expression, ensuring that these platforms remain tools for empowerment rather than sources of harm.

References

1. Hammack, Phillip, et al. "Adolescent Gender Identity Formation and Social Media Use." *Psychological Science in the Public Interest*, 2021. URL: <https://psycnet.apa.org/fulltext/2024-85607-001.html>

2. Levy, Ariel. "Raunch Culture and Self-Objectification: Gender Norms on Social Media." *Psychology Today*, 2017. URL: https://adolescenthealth.org/about/journal-of-adolescent-health/?gad_source=1&gclid=CjoKCOjwo8S3BhDeARIsAFRmkOMob-HUID1x-hckvzTXWXIdPJ4RMiWocnAVgL13mvjn1SRzKkIoxS4aAvCfEALw_wcB

3. Manago, Adriana. "Researchers Explain Social Media's Role in Rapidly Shifting Social Norms on Gender and Sexuality." University of California Santa Cruz, 2022. URL: https://www.researchgate.net/publication/274078797_Feminisms_re-figuring_'sexualisation'_sexuality_and_'the_girl'

4. Renold, Emma, and Ringrose, Jessica. "Understanding Gender and Power in Digital Spaces." *Journal of Gender Studies*, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/383478153_The_Female-to-Male_Phenomenon_in_Short_Videos_A_Feminist_Media_Analysis

5. Researchers explain social media's role in rapidly shifting social norms on gender and sexuality. URL: <https://news.ucsc.edu/2024/05/social-media-role-in-growing-gender-and-sexual-diversity.html>

6. The contributions of gender identification and gender ideologies to the purposes of social media use in adolescence. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2022.1011951/full>

7. Van Oosten, Johanna M. F., et al. "Gender Ideologies and Social Media Use in Adolescence." *Frontiers in Psychology*, 2022. URL: <https://www.researchgate.net/publication/363417277> Generation OnlyFans Examining the Effects of Raunch Culture on Depression via Social Media Use and Social Comparisons

Наталія Юхновець
Державний університет
«Київський авіаційний інститут»
м. Київ (Україна)

Гендерна чутливість у німецькій мові: виклики, інклюзивність та майбутні зміни

Анотація. Гендерно чутлива мова є важливим інструментом для забезпечення рівності та інклюзивності в сучасному суспільстві. Ця стаття аналізує принципи, способи та виклики використання гендерно чутливої мови, зокрема у німецькій та українській мовах, розглядаючи гендерні символи, фемінітиви та гендерно-нейтральні формулювання.

Ключові слова: гендерно чутлива мова, гендерні мовні реформи, фемінітиви, гендерні символи, гендерна нейтральність

Gender sensitivity in German: challenges, inclusiveness, and future developments

Abstract. Gender-sensitive language is an important tool for promoting equality and inclusivity in modern society. This article examines the principles, methods, and challenges of using gender-sensitive language, particularly in German and Ukrainian, exploring gender symbols, feminine forms, and gender-neutral expressions.

Keywords: gender-sensitive language, gender language reforms, feminine forms, gender symbols, gender neutrality

Гендерно чутлива мова – це спосіб мовлення, який враховує рівність між статями, поважає ідентичність усіх осіб, незалежно від їхнього гендеру, та уникає упереджень і дискримінації. У різних мовах підхід до гендерної чутливості може відрізнитися.

Німецька мова історично є гендерно-маркованою, де багато професій, ролей і титулів мають різні форми для чоловіків та жінок, наприклад, *Arzt* (лікар-чоловік) і *Ärztin*

(лікарка). Нині активно використовуються гендерно-нейтральні варіанти, такі як *Studierende* замість *Studenten und Studentinnen* (студенти та студентки), що охоплює всіх без прив'язки до статі. Для позначення інклюзивності використовуються символи, такі як *Gendersternchen* (зірочка) в середині слова, наприклад, *Lehrer/Lehrerinnen** (вчителі та вчительки). Інші варіанти включають крапку (*Lehrer.innen*), слеш (*Lehrer/innen*) або підкреслення (*Lehrer_innen*), щоб надати вибір для різних груп.

Засоби масової інформації та офіційні документи дедалі більше впроваджують гендерно чутливі формулювання, зокрема за рекомендаціями Duden та Ради з німецької орфографії.

Дискусії щодо гендерних мовних реформ у різних мовах, зокрема у німецькій та українській, тривають і стають дедалі актуальнішими. Основні теми обговорень включають наступне. Прихильники реформ зазначають, що гендерно чутлива мова сприяє рівності та інклюзивності, усуває стереотипи та унеможлиблює виключення жінок та небінарних осіб із суспільного життя. Реформи спрямовані на створення мови, яка би відображала різноманітність суспільства і визнавала всі гендерні ідентичності.

Критики реформ стверджують, що гендерно чутлива мова часто ускладнює текст і знижує зрозумілість. Наприклад, багато символів (зірочка, підкреслення) у німецькій мові можуть ускладнити сприйняття. Деякі мовці вважають, що традиційні мовні форми достатньо зрозумілі та не потребують змін, або що зміни можуть призвести до надмірної складності мови.

Однією з головних складнощів є запровадження нейтральних та інклюзивних форм в офіційних документах, законодавстві та освітніх програмах. Це потребує значної адаптації і, можливо, подальших реформ.

Використання гендерних символів може бути проблематичним для людей з вадами зору, користувачів екранних читалок або людей з дислексією, оскільки вони можуть погано відображатися або бути нечіткими.

Дослідження показують, що гендерно чутлива мова може сприяти зниженню гендерних стереотипів, змінюючи сприйняття суспільства. Наприклад, згадки про професійні ролі у фемінітивній формі можуть підвищити видимість жінок у цих професіях. Водночас є побоювання, що надмірне фокусування на гендерних аспектах може викликати напругу серед деяких груп населення, які не звикли до нових мовних форм.

У деяких країнах офіційні установи, як-от Рада з німецької орфографії, поступово розглядають рекомендації щодо гендерно чутливої мови. Деякі мовні інституції вже активно пропонують нові форми та стандарти, інші підходять до цього питання з обережністю.

В Україні активне впровадження фемінітивів та підтримка гендерної чутливості відображають поступове прийняття цих норм у суспільстві.

Деякі критики мовних реформ вважають, що зміни порушують усталені мовні традиції та культурний спадок, вносячи штучні та складні форми. Частина суспільства, особливо старшого покоління, вважає нововведення зайвими і воліє використовувати традиційні мовні структури.

Гендерні мовні реформи – це багатогранне питання, яке потребує балансу між повагою до традицій та необхідністю соціальних змін. З часом, ймовірно, будуть вироблені компромісні форми, які дозволять врахувати потреби різних груп мовців.

Використання гендерно чутливої мови позитивно впливає на сприйняття рівності, зменшує стереотипи та може підтримати інклюзивне середовище. Для деяких мовців важливим є забезпечення неупередженого представлення людей будь-якої статі, тоді як інші вбачають загрозу для "традиційних" мовних норм.

Німецька мова постійно адаптується, зокрема до відображення соціальних змін і кращої інклюзивності.

НАШІ АВТОРИ

БАЗОВА Віра Ігорівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

БЕРЕЗНІКОВА Наталія Іванівна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

БЛОКОНЬ Галина Михайлівна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

БЛЮСОВ Артем Віталійович

Викладач Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

БІУН Наталія

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

БОРИСОВА Ольга Сергіївна

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв

БУГАЙЧУК Олег Русланович

Аспірант, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ВЛАСЮК Алла Дмитрівна

Викладачка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ВОЗНЮК Олександр Васильович

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови з методиками викладання у дошкільній та початковій освіті, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

ВОРОБКАЛО Яна

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ГЛАЗКОВА Вікторія Олександрівна

Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

ГОНЧАРУК Олег Миколайович

Кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри мовної підготовки, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

ГРИНЬКОВА Тетяна Юріївна

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя

ДАВИДЕНКО Алла Олександрівна

Докторка філософії в галузі філології, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ДЕНИСОВА Світлана Василівна

Старша викладачка, Харківський національний університет Повітряних Сил, м. Харків, Україна

ДИШЛЕВА Світлана Миколаївна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЄВСЄЄВА Галина Петрівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, Український державний університет науки і технологій, м. Дніпро

ЗАСЛУЖЕНА Алла Андріївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ІВАНОВ Євген Олександрович

Старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ІВАНОВА Жанна Євгеніївна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ІРІ Маргарита Ахмедівна

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЩЕНКО Тетяна Валеріївна

Старша викладачка кафедри мовної підготовки, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро

КАПЕЛЮШНА Анна Володимирівна -

Відокремлений структурний підрозділ «Криворізький фаховий коледж Державного університету «Київський авіаційний інститут»», м. Кривий Ріг, Україна

КІРИК Тамара Вікторівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри української та латинської мов, ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ

КОВАЛЕНКО Софія Сергіївна

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

КОВТУН Олена Віталіївна

Докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

КОНДРАТЮК Леся Миколаївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

КОНОПЛЯНИК Леся Миколаївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

КОРСАК Костянтин Віталійович

Доктор філософських наук, професор, ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ

КОРСАК Юрій Костянтинович

Кандидат філософських наук, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ

КОЧИН Владислав Дмитрович

Навчально-науковий інститут № 4, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

КРУТЬКО Тетяна Валеріївна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

КУЗНЕЦОВ Володимир Іванович

Доктор філософських наук, професор, головний науковий співробітник відділу логіки та методології науки Інституту філософії імені Г.С. Сковороди Національної Академії Наук України, м. Київ

КУЛЬЧИЦЬКИЙ Віктор Іванович

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЛЯЛІНА Ольга Олександрівна

Старша викладачка, ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ

ЛЯШЕНКО Лариса Миколаївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

МАЗУРЕНКО Людмила Іванівна

Кандидатка політичних наук, доцентка кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», м. Одеса

МАКСИМОВА Анна Ярославівна

Кандидатка наук з державного управління, доцентка кафедри мовної підготовки Дніпровського державного університету внутрішніх справ, м. Дніпро

МЕЛЬНИК Віталій Миколайович

Аспірант кафедри педагогіки та психології професійної освіти, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

МЕЛЬНИК Наталія Іванівна

Докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри іноземних мов і перекладу, в.о. декана факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

МИХАЙЛОВА Лілія

Український державний університет науки і технологій, ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро

МІРОШНИК Світлана Олексіївна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

НАДТОЧІЙ Дарина Андріївна

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

НІКІТІНА Ірина Петрівна

Старша викладачка, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро

ОЛЬХОВИК Владислав Андрійович

Кандидат педагогічних наук, доцент, Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ОСМАНОВ Сеймур Шахраман огли

Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Вінниця

ПАСІЧНА Олена Вікторівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, Відокремлений структурний підрозділ «Криворізький фаховий коледж Державного університету «Київський авіаційний інститут»», м. Кривий Ріг

ПОБЕРЕЖНА Вікторія Олександрівна

Провідна фахівчиня кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ПОВХ Ірина Василівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов факультету іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна, м. Брест

ПОПОВА Наталія Миколаївна

Докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри романської філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ПРИШУПА Юлія Юріївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ПУСТОВІТ Наталія Володимирівна

Кандидатка філософських наук, доцентка, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

РАДЕЦЬКА Марія Василівна

Лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки кафедри іноземних мов і перекладу Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

РУДІНА Марина Володимирівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

САБТОВА Алла Павлівна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

СТРИГУН Ярослав Юрійович

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ТУЛЯКОВА Катерина Робертівна

Кандидатка педагогічних наук, професорка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського», м. Київ

ФЕДОРЕНКО Ольга Борисівна

Кандидатка філологічних наук, Центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів № 1, м. Кривий Ріг

ХАЙДАРІ Наталія Ігорівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЦАРУК Софія

Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЧОВНЮК Юрій Васильович

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва та архітектури, м. Київ

ШЕВЧЕНКО Ірина Вікторівна

Кандидатка педагогічних наук, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв

ШАМИЧ Олександр Миколайович

Доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва та архітектури, м. Київ

ШАТАЛЮК Владислав

Аспірант відділу логіки та методології науки Інституту філософії імені Г. С. Сковороди Національної Академії Наук України, м. Київ

ШУНДЕЛЬ Тетяна Олександрівна

Старша викладачка кафедри мовних та гуманітарних дисциплін Донецького національного медичного університету, м. Лиман

ЩЕРБИНА Анна Володимирівна

Старша викладачка кафедри англійської філології та перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЩЕРБИНА Олександр Олександрович

Здобувач вищої освіти, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро

ЮХНОВЕЦЬ Наталія Павлівна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ

ЯКОВЕНКО Надія Леонідівна

Лабораторія плюрилінгвальної мовної підготовки кафедри іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Державного університету «Київський авіаційний інститут», м. Київ